

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΛΛΙΡΟΗ-ΗΛΙΑΝΝΑ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2013

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	5
ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	5
1.1 Εισαγωγή.....	5
1.2 Η Κρίση στην Αγορά των Sub-Primes	5
1.3 Πως ξεκίνησε η κρίση.....	6
1.4 Αποτελέσματα της κρίσης.....	7
1.5 Οι Δυο Μεγαλύτεροι Διεθνείς Επενδυτές Στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.).....	8
1.6 Η κρίση φτάνει στην Ελλάδα.....	10
1.6.1 Το παρελθόν με την Goldman Sachs	10
1.6.2 Χρηματοπιστωτική Κρίση 2009-2010	11
1.6.3 Το Ξεπούλημα.....	13
1.7 Οι ελληνικές τράπεζες και η κρίση.....	14
1.8 Ιστορική εξέλιξη δημόσιου χρέους.....	15
1.9 Οικονομική Κρίση Και & διόγκωση του Ελληνικού Χρέους	17
1.10 Μνημόνιο και Δ.Ν.Τ.	19
1.11 Η Ελληνική Οικονομία σήμερα	19
1.12 Η κρίση εξυπηρέτησης του χρέους του 2010	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	22
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΕ ΑΥΤΗ.....	22
2.1 Εισαγωγή.....	22
2.2 Θεσμοί Ιδιοκτησίας.....	22
2.3 Υπάρχουσες & δομές	25
2.4 Απουσία Πολιτικής Βούλησης-Πελατειακές Σχέσεις	25
2.5 Διαφθορά του Δημοσίου Τομέα.....	26
2.6 Απουσία Νέων Τεχνολογιών.....	30
2.7 Απουσία Μακροπρόθεσμου Στρατηγικού Σχεδιασμού- Αδύναμοι χρηματοοικονομικοί θεσμοί	31
2.8 Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού	33
2.9 Απουσία Κινήτρων.....	33
2.10 Η Αναποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση η Αιτία του Δημοσίου Χρέους	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	38
Ο ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	38
3.1 Γενικά στοιχεία	38
3.2 Μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας της Ελλάδας	38
3.2.1 Λιγνίτης	38
3.2.2 Φυσικό αέριο	42
3.2.3 Προμήθεια φυσικού αερίου.....	43

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

3.2.4	ΔΕΠΑ (Δημόσια Επιχείρηση Αερίου)	44
3.2.5	Πετρέλαιο	46
3.3	Οικονομικά συμφέροντα γύρω από τον ορυκτό πλούτο της Ελλάδας	48
3.4	Η Αίγυπτος αμφισβητεί την ελληνική ΑΟΖ	50
3.5	Οριοθέτηση και νησιά σε υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ	51
3.6	Η οικονομική εκμετάλλευση – Υδρογονάνθρακες	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4		57
ΠΟΛΥΤΙΜΟΙ ΛΙΘΟΙ – ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ ΧΡΥΣΟΣ ΑΣΗΜΙ		57
4.1	Ιστορία χρυσού	57
4.2	Κοιτάσματα χρυσού	58
4.3	Οικονομικά στοιχεία χρυσού	59
4.4	Ιστορία αργύρου	60
4.5	Κοιτάσματα αργυρού	61
4.6	Οικονομικά στοιχεία αργύρου	62
4.7	Ιστορικά στοιχεία πολυτίμων και ημιπολύτιμων λίθων	64
4.8	Οικονομικά στοιχεία πολυτίμων και ημιπολύτιμων λίθων	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5		68
ΆΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ		68
5.1	Γενικά στοιχεία	68
5.2	Τουρισμός και οικονομία	69
5.2.1	Τουριστική ανάπτυξη	70
5.3	Πράσινες επενδύσεις κατά της οικονομικής κρίσης	72
5.4	Αιολική ενέργεια	74
5.4.1	Αιολική Ενέργεια στην Ελλάδα	75
5.5	Ηλιακή Ενέργεια	76
5.6	Φυσικό αέριο	78
5.7	Υδροηλεκτρική Ενέργεια	80
5.7.1	Αξιοποίηση της υδροηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα	81
5.8	Ενέργεια από Βιομάζα	82
5.8.1	Εφαρμογές βιομάζας στην Ελλάδα	83
5.9	Εξέλιξη Νομικού πλαισίου - Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6		89
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		89
6.1	Γενικά στοιχεία για την Ελληνική κρίση	89
6.2	Οικονομική Κρίση Και η διόγκωση Του Ελληνικού Χρέους	90
6.3	Πως ο ορυκτός πλούτος μπορεί να βοηθήσει στην Ελληνική κρίση ..	92
6.4	Προοπτικές της Ελληνικής Οικονομίας	97
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		99
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		101

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα έχει ποικίλες πηγές ενέργειας. Τι είναι όμως η «πηγή ενέργειας»? Είναι οτιδήποτε στην φύση μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον άνθρωπο για την παραγωγή χρήσιμης ενέργειας υπό την μορφή κίνησης, θερμότητας, φωτισμού κλπ. Υπάρχουν όμως κατηγορίες στις οποίες τις χωρίζουμε, και αν ναι ποιες είναι αυτές? Εμπλέκονται οικονομικά συμφέροντα πίσω από την ενέργεια? Αυτά και άλλα παρόμοια ερωτήματα εξετάσαμε και παραθέσαμε τα αποτελέσματα της έρευνάς μας στην παρακάτω εργασία, με κύριο πλαίσιο πάντα την χώρα μας δηλαδή την Ελλάδα

Κύριο θέμα της εργασίας μας ήταν ο ενεργειακός πλούτος της Ελλάδας και τα οικονομικά συμφέροντα πίσω από την ενέργεια και τις πηγές της. Ήταν πολύ σημαντική, γιατί μέσω αυτής ανακαλύψαμε ότι η Ελλάδα έχει πολυάριθμες πηγές ενέργειας. Παρ' όλα αυτά μέσω της έρευνας που κάναμε καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι δεν τις έχει αξιοποιήσει όλες στο μέγιστο βαθμό, γεγονός που είναι κατά της επειδή τα οικονομικά συμφέροντα πίσω από αυτές είναι αμέτρητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

1.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούμε στην χρηματοοικονομική κρίση του 2007-2008 και στα αποτελέσματα που επέφερε στην Ελλάδα. Επίσης θα αναφερθούμε στην δημοσιονομική πολιτική της χώρας που είναι από τους κυριότερους λόγους της ευαισθησίας της χώρας μας στην χρηματοοικονομική κρίση. Τέλος, θα αναφερθούμε στα προβλήματα που θα μας απέφερε η δημοσιονομική μας πολιτική είτε συνέβαινε η κρίση είτε όχι, και κατά πόσο γνωρίζαμε και περιμέναμε τα προβλήματα να έρθουν.

1.2 Η Κρίση στην Αγορά των Sub-Primes

Στην αμερικανική αγορά, στα πλαίσια πολιτικών επιλογών και της οικοδομικής φιλοσοφίας των ΗΠΑ, αναπτύχθηκε πολύ μια ιδιαίτερη κατηγορία στεγαστικών δανείων, τα λεγόμενα Δάνεια Χαμηλής Εξασφάλισης (Sub-Prime Loans, subprimes). Πρόκειται ουσιαστικά για δάνεια που χορηγούνταν χωρίς εγγύηση σε οικογένειες με ιδιαίτερα χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα, σε πολλές περιπτώσεις μη ευκατάστατες.

Τα προβλήματα που προέκυψαν από τη χορήγηση αυτών των δανείων οφείλονται στην καταστρατήγηση ενός βασικού κανόνα της τραπεζικής πίστης: την αναγκαιότητα διεξαγωγής της δέουσας πιστοληπτικής αξιολόγησης των δανειοληπτών. Όταν τα επιτόκια άρχιζαν να ανεβαίνουν, πολλοί δανειολήπτες αδυνατούσαν να ανταποκριθούν στις συμβατικές τους υποχρεώσεις, πολλές φορές ακόμη και πριν τη μεταβολή τους.

Οι τράπεζες που διέθεταν τίτλους σε Conduits και SVIs χρειάζονταν άμεσα ρευστότητα ώστε να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, αφού είχαν ήδη αρχίσει να χάνουν ρευστότητα από την καθυστέρηση είσπραξης των Δανείων

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Χαμηλής Εξασφάλισης (Sub-Prime Loans, Subprimes). Αυτό δημιουργούσε αναπροσαρμογές και στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Όμως όσες τράπεζες δε διέθεταν τίτλους σε Conduits και SVIs, ήταν επιφυλακτικές στον δανεισμό των κατόχων τους, λόγω της αβεβαιότητας που περιείχαν. Απόρροια του τελευταίου ήταν και η απότομη αύξηση των επιτοκίων στην "αφερέγγυα" πλέον διατραπεζική αγορά.

1.3 Πως ξεκίνησε η κρίση

Η φημολογία επί της κρίσης στις ΗΠΑ και την Ευρώπη ξεκίνησε από το 2007. Παράγοντες στην τραπεζική αγορά συνιστούσαν στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να είναι πιο φειδωλά στη χορήγηση δανείων, το δολάριο δε σταμάτησε να υποχωρεί έναντι του ευρώ και επιχειρήσεις μετέφεραν τα εργοστάσιά τους στην Αμερική και η ανεργία στην Ευρώπη αυξανόταν, ενώ πλήττονταν παράλληλα και οι εξαγωγές.

Στις 9 Αυγούστου του 2007, μεγάλη κρίση ξέσπασε στις ΗΠΑ από την αδυναμία μεγάλων ομάδων του πληθυσμού να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του για δάνεια sub-primes. Οι πλειστηριασμοί διαδέχονταν ο ένας τον άλλον και ολόκληρες πόλεις έμειναν στο δρόμο. Οι τράπεζες ξέμειναν από ρευστό και οι καταθέτες έσπευσαν στον γκισέ των τραπεζών για να κάνουν ανάληψη των χρημάτων τους. Άλλοι προέβησαν σε μαζικές ηλεκτρονικές αναλήψεις των λογαριασμών τους στη Βρετανία, ένα φαινόμενο γνωστό ως "Πανικός μέσω Ιντερνέτ" (ή ιντερνετικός πανικός) Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός πως οι ελληνικές τράπεζες δεν πρόλαβαν να επενδύσουν ιδιαίτερα σε τέτοια ριψοκίνδυνα προϊόντα. Από τον Σεπτέμβριο, άρχισαν ευρωπαϊκές τράπεζες να δηλώνουν απώλειες λόγω κατοχής conduits.

Η πώληση της Bear Stearns σε εξευτελιστική τιμή στην J.P. Morgan το Μάρτιο του 2008, η έκτακτη οικονομική ενίσχυση 85 δισεκατομμυρίων δολαρίων στην ασφαλιστική εταιρεία AIG από την αμερικανική κεντρική τράπεζα και η πτώχευση του αμερικανικού κολοσσού Lehman Brothers είναι

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

πια αδιάσειστα στοιχεία πως το Β' εξάμηνο του 2008 δεν θα είχε ευτυχή κατάληξη.

Τον Οκτώβριο του 2008 και πριν την μίνι σύνοδο κορυφής της Ε.Ε. , Ιρλανδία και Ελλάδα προχωρούν σε υποσχέσεις εγγυήσεων τραπεζικών καταθέσεων των πολιτών τους. Στη σύνοδο κορυφής της Ε.Ε που ακολούθησε είναι διάχυτη η νευρική κατάσταση για το μονομερές των δηλώσεων Ιρλανδίας και Ελλάδος ως προς την κρατική εγγύηση των καταθέσεων. Λίγες ώρες μετά τη λήξη της ευρωπαϊκής συνόδου κορυφής η Hypo Real Estate, η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στεγαστικών δανείων της ευρωπαϊκής οικονομίας, ανακοινώνει ότι το σχέδιο διάσωσης της, ύψους 35 δισ. ευρώ κατέρρευσε.

Πέντε ευρωπαϊκές χώρες αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα προσπαθώντας να σώσουν τις μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες, η Γερμανία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, η Ιταλία και η Ισλανδία. Το άλλοτε εύρωστο κράτος της μακρινής Ισλανδίας κινδυνεύει με πτώχευση, λόγω της μεγάλης έκθεσης στα τοξικά ομόλογα. Τα χρέη των ισλανδικών τραπεζών υπολογίζονται στα 138,34 δισ. δολάρια, σε σύγκριση με τα 19,37 δισ. δολάρια στα οποία ανέρχεται το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.

Τα μέτρα αντιμετώπισης οριζών προβλημάτων στην Ελλάδα εστιάζονται στη διασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, με τη χορήγηση 28 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 8 δισ. σε μορφή κρατικών ομολόγων, ενώ ορίζεται ως κεφαλαιακή βάση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ποσό μέχρι 5 δισ. ευρώ.

1.4 Αποτελέσματα της κρίσης

Το μεγαλύτερο χτύπημα από την κρίση εδέχθη η Ισλανδία, με μεγάλη έκθεση των τραπεζών της στα τοξικά ομόλογα και η Βρετανία που ήταν από τις πρώτες χώρες που έπληξε η κρίση παρά τα μεγάλα χρηματικά αποθέματα. Πολλές τράπεζες κρατικοποιήθηκαν και άλλες συγχωνεύτηκαν. Η Γαλλία

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ομοίως είχε υιοθετήσει CDOs, ενώ ανακατατάξεις παρατηρήθηκαν σε Βέλγιο, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία. Οι ελληνικές τράπεζες δηλώνουν πως δεν είχαν προλάβει να επενδύσουν ιδιαίτερα σε CDOs, δε γνωστοποιήθηκε κατοχή Conduits ή SIVs εκ μέρους τους, όμως μετακύλησαν τα υψηλά διατραπεζικά επιτόκια στα παραδοσιακά προϊόντα τους.

Αυτό είναι σημαντικό. Ενώ οι ελληνικές τράπεζες δεν είχαν προλάβει να αγοράσουν από τα ζημιογόνα αμερικάνικα χρηματοοικονομικά προϊόντα, άρχισαν να έχουν προβλήματα λόγω των διατραπεζικών επιτοκίων. Αυτό είναι που μετακυλίσθηκε στα ελληνικά επιτόκια.

Ως αυτό το σημείο είναι που η κρίση για την Ελλάδα η κρίση υπήρξε μία παράσταση προς παρακολούθηση. Ένα έργο του οποίου έμελε να γίνει πρωταγωνίστρια μέσα σε μερικούς μήνες.

1.5 Οι Διο Μεγαλύτεροι Διεθνείς Επενδυτές Στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.)

Black Rock

Κύρια μέτοχος στην Goldman (θα αναφερθούμε παρακάτω) είναι η Black Rock, μέλος του διοικητικού συμβουλίου της οποίας μέχρι τις 14 Ιουλίου 2008 ήταν ο κ. Jacob Rothschild, ο οποίος παραιτήθηκε αφήνοντας ως διευθύνοντα σύμβουλο στην εταιρεία τον κ. Randall Rothschild.

Η Black Rock είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος διεθνής επενδυτής στο Χ.Α.Α. με θέσεις στην Τράπεζα της Ελλάδας, στην ΕΤΕ, στην ΕΦΓ και την Εμπορική. Επίσης είναι βασικός μέτοχος στις εταιρίες πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's και Standards & Poor's. Ακόμη, αξιωματούχοι της κατείχαν υψηλά αξιώματα ή ήταν συνδεδεμένοι με τις τρεις βασικές εταιρίες αξιολόγησης με χαρακτηριστικό παράδειγμα τον κ. Richard H. Jenrette, μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Blackstone (μητρικής της Black Rock) και πρώην διευθυντής της The McGraw-Hill Companies, (μητρικής της Standard & Poor's).

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Συνοπτικά έχουμε:

Ο δεύτερος μεγαλύτερος διεθνής επενδυτής στο Χ.Α.Α.

Βασικός μέτοχος στην Goldman Sachs

Βασικός μέτοχος στους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's και S&P.

Norges Bank Investment

Πρόκειται για επενδυτικό σχήμα της κεντρικής τράπεζας της Νορβηγίας, το οποίο είναι ένα από τα μεγαλύτερα στον κόσμο και ο μεγαλύτερος διεθνής επενδυτής στο Χ.Α.Α. με θέσεις σε 41 ελληνικές εταιρείες μεταξύ των οποίων η Πειραιώς, η Alpha, η ΔΕΗ και η ΕFG, ενώ είναι από τους μεγαλύτερους μετόχους της ΕΤΕ. Επενδυτικός σύμβουλος της εταιρείας είναι η La Compagnie Benjamin De Rothschild SA.

Η Norges Bank Investment τυχαίνει να είναι παράλληλα:

- Ο μεγαλύτερος διεθνής επενδυτής του ΧΑ
- Σημαντικός μέτοχος της Goldman
- Μεγαλομέτοχος της εταιρείας πιστοληπτικής αξιολόγησης Fitch.

Fidelity

Η Fidelity είναι ίσως ο μεγαλύτερος μέτοχος της εταιρείας πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's. Ο κ. Bill Rothschild είναι ο Senior Vice President της Fidelity.

1.6 Η κρίση φτάνει στην Ελλάδα

1.6.1 Το παρελθόν με την Goldman Sachs

Το 2000 η Ελλάδα με τη βοήθεια της Goldman συμφώνησε σε ένα πρόγραμμα χρηματοπιστηριακής δανειοδότησης, «Αριάδνη», το οποίο ανανεώθηκε με νέους όρους το 2001 και κατέληξε σε ένα δεύτερο πρόγραμμα το «Αίολος» που εξασφάλιζε χρήματα για τη χώρα με αντάλλαγμα την παραχώρηση δικαιωμάτων από τη χρήση αεροδρομίων και τυχερών παιχνιδιών.

Η φύση του χρηματοπιστηριακού αυτού προϊόντος δανεισμού ήταν τέτοια, που παρουσίαζε τον δανεισμό ως πώληση κάνοντας εφικτή την αποφυγή του συνυπολογισμού του δανείου στα κρατικά έξοδα και επιτρέποντας την εμφάνιση μικρότερου κρατικού ελλείμματος από το πραγματικό. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα στη χώρα να παρακάμψει το βασικό κριτήριο του Μάαστριχ για μέγιστο ποσοστό ελλείμματος στο 3% του ΑΕΠ, επιτρέποντας, έτσι, την είσοδο της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ (παρά το γεγονός ότι δεν πληρούνταν το δεύτερο κριτήριο ένταξης που έθετε το 60% ως όριο χρέους ως προς ποσοστό του ΑΕΠ, αφού αυτό ξεπερνούσε το 100% στην περίπτωση της Ελλάδας). Παρόμοια προϊόντα χρησιμοποίησε και η Ιταλία και πιθανόν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η συμφωνία Ελλάδας - Goldman ήταν νόμιμη όταν συνάφθηκε, αλλά ένας ευρωπαϊκός νόμος που ψηφίστηκε το 2004 την έκανε, στην πορεία, εν δυνάμει παράνομη με βάση το Κοινοτικό Δίκαιο. Το 2005 η Goldman πούλησε αυτό το χρηματοπιστηριακό προϊόν στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, η οποία το κράτησε μέχρι το 2008.

Τα γεγονότα αυτά που θα ακολουθήσουν θα πρέπει να συνδυαστούν και με το γεγονός ότι από το 1983 και μετά, τα επιτόκια δανεισμού της Ελλάδας είχαν αυξητική τάση και έφτασαν σε υψηλά επίπεδα. Αιτία των αυξήσεων αυτών

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ήταν κατά πολύ η πολιτική που εφαρμόζαμε για την αύξηση της ανάπτυξης με τους ελλειμματικούς προϋπολογισμούς και τους συνεχόμενους δανεισμούς.

1.6.2 Χρηματοπιστωτική Κρίση 2009-2010

Όταν η διεθνής κρίση οδήγησε στην κατακόρυφη μείωση της ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, η ΕΤΕ αναζήτησε τρόπους να χρησιμοποιήσει τα προγράμματα που είχε αγοράσει από την Goldman ως ενέχυρο προκειμένου να δανειστεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Με τη βοήθεια της Goldman ιδρύθηκε μία εταιρεία στην οποία μεταφέρθηκε το προϊόν και η ΕΤΕ εξασφάλισε τα ομόλογα που εξέδωσε, τα οποία και παραχώρησε στην ΕΚΤ αντλώντας σε αντάλλαγμα δανειακά κεφάλαια.

Ήρθαν τα μέσα του Οκτωβρίου του 2009 και η Goldman προτείνει στην Ελλάδα τη χρήση ενός νέου χρηματιστηριακού προϊόντος το οποίο θα διευκόλυνε, σε σημαντικό βαθμό, την κάλυψη των τεράστιων δανειακών της αναγκών για το υπόλοιπο του 2009 και για το 2010, δεδομένου ότι στο διάστημα αυτό έληγαν παλαιότερα ομόλογα πολύ μεγάλης αξίας. Ωστόσο η πρόταση Goldman δεν βρήκε θερμή ανταπόκριση από την ελληνική πλευρά.

Λίγες ημέρες αργότερα (2009) η εταιρεία πιστοληπτικής αξιολόγησης Fitch, υποβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας σε Α- από Α. Παράλληλα, στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης καταγράφηκαν μαζικές πωλήσεις της μετοχής της ΕΤΕ, οι οποίες μεταφέρθηκαν και στο ΧΑ, οδηγώντας το σε σημαντική πτώση, ενώ ταυτόχρονα αυξήθηκαν οι τιμές των ελληνικών CDS, μειώθηκαν οι τιμές των ελληνικών ομολόγων και αυξήθηκε το επιτόκιο και κατά συνέπεια το κόστος δανεισμού της Ελλάδας.

Στις πρώτες ημέρες του Νοεμβρίου του 2009 μία αποστολή της Goldman έφτασε στην Αθήνα με σκοπό να μεταπείσει την ελληνική πλευρά και να κλείσει τη νέα συμφωνία χρηματιστηριακού δανεισμού, στην οποία περιλαμβανόταν πρόταση για λήψη κεφαλαίων από την Τράπεζα της Κίνας,

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ενώ φημολογείται πως το αντάλλαγμα που ζητούσαν ήταν μερίδιο στην ΕΤΕ αλλά και τον ΟΣΕ (πληροφορίες από «Financial Times» και «Der Spiegel»). Όσο οι διαπραγματεύσεις ήταν σε εξέλιξη, η τιμή της ΕΤΕ στη Νέα Υόρκη άρχισε να αυξάνεται προκαλώντας άνοδο και στο ελληνικό Χρηματιστήριο. Ταυτόχρονα σταμάτησε και η πίεση στην αγορά ομολόγων και CDS. Οι διαπραγματεύσεις δεν κατέληξαν σε συμφωνία, με την ελληνική πλευρά να απορρίπτει την πρόταση Goldman οριστικά.

Τις επόμενες μέρες της απόρριψης της συμφωνίας καταγράφηκαν αθρόες πωλήσεις μετοχών της ΕΤΕ στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης αλλά και μετοχών της Alpha, της Eurobank και τελικά συνολικά του τραπεζικού κλάδου του ΧΑ, ενώ οι τιμές των CDS απογειώθηκαν, οι τιμές των ελληνικών ομολόγων βούλιαξαν και τα επιτόκια δανεισμού πήραν την ανιούσα οδηγώντας την Ελλάδα όλο και πιο κοντά στην αδυναμία αναχρηματοδότησης του χρέους της.

Στις 12 Δεκεμβρίου 2009 και η Fitch προχώρησε σε νέα υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας βαθμολογώντας την με BBB+ και οδηγώντας την έτσι εκτός Α κατηγορίας στην αγορά ομολόγων, ενώ το χτύπημα έγινε ακόμη πιο σημαντικό καθώς η Fitch δήλωσε πως επόμενες υποβαθμίσεις ήταν πιθανές. Στον χορό των υποβαθμίσεων μπήκαν οι άλλοι δύο γίγαντες πιστοληπτικής αξιολόγησης, S&P και Moody's, υποβαθμίζοντας την Ελλάδα μέσα στον Δεκέμβριο 2009 και προκαλώντας έτσι ένα γενικό ξεπούλημα των κρατικών ομολόγων της και πυροδοτώντας την απογείωση του κόστους δανεισμού της.

Ακολούθησε νέα υποβάθμιση της Ελλάδας, τον Απρίλιο του 2010, σε BBB- από τη Fitch, η οποία σήμανε και τυπικά τη χρηματοπιστωτική πτώχευση της χώρας προκαλώντας ένα βάνανσο γύρο πωλήσεων.

1.6.3 Το Ξεπούλημα

Μία από τις πρώτες εταιρείες που ξεπούλησαν την ΕΤΕ στο τελευταίο τρίμηνο του 2009 ήταν η Neuberger Berman, (συμφερόντων Rothschild), η οποία πούλησε 1,7 εκατ. μετοχές από τον Οκτώβριο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου του έτους(χωρίς να ξέρουμε το πότε τις είχε αγοράσει)

Στο ίδιο διάστημα του 2009 αλλά και κατά τη διάρκεια του 1ου τριμήνου του 2010, η Goldman, επένδυε στο ενδεχόμενο πτώχευσης της Ελλάδας τόσο μέσω της αγοράς ομολόγων όσο και μέσω της αγοράς CDS (πληροφορίες από διεθνή και γαλλικό Τύπο και από συνέντευξη Γάλλου τραπεζίτη στον κλάδο επενδύσεων).

Σύμφωνα με στοιχεία για την αγορά CDS σε πολλές περιπτώσεις το 75% του όγκου συναλλαγών σε αυτά, στο κρίσιμο διάστημα Οκτωβρίου 2009 - Απριλίου 2010, γινόταν μέσω 6 μεγάλων παικτών με τον μεγαλύτερο αυτών να είναι η Goldman Sacks(όσο η Fitch υποβάθμιζε αφείδωλα από την ελληνική αξιοπιστία).

Έτσι οι #1 και #2 διεθνείς επενδυτές στο ΧΑ τυχαίνει να είναι παράλληλα και μεγαλομέτοχοι στην Goldman αλλά και μεγαλομέτοχοι στους 3 βασικούς οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης, ενώ έχουν ισχυρούς δεσμούς με την τραπεζική δυναστεία Rothschild. Επιπλέον, ένας από τους μεγαλύτερους μετόχους της Moody's, η εταιρεία Fidelity, έχει στον τιμόνι της ένα μέλος της οικογένειας Rothschild. Από τα παραπάνω συνεπάγεται πως οι Goldman, Black Rock, Norges και Rothschild είναι πολύ πιθανό να είχαν τη δυνατότητα να γνωρίζουν για τις υποβαθμίσεις της Ελλάδας πριν αυτές δημοσιευτούν και μπορούσαν, έτσι, να εκμεταλλευτούν αυτή την εσωτερική πληροφόρηση κερδοσκοπώντας στο ΧΑ και στην αγορά CDS και ομολόγων. Αν κάτι τέτοιο συνέβη τότε πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα στη χρηματιστηριακή ιστορία.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ακόμη, οι παραπάνω δεσμοί δίνουν στην πρόταση της Goldman στην Ελλάδα μία άλλη διάσταση, καθώς φαίνεται η Goldman να είχε τη δυνατότητα να προσφέρει ένα ολοκληρωμένο «πακέτο» προστασίας της χώρας από την κρίση, με τη δύναμη να στηρίζει το Χρηματιστήριο και την αγορά ομολόγων, να επηρεάσει τις βαθμολογίες των οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης αλλά και να καλύψει τις δανειακές ανάγκες της χώρας. Με τον ίδιο τρόπο, ωστόσο, φαίνεται να είχε και τη δύναμη να προκαλέσει μία πανίσχυρη χρηματιστηριακή/χρηματοπιστωτική επίθεση εναντίον της Ελλάδας, η οποία και κατέληξε στη χρηματοπιστωτική της πτώχευση.

Είναι ενδιαφέρον ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει στραφεί εναντίον των εταιρειών πιστοληπτικής αξιολόγησης επιδιώκοντας τη δημιουργία ενός αντίστοιχου ευρωπαϊκού οργανισμού, θεωρώντας πως η αξιοπιστία τους έχει βλαφθεί ανεπανόρθωτα τα τελευταία χρόνια, ενώ την ίδια στιγμή στις ΗΠΑ, οι εταιρείες κατηγορούνται για τον ρόλο τους στην κρίση της αγοράς κατοικίας που οδήγησε στην κατάρρευσή της αλλά και στη δημιουργία της διεθνούς τραπεζικής κρίσης, καθώς μέχρι τελευταία στιγμή βαθμολογούσαν τα τοξικά ομόλογα με άριστη τιμή επιτρέποντας σε εταιρείες, όπως η Goldman, να πουλήσουν εκατοντάδες χιλιάδες από αυτά σε ανυποψίαστους επενδυτές κερδίζοντας δισεκατομμύρια δολάρια.

1.7 Οι ελληνικές τράπεζες και η κρίση.

Οι ελληνικές τράπεζες δηλώνουν πως δεν είχαν προλάβει να επενδύσουν ιδιαίτερα σε CDO, δε γνωστοποιήθηκε κατοχή Conduits ή SIVs εκ μέρους τους, όμως μετακύλησαν τα υψηλά διατραπεζικά επιτόκια στα παραδοσιακά προϊόντα τους. Οικονομικοί αναλυτές ερμηνεύουν πάντως κάποιες κινήσεις ως προάγγελο ανακατατάξεων και εκμετάλλευσης ευκαιριών στον τραπεζικό κλάδο της ελληνικής ή και της ευρωπαϊκής αγοράς.

Σε ραδιοφωνική συνέντευξή του, ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γ. Προβόπουλος επιβεβαίωσε τη συντηρητικότητα των ελληνικών [16]

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

τραπεζών και προειδοποίησε ακόμα και με εισαγγελική εντολή απέναντι σε όσους συντηρούσαν τη φημολογία για τον κίνδυνο απώλειας καταθετικών αποθεμάτων από ιδιωτικούς λογαριασμούς για λόγους ανταγωνισμού. Παράλληλα, στην Ευρώπη παρατηρείται τεράστια ζήτηση στην αγορά χρηματοκιβωτίων και μετακίνηση των καταθέσεων σε ράβδους ή νομίσματα χρυσού.

Τα οικονομικά ιδρύματα που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση αφορούσαν εκμετάλλευση ακινήτων (real estate), χωρίς να απουσιάζουν προβλήματα σε τραπεζικές ή ασφαλιστικές υπηρεσίες. Τα πραγματικά προβλήματα της κρίσης διαφάνηκαν στην ελληνική οικονομία, με την άνοδο των επιτοκίων και το συντηρητισμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος να πλήττει δανειολήπτες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών και λοιπές πτυχές της αγοράς, με άμεσο αντίκτυπο στην οικονομία.

1.8 Ιστορική εξέλιξη δημόσιου χρέους

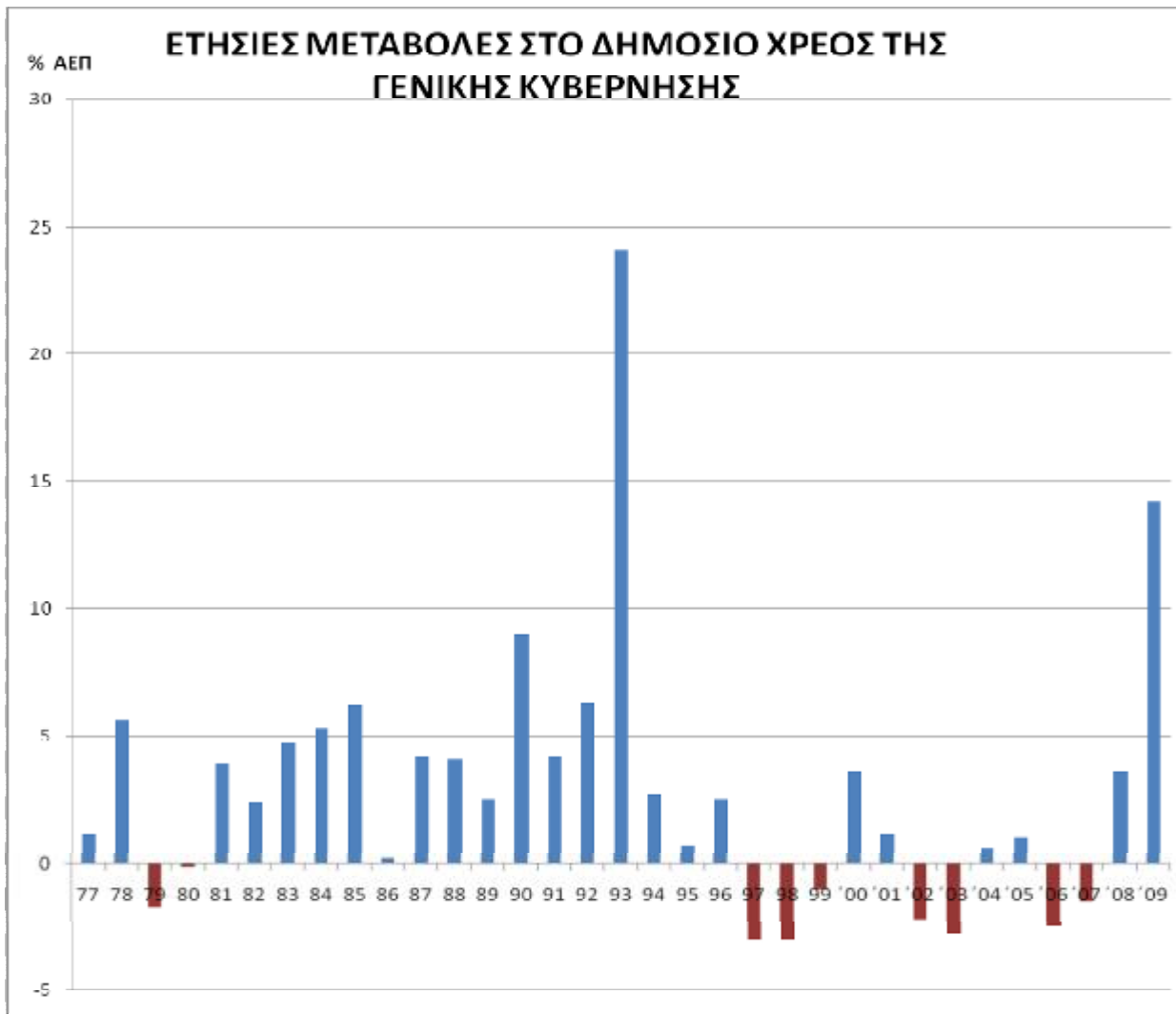
Η σημερινή οικονομική κρίση στην ελληνική επικράτεια που έχει δημιουργήσει προβλήματα στο πολιτικό, κοινωνικό & πολιτιστικό περιβάλλον, είναι συνέπεια & συγχρόνως συστατικό στοιχείο της παγκόσμιας κρίσης & αναπαραγωγής των οικονομικών μοντέλων όπως διαχέονται στην χώρα μας .

Στην διαχρονική εξέλιξη του Δημόσιου χρέους βλέπουμε δύο αιχμές. Η μια είναι το 1993, όπου το χρέος αυξάνει κατά 24,1% του ΑΕΠ μέσα σε ένα έτος & η άλλη είναι το 2009 όπου το χρέος αυξάνει κατά 14,2% του ΑΕΠ μέσα στο έτος. Αναλυτικά λοιπόν, το άλμα στο χρέος του 1993 κατά 24,1% του ΑΕΠ ισοδυναμεί με 21,1 δις € Αυτό το ποσό θα πρέπει να είναι ανάλογο με το έλλειμμα του έτους εκείνου εφόσον πάντα τα ελλείμματα χρηματοδοτούνται με δανεισμό. Όμως το έλλειμμα της κεντρικής κυβέρνησης που θα έπρεπε να ισοδυναμεί με την αύξηση στο χρέος της κεντρικής κυβέρνησης, ήταν μόλις 6,8 δις € το 1993. Ας πάμε τώρα στο 2009. Η διαφορά στο Δημόσιο χρέος κατά

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

14,2% στο ΑΕΠ (από το 2008 στο 2009) ισοδυναμεί με 35,1 δις € Αντίστοιχα το ύψος του ελλείμματος για το έτος 2009 είναι 30,6 δις € και υπολείπεται κατά 5 δις € περίπου από την αύξηση του χρέους.

Πρωτογενές					
ΕΤΟΣ	Δημόσιο Χρέος Γεν. Κυβέρνησης εκατ. €	Τόκοι & Λοιπές Δαπάνες εκατ. €	Έλλειμμα (-) ή Πλεόνασμα (+) Γεν. Κυβέρνησης εκατ. €	Δημόσιο Χρέος Γεν. Κυβέρνησης % ΑΕΠ	Μεταβολές Δημόσιου Χρέους Γεν. Κυβέρνησης % ΑΕΠ
1977	634	38	-136	18,7	1,1
1978	1.001	53	-160	24,2	5,6
1979	1.159	86	-138	22,6	-1,7
1980	1.391	116	-79	22,5	-0,1
1981	1.972	169	-345	26,4	3,9
1982	2.726	185	-313	28,8	2,4
1983	3.724	283	-528	33,4	4,7
1984	5.526	442	-589	38,8	5,3
1985	7.844	616	-1.099	45,0	6,2
1986	9.479	793	-729	45,1	0,2
1987	11.874	1.096	-865	49,3	4,2
1988	15.798	1.476	-1.633	53,4	4,1
1989	19.660	1.946	-2.583	55,9	2,5
1990	27.536	3.580	-1.685	64,9	9,0
1991	36.200	4.408	-544	69,1	4,2
1992	45.655	4.351	536	75,4	6,3
1993	68.763	6.601	-222	99,4	24,1
1994	80.081	9.523	1.051	102,1	2,7
1995	90.403	9.756	1.630	102,8	0,7
1996	101.763	10.353	1.869	105,3	2,5
1997	109.450	9.458	4.163	102,3	-3,0
1998	115.543	9.839	5.801	99,3	-3,0
1999	121.858	10.055	6.672	98,3	-1,0
2000	139.466	9.914	7.675	101,9	3,6
2001	150.803	9.711	7.989	103,0	1,1
2002	159.121	9.134	7.340	100,8	-2,2
2003	167.722	9.416	2.419	98,0	-2,8
2004	182.702	9.464	-3.646	98,6	0,6
2005	194.666	9.774	-311	99,6	1,0
2006	204.394	9.589	4.237	97,1	-2,5
2007	216.402	9.796	1.859	95,6	-1,5
2008*	237.196	11.207	-5.299	99,2	3,6
2009*	272.300	12.340	-7.441	113,4	14,2

1.9 Οικονομική Κρίση & διόγκωση του Ελληνικού Χρέους

Η οικονομική κρίση βρήκε την χώρα μας εντελώς απροετοίμαστη. Η γύμνια της σε όλα τα επίπεδα την οδήγησε να μην μπορεί πλέον να δανειστεί από τις αγορές ώστε να χρηματοδοτήσει τους ελλειμματικούς προϋπολογισμούς. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το .N.T. και η ελληνική κυβέρνηση συμφώνησαν να δανείσουν την Ελλάδα ώστε να μην χρεοκοπήσει και να μην κηρύξει στάση πληρωμών. Σε αντάλλαγμα βεβαία συμφώνησαν μέτρα αύξησης των εσόδων και μείωσης των δαπανών. Ήταν ο δανεισμός μονόδρομος; Η απάντηση δεν είναι απλή.

Η αλήθεια είναι ότι η μονομερής χρεοκοπία θα είχε χειρότερα αποτελέσματα, γιατί θα είχε πολύ μεγαλύτερες άμεσες αρνητικές επιπτώσεις

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

στο βιοτικό επίπεδο του λαού. Όμως η κυβέρνηση δεν διαπραγματεύτηκε καθόλου και τα ψιλά γράμματα στο μνημόνιο όπως οι εγγυήσεις που έχουν δοθεί καθώς και τα ζητήματα εθνικής κυριαρχίας που πλέον τίθενται υπό συζήτηση είναι αυτά που εξοργίζουν όσους έχουν μελετήσει το μνημόνιο. Προφανώς η κυβέρνηση δεν μπήκε καν στην διαδικασία να το μελετήσει.

Για κάποιους οικονομολόγους η προβολή αιτημάτων ουσιαστικής αναδιάρθρωσης των δημόσιων υπηρεσιών και διεύρυνσης της δημοκρατίας για ένα καλύτερο κοινωνικό κράτος είναι καλύτερη τακτική σε σχέση με την πολέμια τακτική κατά του ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης. Αυτό ακούγεται ωραίο όμως στην σημερινή Ελλάδα που ουσιαστικά χαρακτηρίζεται από μια λεύκη απεργία στον δημόσιο τομέα

Τα τελευταία χρόνια είναι εφαρμόσιμο; είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο τις αναποτελεσματικότητες του δημόσιου τομέα καθώς και τα αίτια της. Η αναδιάρθρωση των δημόσιων υπηρεσιών είναι καλύτερη αντιμετώπιση από τη χρεοκοπία της χώρας για τη βελτίωση της κατανομής του εισοδήματος, μετά τη διαπίστωση των τελευταίων ετών, που οι φορολογικές ελαφρύνσεις των επιχειρήσεων δεν βοήθησαν την ανάπτυξη, γιατί οι ιδιωτικές επενδύσεις μειώθηκαν στο ίδιο χρονικό διάστημα. Εμείς θα διαφωνήσουμε με αυτές τις απόψεις καθώς σε ένα κράτος τόσο διεφθαρμένο σε όλα τα επίπεδα δεν μπορείς καν να συζητήσεις για δημόσια υπηρεσία.

Η ανάκαμψη της διεθνούς οικονομίας θα βοηθούσε στην έξοδο από την κρίση, αλλά χωρίς την ύπαρξη σοβαρών ρυθμιστικών παρεμβάσεων στις αγορές, αυτό δεν είναι τόσο απλό. Όταν τέθηκε το θέμα για να ζητήσει η Ελλάδα τις γερμανικές αποζημιώσεις όλοι σιώπησαν. Και για μην ξεχνάμε από τα 250 δις ευρώ που είναι Συνολικά το σημερινό χρέος της Ελλάδας τα 200 δις είναι πανωτόκια. εν μπορούσε κάποιος Έλληνας υπουργός να διαπραγματευτεί το χρέος; η απάντηση είναι προφανής.

1.10 Μνημόνιο και Δ.Ν.Τ.

Από τα τέλη του 2009 και αρχές 2010, εξαιτίας συνδυασμού διεθνών (οικονομική κρίση) και τοπικών (ανεξέλεγκτες δαπάνες κατά την περίοδο μέχρι τις εκλογές του 2009) παραγόντων η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα, καθώς έχει το δεύτερο μεγαλύτερο ετήσιο έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού και το δεύτερο μεγαλύτερο δημόσιο χρέος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.11 Η Ελληνική Οικονομία σήμερα

Η Ελλάδα είναι μια ανεπτυγμένη χώρα, με ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης και "πολύ υψηλό" Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης, όπου κατατάσσεται 22η στον κόσμο το 2010, και 22η στον δείκτη του The Economist του 2005 για την ποιότητα ζωής παγκοσμίως.. Με βάση τα στοιχεία της Eurostat το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν ίσο με το 94% του μέσου όρου της ΕΕ το 2008. Οι κύριοι μεγάλοι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας είναι ο τουρισμός, η ναυτιλία, η βιομηχανική παραγωγή τροφίμων και η επεξεργασία καπνού, η υφαντουργία, τα χημικά, τα προϊόντα μετάλλου, η μεταλλευτική και οι μονάδες δύλισης πετρελαίου.

Η μεγέθυνση του ΑΕΠ της Ελλάδος είναι επίσης, κατά μέσον όρο, από το 1990 υψηλότερη από αυτόν του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, περιλαμβανομένων και της αύξησης των επιπέδων της ανεργίας, την γραφειοκρατία και την διαφθορά.

Το 2009, η Ελλάδα είχε την δεύτερη χαμηλότερη κατάταξη στην ΕΕ σύμφωνα με τον Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας (μετά την Πολωνία), ενώ κατατάσσεται 81η παγκοσμίως. Η χώρα υποφέρει από υψηλά επίπεδα πολιτικής και οικονομικής διαφθοράς και χαμηλή ανταγωνιστικότητα συγκριτικά με τους Ευρωπαίους εταίρους της.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ο ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας γύρισε σε αρνητικό πρόσημο το 2009, για πρώτη φορά από το 1993. Μια ένδειξη της τάσης υπερχρέωσης τα περασμένα χρόνια είναι το γεγονός ότι η αναλογία ιδιωτικών δανείων προς καταθέσεις ξεπέρασε τις 100 μονάδες (αναλογία δηλαδή μεγαλύτερη του 1 προς 1) κατά την διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του έτους 2007.

Μέχρι το τέλος του 2009, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού της διεθνούς οικονομικής κρίσης και εσωτερικών παραγόντων (ανεξέλεγκτης σπατάλης λίγο πριν τις εκλογές του Οκτωβρίου 2009), η Ελληνική οικονομία αντιμετώπισε την πιο σοβαρή της κρίση από το 1993, με το υψηλότερο δημόσιο έλλειμμα (αν και κοντά σε αυτό της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου) καθώς και το δεύτερο υψηλότερο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ. Το δημόσιο έλλειμμα του 2009 έφτασε στο 15,4% του ΑΕΠ. Αυτό, και τα αυξανόμενα επίπεδα χρέους (στο 127,1% του ΑΕΠ το 2009) οδήγησαν σε υψηλό κόστος δανεισμού, που προκάλεσε μια σοβαρή οικονομική κρίση. Η Ελλάδα προσπαθεί να καλύψει το υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα της στα ίχνη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης..

Το εργατικό δυναμικό της Ελλάδος φτάνει συνολικά τα 4,9 εκατομμύρια, και είναι το δεύτερο πιο σκληρά εργαζόμενο ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ, μετά την Νότιο Κορέα.. Το Κέντρο Ανάπτυξης του Γκρόνιγκεν δημοσίευσε μια έρευνα που αποκάλυπτε ότι μεταξύ του 1995 και του 2005, η Ελλάδα ήταν η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό ωρών εργασίας ανά εργαζόμενο ανάμεσα στα Ευρωπαϊκά έθνη. Οι Έλληνες εργάστηκαν κατά μέσον όρο 1.900 ώρες ανά έτος, ακολουθούμενοι από τους Ισπανούς (με μέσο όρο 1.800 ώρες ανά έτος).

1.12 Η κρίση εξυπηρέτησης του χρέους του 2010

Κατά τις πρώτες εβδομάδες του 2010 παρατηρήθηκε μια ανανεωμένη ανησυχία για το υπερβάλλον δημόσιο χρέος.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Κάποιες Ευρωπαϊκές δεξαμενές σκέψης (think-tanks) στο Οικονομικό Συμβούλιο Καναδά-Ευρώπης ισχυρίστηκαν ότι η δυσχερής θέση μερικών χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην οποία περιήλθαν σήμερα είναι το αποτέλεσμα μιας δεκαετίας Κεϊνσιανών πολιτικών δανεισμού που επιδίωξαν τοπικοί διαμορφωτές της πολιτικής από κοινού με αυτάρεσκους κεντρικούς τραπεζίτες της ΕΕ.[16] Πολλοί οικονομολόγοι έχουν προτείνει την επιβολή μιας δέσμης από διορθωτικές πολιτικές για να ελέγξουν το δημόσιο χρέος, όπως την επιβολή δραστικών περιοριστικών μέτρων και ουσιαστικά υψηλότερους φόρους.

Μερικοί υψηλόβαθμοι Γερμανοί πολιτικοί αξιωματούχοι έφτασαν έως το σημείο να πουν ότι τα επείγοντα μέτρα θα έπρεπε να επιφέρουν σκληρές ποινές στις χώρες που λαμβάνουν την Κοινοτική βοήθεια, όπως η Ελλάδα και η Ιρλανδία. Εντούτοις, τέτοια σχέδια έχουν περιγραφεί ως απαράδεκτες παραβιάσεις της εθνικής κυριαρχίας των κρατών μελών της ευρωζώνης και απορρίφθηκαν από χώρες στυλοβάτες της ΕΕ όπως η Γαλλία.

Επίσης, ασκήθηκε σκληρή κριτική ενάντια στους κερδοσκόπους για χειραγώγηση των αγορών: η Άνγκελα Μέρκελ έχει δηλώσει ότι "οργανισμοί που στηρίχθηκαν με δημόσια κεφάλαια εκμεταλλεύονται την δημοσιονομική κρίση στην Ελλάδα και αλλού".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΕ ΑΥΤΗ

2.1 Εισαγωγή

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είναι η έλλειψη ποιοτικών θεσμών η έλλειψη ποιοτικών νομοθετικών, ρυθμιστικών και εκτελεστικών πλαισίων για τον κατάλληλο έλεγχο των οικονομικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων και των πολιτών. Η ανεπάρκεια των θεσμών οδηγεί σε στρεβλώσεις των κινήτρων στην οικονομία, στην κακή κατανομή του υπάρχοντος ταλέντου και στην απώλεια ενός σημαντικού μέρους του παραγωγικού δυναμικού της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, τα τρία μεγάλα θεσμικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είναι πρώτον, οι ανεπαρκείς θεσμοί ιδιοκτησίας, δεύτερον, η ύπαρξη διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση, και τρίτον, οι ανεπαρκείς χρηματοοικονομικοί θεσμοί.

2.2 Θεσμοί Ιδιοκτησίας

Οι θεσμοί ιδιοκτησίας εξασφαλίζουν ότι ο κάθε πολίτης έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει εθελοντικά (και όχι καταναγκαστικά) σε οικονομικές δραστηριότητες και να αποκτήσει προσωπική περιουσία. Οι καρποί της οικονομικής δραστηριότητας του πολίτη προστατεύονται με διαφανείς νόμους που εφαρμόζονται αποτελεσματικά από το κράτος. Οπότε η ύπαρξη δυνατών θεσμών ιδιοκτησίας εγγυάται την προστασία του πολίτη από καταναγκαστική αρπαγή της περιουσίας του από άλλες ίσως ισχυρότερες κοινωνικές ομάδες και από το ίδιο το κράτος (το οποίο θα μπορούσε να αρπάξει με καταναγκαστικό τρόπο πλούτο από ορισμένους πολίτες και στη συνέχεια να τον διανείμει σε πολιτικά δικτυωμένες κοινωνικές ομάδες).

Μερικά παραδείγματα θεσμών ιδιοκτησίας είναι ένα δίκαιο και ανεξάρτητο δικαστικό σύστημα, το οποίο, ανάμεσα στα άλλα, εγγυάται τη σωστή τήρηση

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

συμφωνιών και συμβολαίων, ένα αποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο και μία εκτελεστική εξουσία που εφαρμόζει σωστά τους νόμους.

Οι θεσμοί ιδιοκτησίας μιας χώρας θεωρούνται καλοί όταν παρέχουν προστασία σε ένα μεγάλο μέρος του κοινωνικού συνόλου [Acemoglu, Johnson and Robinson (2005)]. Η μορφή των οικονομικών δραστηριοτήτων σε μια χώρα καθορίζει αν η επιδίωξη του προσωπικού κέρδους ή της προσωπικής ωφέλειας από κάθε πολίτη η οποία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης φύσης είναι εποικοδομητική ή επιζήμια για την υπόλοιπη κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα, η επιδίωξη του κέρδους μέσω της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της επένδυσης ωφελεί ολόκληρη την κοινωνία και όχι μόνο τα άτομα που εμπλέκονται στις συγκεκριμένες δραστηριότητες.

Είναι γνωστό ότι η καινοτομία ή η έρευνα μπορεί να αποτελέσει βάση και να δώσει έναυσμα για περαιτέρω καινοτομία, κάτι για το οποίο ο αρχικός καινοτόμος δεν ανταμείβεται πλήρως. Έτσι τα οφέλη από την καινοτομία διαχέονται σε ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο (Aghion and Howitt 2005). Επίσης, η δημιουργική επιχειρηματική δραστηριότητα οδηγεί σε νέες θέσεις εργασίας και στην παραγωγή προϊόντων που είναι χρήσιμα στους καταναλωτές. Έτσι τα οφέλη από τη δημιουργική επιχειρηματικότητα διαχέονται σε ολόκληρη την κοινωνία. Ένας βασικός ρόλος των σωστών θεσμών ιδιοκτησίας είναι να ωθήσουν τους πολίτες προς εποικοδομητικές (και μακριά από αρπακτικές) οικονομικές δραστηριότητες, δηλαδή να αξιοποιήσουν προς όφελος ολόκληρης της κοινωνίας τη φυσική τάση του κάθε πολίτη να μεγιστοποιήσει το προσωπικό του κέρδος. Καθώς οι δυνατοί θεσμοί ιδιοκτησίας προσφέρουν προστασία από αρπαγή του πλούτου, αποθαρρύνουν τους πολίτες από το να ασχοληθούν με αρπακτικές ή καταναγκαστικές δραστηριότητες. Σε χώρες με δυνατά θεσμικά πλαίσια τα οφέλη από αρπακτικές δραστηριότητες είναι περιορισμένα, κάτι που δίνει κίνητρο στους πολίτες να στρέψουν την προσοχή τους σε πιο κοινωνικά εποικοδομητικούς τομείς.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Από την άλλη πλευρά, ποιοτικοί θεσμοί ιδιοκτησίας δίνουν κίνητρα στα ικανότερα και πιο παραγωγικά μέλη της κοινωνίας να στραφούν σε κοινωνικά εποικοδομητικές δραστηριότητες, οι οποίες πέρα από τους συμμετέχοντες ωφελούν ολόκληρη την κοινωνία (και αυξάνουν τον συνολικό πλούτο της οικονομίας). Σε ένα δυνατό θεσμικό πλαίσιο, ο πιο εύκολος τρόπος οικονομικής επιτυχίας και καταξίωσης είναι η δημιουργική επιχειρηματικότητα, η καινοτομία και άλλες δραστηριότητες που ωφελούν ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο. Καθώς το ταλέντο της χώρας αξιοποιείται στην παραγωγή καινούργιου πλούτου και δεν σπαταλάτε σε αρπακτικές δραστηριότητες μηδενικού αθροίσματος, η οικονομική ευημερία αυξάνεται και η οικονομική ανάπτυξη επιταχύνεται. Ένα από τα μεγάλα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είναι η απουσία ποιοτικών θεσμών ιδιοκτησίας.

Ένας δείκτης που συχνά χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της ποιότητας των θεσμών ιδιοκτησίας μιας χώρας είναι ο δείκτης του Νόμου της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank Rule of Law Indicator). Το 2009 ο δείκτης του Νόμου για την Ελλάδα ήταν 0,75 (World Bank 2009). Αυτό το σκορ είναι αρκετά χαμηλό, δεδομένου ότι είναι περίπου στο ίδιο επίπεδο με λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, όπως η Λετονία. Αν και το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ελλάδας το 2009 \$29,881 με ισοδυναμία της αγοραστικής δύναμης IMF (2009) ήταν σημαντικά υψηλότερο από το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Λετονίας \$14,255 (IMF (2009), ο Δείκτης του Νόμου για τις δύο χώρες ήταν περίπου ο ίδιος. Αυτό αποτελεί μια ένδειξη για το σοβαρό έλλειμμα θεσμών ιδιοκτησίας που υπάρχει στην Ελλάδα σε σχέση με χώρες που βρίσκονται σε παρόμοιο εισοδηματικό επίπεδο.

Οι σχετικά αδύναμοι θεσμοί ιδιοκτησίας της ελληνικής οικονομίας οδήγησαν σε σοβαρές στρεβλώσεις στην κατανομή του ταλέντου και στην κατασπατάληση του ανθρώπινου δυναμικού. Οι θεσμοί ιδιοκτησίας στην Ελλάδα μπορούν να βελτιωθούν με μία απλοποίηση και εξορθολογισμό του νομοθετικού πλαισίου. Η ύπαρξη απλούστερων και λιγότερο αντιφατικών

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

νόμων θα μειώσει την αβεβαιότητα των πολιτών για την πιθανή τήρηση (ή αθέτηση) συμφωνιών και συμβολαίων που έχουν συνάψει με άλλους πολίτες.

Επίσης, θα μειώσει την αβεβαιότητα των πολιτών στις συναλλαγές τους με το κράτος, καθώς η δυνατότητα του τελευταίου για αυθαίρετη ερμηνεία του νομικού πλαισίου και αρπαγή της περιουσίας των πολιτών θα περιοριστεί. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι η βελτίωση του δικαστικού συστήματος το οποίο πρέπει να απονέμει δικαιοσύνη με γρήγορο και αποτελεσματικό τρόπο. Οι θεσμοί ιδιοκτησίας μπορούν να βελτιωθούν και από την πιο αποτελεσματική οργάνωση των σχετικών κρατικών υποδομών.

2.3 Υπάρχουσες δομές

Αιτίες της αναποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα εντοπίζονται πρωταρχικά στις πολύπλοκες διαδικασίες, την υπέρμετρη γραφειοκρατία και την έλλειψη συντονισμού, που οφείλονται στις υπάρχουσες δομές του δημόσιου τομέα.

Είναι κι αυτές οι αιτίες ο λόγος για τις επανειλημμένες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες: από το 1965, με την έκθεση του Georges Langrod, «Έκθεσις αφορώσαν την αναδιοργάνωσιν των Δημοσίων Υπηρεσιών εν Ελλάδι » μέχρι σήμερα, επί τέσσερις ολόκληρες δεκαετίες η διοικητική μεταρρύθμιση παραμένει μόνιμο ζητούμενο της πολιτικής ατζέντας, αλλά, παρά το πλήθος εκθέσεων εμπειρογνομώνων, κυβερνητικών διακηρύξεων, νομοθετημάτων και οργανωτικών αλλαγών, τα αποτελέσματα είναι πενιχρά, τουλάχιστον σε σύγκριση με τις επιτεύξεις άλλων χωρών.

2.4 Απουσία Πολιτικής Βούλησης-Πελατειακές Σχέσεις

Ένας λόγος στον οποίο μπορεί να αποδοθεί αυτή η εκτενής αποτυχία αφορά την έλλειψη πραγματικής πολιτικής βούλησης για σημαντικές τομές στη δημόσια διοίκηση: μέχρι τώρα, η διοικητική μεταρρύθμιση ήταν κάτι που λεγόταν, αλλά δεν γινόταν, διότι απαιτεί οξείες συγκρούσεις, δεν αποδίδει

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

άμεσα πολιτικά οφέλη, και καταργεί τις προϋποθέσεις -ανασφάλεια δικαίου και γενικότερη αβεβαιότητα, διοικητικές εκκρεμότητες, δυνατότητα διακριτικής μεταχείρισης, αλλά και συγκάλυψης αυθαιρεσιών- στις οποίες στηρίζονται οι πελατειακές σχέσεις.

Το αποτελεσματικό κράτος είναι το κράτος των κανόνων και της διαφάνειας, δηλαδή το κράτος των απρόσωπων και αμερόληπτων σχέσεων, ενώ οι πελατειακές σχέσεις αποτελούν κατ' εξοχήν σχέσεις προσώπου προς πρόσωπο. Αυτές οι σχέσεις ευνοούν και την διαφθορά η οποία αποτελεί επίσης αιτία αναποτελεσματικότητας.(OECD, Economic Surveys, 1986-87.)

2.5 Διαφθορά του Δημοσίου Τομέα

Ένας πολύ βασικός παράγοντας της αποτυχίας του δημοσίου τομέα έγκειται στην διαφθορά. Γενικά, διαφθορά είναι η κατάχρηση της εξουσίας από τους κυβερνητικούς ανώτερους υπαλλήλους κυβερνητικών δυνάμεων. Οι μορφές διαφθοράς ποικίλλουν: περιλαμβάνουν τη δωροδοκία, τον εκβιασμό, το νεποτισμό, την υπεξαίρεση χρημάτων, την δωροληψία και την κατάχρηση.

Η διεθνής οργάνωση Transparent International δημοσιεύει ετήσιο δείκτη διαφθοράς. (<http://www.transparency.org>) .Σε αυτόν η Ελλάδα βαθμολογούμενη στην κλίμακα του 10 (Υψηλότερο αποτέλεσμα σημαίνει μικρότερη (αντιληπτή) διαφθορά) και σε σχέση με το σύνολο των κρατών ως εξής. 2001 βαθμός 4,2 θέση 42/91, 2002 βαθμός 4,2 θέση 44/102, 2003 βαθμός 4,3 θέση 50/133, 2005 βαθμός 4,3 45/159. Η πρόσφατη βαθμολογία για τη χώρα μας ήταν 4,4 και οποία βαθμολογία φέρνει τη χώρα μας να καταλαμβάνει την δεύτερη θέση στην διαφθορά, μετά την Πολωνία, στην Ευρώπη των 25 . ‘

Σε άρθρο της εφημερίδας Καθημερινής (ημερομηνία 12-12-05) και έρευνα της VPRC αναφέρεται μεταξύ άλλων τα εξής: Πιο διεφθαρμένες περιοχές αναδεικνύονται η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη, ενώ στην περιφέρεια τα

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

περισσότερα κρούσματα καταγγέλθηκαν στα Ιόνια Νησιά, στην Κρήτη και στα Δωδεκάνησα.

Πιο διεφθαρμένος τομέας του Δημοσίου επιβεβαιώνεται ότι είναι η εφορία. Τα νοσοκομεία έρχονται δεύτερα στη λίστα της διαφθοράς (21%). Στον πίνακα ακολουθούν η πολεοδομία (15%), το υπουργείο Μεταφορών (10%), και με λιγότερα κρούσματα τα ασφαλιστικά ταμεία, οι δήμοι, οι τράπεζες, η ΔΕΗ (2%), και οι Νομαρχίες με τα υποθηκοφυλακεία (1%).

Η διαφθορά σημαίνει κατάχρηση δημόσιων θέσεων και πολιτικής δύναμης για προσωπικό κέρδος. Στις σύγχρονες οικονομίες ο κρατικός τομέας διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο και διαχειρίζεται πολύ σημαντικά χρηματικά ποσά. Για παράδειγμα, το φορολογικό εισόδημα του κράτους ως ποσοστό του ΑΕΠ τείνει να μεγαλώνει όσο η χώρα αναπτύσσεται περισσότερο [Besley and Persson (2009)]. Για αυτό τον λόγο, η ύπαρξη μιας αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης και κρατικών λειτουργιών που δρουν σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον είναι ένας απαραίτητος πυλώνας για την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία.

Η διαφθορά συχνά συνδέεται με την ύπαρξη ενός υπερβολικά πολύπλοκου νομοθετικού, ρυθμιστικού ή φορολογικού πλαισίου σε μία οικονομία. Όταν οι πολίτες ή οι εταιρείες αδυνατούν να ανταποκριθούν στους κανόνες του κράτους επειδή αυτοί οι κανόνες είναι εξαιρετικά δυσβάστακτοι ωθούνται σε ανορθόδοξες μεθόδους, όπως η δωροδοκία δημόσιων λειτουργών, για να αποφύγουν τους κανόνες. Έτσι, η πολυπλοκότητα των κρατικών κανόνων είναι συχνά αχρείαστη και αναποτελεσματική, ενώ έχει ως αρνητικό αποτέλεσμα την αύξηση της διαφθοράς.

Ένα καλό παράδειγμα είναι το νομοθετικό πλαίσιο για την ίδρυση και είσοδο στην αγορά μιας καινούργιας επιχείρησης. Υπάρχουν τεράστιες διαφορές στο σχετικό νομοθετικό πλαίσιο από χώρα σε χώρα (Djankov et al. 2002). Σε μια ακραία περίπτωση, στη Μοζαμβίκη χρειάζονται 19 διαδικασίες

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

και εγκρίσεις για την ίδρυση μιας επιχείρησης. Ένας μέσος επιχειρηματίας πρέπει να αφιερώσει 149 εργάσιμες ημέρες για να ολοκληρώσει αυτές τις διαδικασίες.

Στον Καναδά, από την άλλη πλευρά, χρειάζονται μόνο δύο διαδικασίες που μπορούν να ολοκληρωθούν σε δύο ημέρες. Εμπειρικές μελέτες δείχνουν ότι πιο πολύπλοκοι νομοθετικοί κανόνες δεν οδηγούν σε καλύτερη προστασία των καταναλωτών από τις εταιρείες και τα προϊόντα τους. Περισσότερες απαιτούμενες κρατικές εγκρίσεις δεν μειώνουν την πιθανότητα ατυχήματος από τα εμπορεύσιμα προϊόντα ή τη μόλυνση του περιβάλλοντος. Όμως, περισσότερες απαιτούμενες κρατικές εγκρίσεις αυξάνουν τη διαφθορά και ωθούν περισσότερες εταιρείες να καταφύγουν στην παραοικονομία για να αποφύγουν τελείως τους κρατικούς κανόνες. (Djankov et al. 2002)

Γενικά, χώρες που είναι περισσότερο ανεπτυγμένες οικονομικά έχουν πιο απλοποιημένα νομοθετικά και ρυθμιστικά πλαίσια. Η πολυπλοκότητα των κρατικών κανόνων μπορεί να δημιουργήσει ευκαιρίες για προσωπικό πλουτισμό των κρατικών λειτουργών μέσω του χρηματισμού και της διαφθοράς, καθώς οι εμπλεκόμενοι πολίτες και εταιρείες θα αδυνατούν να ανταποκριθούν στο νομοθετικό πλαίσιο χωρίς τη χρήση ανορθόδοξων μεθόδων. Σε αυτή την περίπτωση, το νομοθετικό πλαίσιο έχει το ρόλο του «σταθμού διοδίων», δηλαδή υποχρεώνει τους επιχειρηματίες να καταβάλλουν «διόδια» στη γραφειοκρατία για να μπορέσουν να λάβουν τις απαραίτητες εγκρίσεις για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα (Djankov et al. 2002). Αυτό αυξάνει το κόστος της επιχειρηματικής δραστηριότητας και το αυξημένο κόστος μεταφέρεται στους καταναλωτές με τη μορφή υψηλότερων τιμών ή μειωμένης ποιότητας των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

Η διαφθορά έχει ποικίλες αρνητικές επιδράσεις πάνω στην οικονομική ευημερία μιας χώρας. Όπως ήδη εξηγήσαμε, η διαφθορά συνδυαζόμενη και με την πολυπλοκότητα των κρατικών κανόνων που συνήθως τη συνοδεύει

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

αποθαρρύνει τις επενδύσεις, μειώνει τις καινούργιες θέσεις εργασίας και αυξάνει τις τιμές των παρεχόμενων προϊόντων. Επίσης, η διαφθορά δημιουργεί σημαντικές στρεβλώσεις στην κατανομή του ταλέντου στην οικονομία Acemoglu (1995). Λόγω των ευκαιριών για προσωπικό πλουτισμό που παρουσιάζονται στον δημόσιο τομέα, πολλοί από τους ικανότερους πολίτες της χώρας στρέφονται προς τα εκεί και συγκεκριμένα προς θέσεις που παρέχουν δυνατότητα για είσπραξη διοδίων. Έτσι ένα μέρος του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας σπαταλάτε σε κοινωνικά επιζήμιες δραστηριότητες, ενώ θα μπορούσε να είχε χρησιμοποιηθεί σε κοινωνικά εποικοδομητικούς τομείς.

Γενικά η διαφθορά στον δημόσιο τομέα αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για την ελληνική οικονομία. Ένας δείκτης που συχνά χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της διαφθοράς είναι ο δείκτης διαφθοράς της Οργάνωσης Διεθνούς Διαφάνειας (Corruption Perceptions Index of Transparency International). Το 2009 ο δείκτης διαφθοράς για την Ελλάδα ήταν 3,8 [Transparency International (2009)]. Αυτό το σκορ είναι χαμηλό δεδομένου ότι είναι στο ίδιο περίπου επίπεδο με χώρες όπως η Βουλγαρία, το Μαυροβούνιο και η Ρουμανία.

Αν και το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ελλάδας το 2009 _\$29.881 με ισοδυναμία της αγοραστικής δύναμης [IMF (2009)] ήταν σημαντικά υψηλότερο από το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Βουλγαρίας, του Μαυροβουνίου και της Ρουμανίας _\$11.900, \$10.393 και \$11.917, αντίστοιχα [IMF (2009)], ο δείκτης της διαφθοράς για όλες αυτές τις χώρες ήταν περίπου ο ίδιος. Αυτό αποτελεί μια ένδειξη για το σοβαρό πρόβλημα διαφθοράς και διάβρωσης του δημόσιου τομέα που υπάρχει στην Ελλάδα.

Μία παράμετρος που έχει άμεση σχέση με τη διαφθορά είναι η ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης μιας χώρας. Η διαφθορά διαβρώνει τις δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς και μειώνει την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν (αν και η ποιότητα διακυβέρνησης εξαρτάται και από αρκετούς άλλους παράγοντες εκτός της διαφθοράς). Ένας δείκτης που συχνά

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της ποιότητας διακυβέρνησης είναι ο Δείκτης Αποτελεσματικότητας Διακυβέρνησης της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank Government Efficiency Indicator).

Το 2009 ο Δείκτης Αποτελεσματικότητας για την Ελλάδα ήταν 0,56 [World Bank (2009)]. Αυτό το σκορ είναι χαμηλό δεδομένου ότι είναι στο ίδιο περίπου επίπεδο με χώρες όπως η Λετονία και η Πολωνία με σημαντικά χαμηλότερο κατά κεφαλή ΑΕΠ από την Ελλάδα.

Η διαφθορά στην Ελλάδα μπορεί να μειωθεί με μια απλοποίηση και εξορθολογισμό του νομοθετικού πλαισίου. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για ευαίσθητους τομείς, όπως οι πολεοδομικοί κανονισμοί, οι φορολογικοί κώδικες και οι κανονισμοί για την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην αγορά. Ένα απλούστερο νομοθετικό πλαίσιο θα δίνει λιγότερες ευκαιρίες για την πιθανή είσπραξη γραφειοκρατικών διοδίων και θα ενθαρρύνει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις να αποφεύγουν τις ανορθόδοξες συναλλαγές με κρατικούς λειτουργούς. Επίσης, είναι σημαντικό το δικαστικό σύστημα να γίνει πιο γρήγορο και αποτελεσματικό και να προστατεύει τους πολίτες από πιθανή κατάχρηση εξουσίας των κρατικών λειτουργών.

2.6 Απουσία Νέων Τεχνολογιών

Επιπλέον μια ακόμα πηγή αναποτελεσματικότητας είναι ότι ο δημόσιος τομέας αργεί να αφομοιώσει τις νέες πρακτικές και τεχνολογίες και αδυνατεί να πρωτοπορήσει. Είναι δε χαρακτηριστικά δυσκίνητος όταν πρέπει να εισαγάγει νέα τεχνογνωσία με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αξιοποιήσει κατάλληλα τις νέες τεχνολογικές εφαρμογές. Πρέπει, ακόμη, να επισημανθεί η έλλειψη ειδικής τεχνογνωσίας στην οργάνωση συστημάτων και την διαχείριση των οργανωτικών αλλαγών.

2.7 Απουσία Μακροπρόθεσμου Στρατηγικού Σχεδιασμού- Αδύναμοι χρηματοοικονομικοί θεσμοί

Καταληκτικά στην έλλειψη αποτελεσματικότητας συντείνει το γεγονός της απουσίας Στρατηγικού σχεδιασμού. Σχεδόν κάθε σχεδιασμός στη δημόσια διοίκηση είναι αποσπασματικός, υπάρχει έλλειψη σταθερότητας στις επιλογές, η απουσία μακροπρόθεσμης, αλλά και ρεαλιστικής στοχοθεσίας και οργανωμένου σχεδιασμού και αυτός ο λόγος αντανακλά τη γενικότερη αδυναμία του ελληνικού κυβερνητικού συστήματος να παράγει δημόσιες πολιτικές σε οργανωμένη και συστηματική βάση. (Φωτόπουλος Τάκης 2010)

Το χρηματοοικονομικό σύστημα είναι πολύ σημαντικός φορέας για την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία μιας χώρας. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διευκολύνουν τη ροή κεφαλαίων από πολίτες που έχουν τη δυνατότητα της αποταμίευσης, προς πολίτες που έχουν τη δυνατότητα της σωστής επένδυσης και χρησιμοποίησης των κεφαλαίων. Έτσι ένα καλό χρηματοοικονομικό σύστημα είναι αρωγός της καινοτομίας, της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της δημιουργίας καινούργιων θέσεων εργασίας σε μια οικονομία. Χωρίς μια ποιοτική χρηματοπιστωτική υποδομή, πολλοί ικανοί πολίτες με δημιουργικές επιχειρηματικές ιδέες αλλά χωρίς δικά τους κεφάλαια θα ήταν αποκλεισμένοι από την αγορά λόγω της έλλειψης χρηματοδότησης. Επίσης, πολλοί πολίτες με μεγάλα δικά τους κεφάλαια αλλά χωρίς επιχειρηματικές ικανότητες και ιδέες θα είχαν περιορισμένες επενδυτικές δυνατότητες. Γενικά, είναι γνωστό ότι η χρηματοοικονομική ανάπτυξη συνδέεται με υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης με υψηλότερους ρυθμούς αύξησης του κατά κεφαλή ΑΕΠ σε μία χώρα (King and Levine 1993)

Οι χρηματοοικονομικοί θεσμοί είναι ένας ακρογωνιαίος λίθος για τη σωστή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας. Οι σχετικά αδύναμοι χρηματοοικονομικοί θεσμοί αποτελούν πρόβλημα για την ελληνική οικονομία. Για παράδειγμα, το 1998 οι La Porta et al. (1998) μέτρησαν τον

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

βαθμό προστασίας των πιστωτών σε διάφορες χώρες. Ο βαθμός νομικής προστασίας στην Ελλάδα είναι 1,0. Αυτό το σκορ είναι χαμηλό, αλλά κατά ένα μέρος οφείλεται στο γεγονός ότι η Ελλάδα έχει ένα νομικό σύστημα γαλλικής προέλευσης. Θεσμοί γαλλικής προέλευσης συνδέονται με σημαντικά χαμηλότερο μέσο βαθμό προστασίας των πιστωτών πιο συγκεκριμένα, με μέσο βαθμό προστασίας 1,58_ σε σύγκριση με θεσμούς αγγλικής προέλευσης που έχουν μέσο βαθμό προστασίας 3,11 (La Porta et al. 1998).

Όμως, ο βαθμός νομικής προστασίας των πιστωτών στην Ελλάδα είναι χαμηλότερος ακόμα και από τον μέσο όρο του βαθμού προστασίας στις χώρες με θεσμούς γαλλικής προέλευσης. Επίσης, η Ελλάδα έχει χαμηλό βαθμό σε αρκετές κατηγορίες προστασίας επενδυτών και μικρομετόχων (La Porta et al.1998)].Μία από τις συνέπειες της αδυναμίας των χρηματοοικονομικών θεσμών στην Ελλάδα είναι η υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Στη μέση ελληνική επιχείρηση το μερίδιο ιδιοκτησίας των τριών μεγαλύτερων μετόχων είναι 67%, που είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο του 54% στις χώρες με θεσμούς γαλλικής προέλευσης (και υψηλότερο από τον μέσο όρο του 43% στις χώρες με θεσμούς αγγλικής προέλευσης). Όλα τα παραπάνω αποτελούν ενδείξεις για τη σχετική αδυναμία των χρηματοοικονομικών θεσμών στην Ελλάδα.

Οι χρηματοοικονομικοί θεσμοί στην Ελλάδα μπορούν να βελτιωθούν με μία αναβάθμιση του νομοθετικού πλαισίου που θα παρέχει περισσότερα δικαιώματα σε πιστωτές, επενδυτές και μικρομετόχους. Ίσως ακόμα πιο σημαντική είναι η αποτελεσματική εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου από τα κρατικά εκτελεστικά όργανα και το δικαστικό σύστημα. Όπως, για παράδειγμα, επισημαίνουν οι La Porta et al. (1998), το ελληνικό δικαστικό σύστημα δεν είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικό στην εφαρμογή των χρηματοπιστωτικών θεσμών.

2.8 Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού

Τα υπουργεία επιτελούν επιτελικό έργο, όμως στην πράξη ασκούν και εκτελεστικές αρμοδιότητες. Τον επιτελικό ρόλο παραδοσιακά ασκούν τα πολιτικά, ανακλητά στελέχη της εκάστοτε κυβέρνησης, που και αυτά όμως δεν διαθέτουν πάντοτε τα απαιτούμενα γνωσιακά εφόδια .(Μπουραντάς Δ., 2002)

Σε κάθε περίπτωση, η ενεργοποίηση του επιτελικού ρόλου των κεντρικών υπηρεσιών παραμένει αδύνατη, όσο δεν βελτιώνεται το γνωσιακό επίπεδο και η επαγγελματική εμπειρία του ανθρώπινου δυναμικού. Έτσι ενώ για μια αποτελεσματική διοίκηση απαιτείται προσωπικό ικανό και καλά εκπαιδευμένο και ότι οι προαγωγές στις ανώτερες στελεχιακές θέσεις θα πρέπει να εξαρτώνται όχι από την προϋπηρεσία, αλλά κυρίως από τα προσόντα, την εμπειρία στο εξωτερικό, κ.λπ. στην πράξη η ιδέα αυτή έρχεται σε σύγκρουση με την φοβική και ισοπεδωτική λογική των προσλήψεων με χαμηλών απαιτήσεων διαγωνισμούς και την προαγωγή στις ανώτερες θέσεις από τα κλασσικού τύπου υπηρεσιακά συμβούλια. (Φωτόπουλος Τάκης 2010)

2.9 Απουσία Κινήτρων

Καθοριστικό ρόλο στην αναποτελεσματικότητα διαδραματίζει η έλλειψη από τη διοίκηση των θετικών κινήτρων παραγωγικότητας, η συνάρτηση των απολαβών ή των προνομίων με την επίτευξη των εκάστοτε στόχων της υπηρεσίας και οι οποίοι θα έπρεπε να είναι σαφείς και μετρήσιμοι (performance contracting). Επιπρόσθετα στη χώρα επικρατεί χωρίς εξαίρεση το σύστημα της ενιαίας υπηρεσίας και της σταδιοδρομίας (career system), το οποίο ενισχύεται και από τη συνταγματικά κατοχυρωμένη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων. Όλοι αυτοί είναι οι παράγοντες που διαμορφώνουν το περιβάλλον της αναποτελεσματικότητας στις λειτουργίες του Δημόσιου τομέα.

2.10 Η Αναποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση η Αιτία του Δημοσίου Χρέους

Οι μεγάλες καθυστερήσεις της κρατικής μηχανής στην διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών και η καχυποψία της απέναντι στην επιχειρηματική δραστηριότητα και στην ιδιωτική πρωτοβουλία γενικά καταδικάζουν την χώρα μας στο περιθώριο την Ευρωπαϊκών και διεθνών εξελίξεων αν δεν αλλάξει κάτι σύντομα. Η κατάσταση της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα παρουσιάζει θετική πορεία προόδου, αλλά δεν παρακολουθεί επαρκώς τις προκλήσεις των τρεχουσών εξελίξεων, στις οποίες πρέπει να ανταποκριθεί και εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από σοβαρές δυσλειτουργίες και προβλήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπισθούν.

Η συνεισφορά μιας αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης στην δημιουργία μιας ανταγωνιστικής, παραγωγικής και δίκαιας κοινωνίας είναι μοναδική και αναντικατάστατη. Για το λόγο αυτό καθίσταται επιτακτικό να υπάρξει αύξηση της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα στη χώρα μας. Οι πηγές αναποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, όπως αυτά αναλύθηκαν προηγούμενα, πρέπει να εξαλειφθούν ή τουλάχιστο να γίνει προσπάθεια να μειωθούν.

Το απαράδεκτο φαινόμενο της γραφειοκρατίας, υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα αυτό είναι το βασικότερο πρόβλημα στην Ελλάδα, αφού ενδεικτικά για την ίδρυση μιας επιχείρησης απαιτούνται 15 διαδικασίες και 38 ημέρες, έναντι 6 και 25 του μέσου όρου των χωρών του ΟΟΣΑ. Κατά συνέπεια σύμφωνα με το δείκτη «εύκολης επιχειρηματικής δραστηριότητας» στη γενική παγκόσμια κατάταξη για το έτος 2006, η χώρα μας βρίσκεται στην 109η θέση. (Μπουραντάς Δ., 2002)

Επιπρόσθετα σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της ΕΕ, η χώρα μας καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην Ευρώπη σε ότι αφορά το κόστος που επιβάλλει η γραφειοκρατία στις επιχειρήσεις της με το τελικό ποσό να φθάνει

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

σε ένα ιλιγγιώδες 6,8% του ΑΕΠ, που αντιστοιχεί στο ποσό των 16 δις €. Το ποσοστό αυτό είναι το μεγαλύτερο στην ΕΕ των 25 και κατά δύο και πλέον μονάδες υψηλότερο από την επόμενη στη σειρά χώρα της ζώνης του ευρώ. Η επιτροπή προβαίνει σε εκτιμήσεις για την ωφέλεια από μια κατά 25% μείωση της γραφειοκρατίας υποστηρίζοντας ότι αυτή θα ανέλθει έως και 2,4% του ΑΕΠ μέχρι το 2025. (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>)

Στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα το 2004, καταγράφονται τρεις τύποι μεταρρυθμίσεων που εφαρμόστηκαν σε πολλές χώρες της ΕΕ για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα. Οι διαχειριστικές μεταρρυθμίσεις, η εισαγωγή της πληροφορικής και η ιδιωτικοποίηση και η ανάθεση σε τρίτους.

Προκειμένου να εκπληρωθεί το όραμα του εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης χρειαζόμαστε την ενεργό συμμετοχή των δημοσίων υπαλλήλων και εργαζομένων στο ευρύτερο τομέα. Για την υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου του κράτους που εδράζεται τόσο στα διδάγματα της διοικητικής επιστήμης όσο και στην συσσωρευμένη εμπειρία κάποιων θεσμών που «συναλλάσσονται» καθημερινά όπως ο Συνήγορος του Πολίτη έχουν αρχίσει και θεσμοθετούνται πολιτικές σε αυτή την κατεύθυνση. (Μακρυδημήτρης Α., 1999)

Με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση έχει συντελεστεί πρόοδος στις λειτουργίες της δημόσιας διοίκησης, μέσα από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινωνία της Πληροφορίας που χρηματοδοτεί υποδομές και υπηρεσίες σε βασικά πεδία υπηρεσιών που προσφέρει η δημόσια διοίκηση (παιδεία, υγεία, κλπ.) και σε όλο το εύρος των διοικητικών συναλλαγών του πολίτη και της επιχείρησης με το κράτος.

Ως ιδιαζόντως επιτυχείς μέχρι το παρόν στάδιο πρέπει να θεωρηθούν η ανάπτυξη των υπηρεσιών ηλεκτρονικής συναλλαγής με τις φορολογικές αρχές και το μεγαλύτερο ασφαλιστικό οργανισμό της χώρας (ΙΚΑ), η δημιουργία

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ευρυζωνικών υποδομών επικοινωνίας μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών με το έργο "ΣΥΖΕΥΞΙΣ" και η δημιουργία των ΚΕΠ τα οποία προσφέρουν στους πολίτες και τις επιχειρήσεις άμεση, επιτόπια, πρόσβαση σε περισσότερες από 1.000 υπηρεσίες διοικητικών συναλλαγών. (Μπουραντάς Δ, 2002)

Καθίσταται πλέον σαφές ότι η δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα πρέπει να δώσει έμφαση στις ιδέες και τις αρχές της αγοράς και να προωθήσει τη λειτουργία και τις αρχές του μανάτζμεντ. (Papandreou, N. 1991)

Η αντικειμενική αξιολόγηση, η παρακίνηση, η συνεχής εκπαίδευση των υπαλλήλων και η καλύτερη μισθοδοσία, η παροχή κινήτρων είναι χρειώδεις κατά τη γνώμη μας παράγοντες για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των Δημόσιων Επιχειρήσεων. Όμως το ζητούμενο παραμένει να είναι μια αποτελεσματική ιδιωτική επιχείρηση και ένα αποτελεσματικό κράτος. Η ανεξέλεγκτη λειτουργία της ελεύθερης αγοράς μπορεί να οδηγήσει σε ανισοροπίες και σε αστοχίες του συστήματος με οδυνηρές συνέπειες για τους πολίτες και την ευημερία τους.

Ανάμεσα λοιπόν στην απόλυτη κυριαρχία της αγοράς και στον απόλυτο έλεγχο της οικονομίας από το κράτος μπορούν να δημιουργηθούν πολλοί συνδυασμοί. Διαχρονικά, πολλές χώρες υιοθέτησαν διάφορα υποδείγματα με Συμπερασματικά άλλα υποδείγματα είχαν καλύτερα και άλλα είχαν χειρότερα αποτελέσματα. Άλλα υποδείγματα ανταποκρίθηκαν καλύτερα και άλλα ανταποκρίθηκαν χειρότερα στις διεθνείς συνθήκες, και το αποτέλεσμα της ανταπόκρισής τους απεικονίζεται στο βιοτικό επίπεδο που απολαμβάνουν οι πολίτες των χωρών αυτών. Υπάρχει λοιπόν μια μέση οδός όπου ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας μπορούν να λειτουργούν αρμονικά εξασφαλίζοντας μια βέλτιστη απόδοση για την οικονομία και την κοινωνία. Από την πλευρά μας συνειδητοποιώντας έγκαιρα τον μεταβαλλόμενο βαθμό των δυνατοτήτων τους αλλά και των περιορισμών τους να προσπαθήσουμε να θέσουμε και να επιβάλλουμε επιτυχώς τα όρια τους. Μέσα από τον Διοικητικό Ουμανισμό και

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

την Πολιτική βούληση που θα πρέπει να υπάρχει, για κάθε μεταρρυθμιστική προσπάθεια στο Δημόσιο Τομέα θα αποδεσμευθεί η ωφέλεια με την εφαρμογή κατάλληλων ορίων μεταξύ Κρατικών και Ιδιωτικών δραστηριοτήτων. (Papandreou, N.,1991).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

3.1 Γενικά στοιχεία

Η Ελλάδα έχει ποικίλες πηγές ενέργειας. Τι είναι όμως η «πηγή ενέργειας»? Είναι οτιδήποτε στην φύση μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον άνθρωπο για την παραγωγή χρήσιμης ενέργειας υπό την μορφή κίνησης, θερμότητας, φωτισμού κλπ. Υπάρχουν όμως κατηγορίες στις οποίες τις χωρίζουμε, και αν ναι ποιες είναι αυτές? Εμπλέκονται οικονομικά συμφέροντα πίσω από την ενέργεια? Αυτά και άλλα παρόμοια ερωτήματα εξετάσαμε και παραθέσαμε τα αποτελέσματα της έρευνάς μας στην παρακάτω εργασία, με κύριο πλαίσιο πάντα την χώρα μας δηλαδή την Ελλάδα.

3.2 Μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας της Ελλάδας

3.2.1 Λιγνίτης

Στην Ελλάδα ορυχεία λιγνίτη βρίσκονται στην περιοχή της Πτολεμαΐδας, Αμυνταίου, Φλώρινας, Μεγαλόπολης, Ελασσόνας, Αλιβέρι Εύβοιας και Δράμας. Σύμφωνα με υπολογισμούς, τα αποθέματα είναι αρκετά για τα επόμενα 45 χρόνια. Η ποιότητα λιγνίτη θεωρείται από χαμηλή έως αρκετά ικανοποιητική. Τα ορυχεία όλης της χώρας τα εκμεταλλεύεται, σχεδόν αποκλειστικά, η ΔΕΗ.

Πτολεμαΐδα (Κοζάνης)

Στην περιοχή της Πτολεμαΐδας οι πρώτες έρευνες για την εντόπιση και την αξιολόγηση των λιγνιτών άρχισαν το 1938. Το 1955 την εκμετάλλευση του λιγνίτη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας είχε η εταιρία ΛΗΠΤΟΛ η οποία το 1975 συγχωνεύθηκε με τη ΔΕΗ. Σήμερα η εκμετάλλευση του λιγνίτη στην ευρύτερη λεκάνη Πτολεμαΐδας ανήκει στην αρμοδιότητα του Λιγνιτικού

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας (ΛΚΔΜ) που αποτελεί με βάση το προσωπικό την μεγαλύτερη Υπηρεσιακή Μονάδα της ΔΕΗ (ΒΟΚ).

Αλιβέρι (Εύβοια)

Η συστηματική εκμετάλλευση του λιγνίτη για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας άρχισε από το υπόγειο λιγνιτωρυχείο Αλιβερίου το 1951, το οποίο είναι το παλαιότερο. Η εκμετάλλευση των αποθεμάτων κρίθηκε οικονομικά ασύμφορη στις αρχές της δεκαετίας του 1980, οπότε και έπαψε τόσο η υπόγεια όσο και η επιφανειακή εξόρυξη του λιγνίτη. Στο χώρο της επιφανειακής εξόρυξης στην περιοχή Μαρμαρένια έχει απομείνει μια μεγάλη κοιλότητα στο έδαφος που από τα υπόγεια νερά της περιοχής έχει μετατραπεί σε λίμνη. Οι εγκαταστάσεις του ορυχείου έχουν εγκαταλειφθεί στη φθορά του χρόνου.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Μεγαλόπολη (Αρκαδίας)

Το 1969 ξεκίνησε η ανάπτυξη του ενεργειακού Κέντρου Μεγαλόπολης, όπου εξορύσσεται και αξιοποιείται ο πιο φτωχός λιγνίτης σε παγκόσμιο επίπεδο για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Αναξιοποίητα παραμένουν ακόμα τα μεγάλα κοιτάσματα στην Ελασσόνα και στη Δράμα.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Σήμερα η εκμετάλλευση του λιγνίτη αναπτύσσεται στο Λιγνιτικό Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας και στο Λιγνιτικό Κέντρο Μεγαλόπολης. Ο εξορυσσόμενος λιγνίτης χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας καλύπτοντας περίπου 63% των αναγκών της χώρας.

Τα εναπομείναντα εκμεταλλεύσιμα αποθέματα λιγνίτη στις περιοχές όπου η ΔΕΗ αναπτύσσει λιγνιτική δραστηριότητα έχουν ως εξής :

- Λεκάνη Πτολεμαΐδας – Αμυνταίου : 1546 εκ. τον.
- Λεκάνη Φλώρινας : 330 εκ. τον.
- Σύνολο Δυτικής Μακεδονίας : 1876 εκ. τον.
- Λεκάνη Μεγαλόπολης : 251 εκ. τον.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ : 2127 εκ. τον.

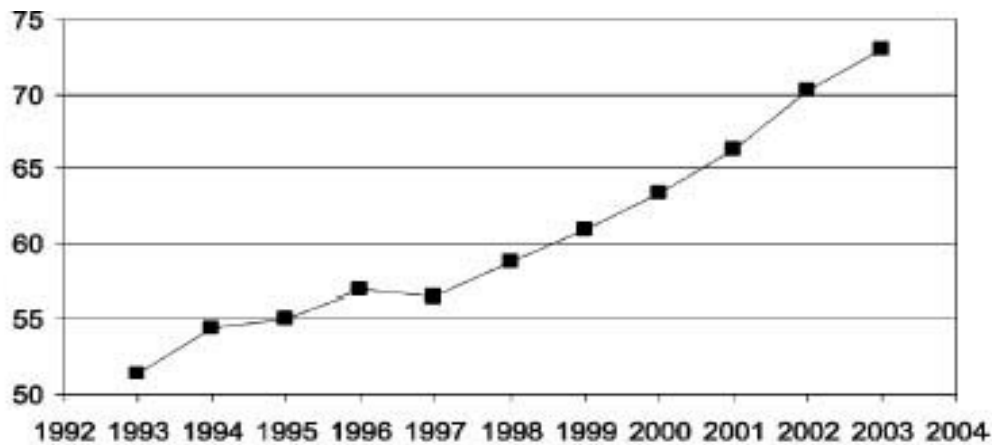
Τα παραπάνω αποθέματα με βάση τους σημερινούς ρυθμούς κατανάλωσης λιγνίτη επαρκούν για περίπου 40 ακόμη χρόνια στην περιοχή Δυτικής Μακεδονίας και 20 χρόνια στην περιοχή της Μεγαλόπολης.

Οι λιγνίτες των κοιτασμάτων Δυτικής Μακεδονίας και Μεγαλόπολης, που βρίσκονται υπό εκμετάλλευση ανήκουν στην κατηγορία των φτωχών στερεών καυσίμων. Η ποιότητά τους διαφοροποιείται όχι μόνο από ορυχείο σε ορυχείο αλλά και μεταξύ στρωμάτων του ίδιου ορυχείου.

Σημειώνεται ότι ο λιγνίτης που εξορύσσεται στο Λιγνιτικό Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας όπου βρίσκονται τα μεγαλύτερα ορυχεία της εταιρείας, περιέχει χαμηλά ποσοστά θείου και υψηλά ποσοστά οξειδίων του ασβεστίου (φυσική αποθείωση), με αποτέλεσμα να είναι λιγότερο επιβαρυντικός για το περιβάλλον.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η Ελλάδα σήμερα, εξορύσσει 70 εκατομμύρια τόνους το χρόνο λιγνίτη καλύπτοντας πάνω από το 70% της παραγωγής σε ηλεκτρική ενέργεια.

Εικόνα 1. Αύξηση της παραγωγής λιγνίτη (σε εκατομμύρια τόνους) από το 1993 μέχρι το 2003

3.2.2 Φυσικό αέριο

Για πρώτη φορά το ζήτημα του φυσικού αερίου τέθηκε τον Οκτώβριο του 1979 στη Μόσχα. Στη συνάντηση εκείνη εξετάστηκε η δυνατότητα προμήθειας φυσικού αερίου από τη Ρωσία και η κατασκευή κεντρικού αγωγού για τη μεταφορά του στη χώρα μας.

Το 1987, υπογράφεται η Διακρατική Συμφωνία μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Σοβιετικής Ένωσης για τον εφοδιασμό της χώρας μας με φυσικό αέριο.

Τον Φεβρουάριο του 1988, υπογράφεται η πρώτη διακρατική συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Αλγερίας, για τον εφοδιασμό της χώρας μας με Υγροποιημένο Φυσικό Αέριο (ΥΦΑ).

3.2.3 Προμήθεια φυσικού αερίου

Το φυσικό αέριο εισάγεται στη Ελλάδα από:

- τη Ρωσία (Gazexport) σε αέρια μορφή μέσω αγωγών μεταφοράς με σημείο παραλαβής τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα και σε ποσότητα 2,4 δις. κ.μ. ετησίως μέχρι το 2016.
- την Αλγερία, σε υγροποιημένη μορφή (LNG), με ειδικό δεξαμενόπλοιο στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης της Ρεβυθούσας στον κόλπο των Μεγάρων. Η ελάχιστη ετήσια ποσότητα είναι 0,68 δις κ.μ., με δυνατότητα μελλοντικής αύξησης.
- το Αζερμπαϊτζάν (μέσω Τουρκίας) από το 2007, μέσω αγωγών σε αέρια μορφή.

3.2.4 ΔΕΠΑ (Δημόσια Επιχείρηση Αερίου)

Η υλοποίηση του μεγάλου έργου της Εισαγωγής του φυσικού αερίου στο ενεργειακό ισοζύγιο της Ελλάδος δρομολογήθηκε με την ίδρυση της ΔΕΠΑ το 1988.

Η ΔΕΠΑ πραγματοποίησε ένα σημαντικό, για τα Ελληνικά δεδομένα έργο βασικής υποδομής, λογιστικής αξίας άνω των 1,5 δις.ευρώ, που έφερε φυσικό αέριο από την Θράκη ως την Αττική και σ'όλα τα μεγάλα κέντρα κατανάλωσης της ηπειρωτικής χώρας. Κατασκευάστηκαν πάνω από 1000 χιλιόμετρα δικτύου υψηλής πίεσης μεταφοράς, 500 χιλιόμετρα μέσης πίεσης διανομής και ένα εκτεταμένο δίκτυο αγωγών χαμηλής πίεσης. Ολοκληρώθηκε η κατασκευή σταθμού υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) στην Ρεβυθούσα, συνδεδεμένου μέσω υποθαλασσίων αγωγών με το κεντρικό σύστημα μεταφοράς φυσικού αερίου καθώς και ο διασυνδετήριος αγωγός μεταφοράς φυσικού αερίου από την Τουρκία(Καρατσαμπέ) στην Ελλάδα(Κομοτηνή) μήκους 295 χιλιομέτρων.

Ο διασυνδετήριος αγωγός Τουρκίας-Ελλάδος λειτουργεί από το 2007 και μεταφέρει Κασπιακό/Αζέρικο αέριο μέσω Τουρκίας, στην Ελλάδα. Ο αγωγός αυτός σχεδιάζεται να επεκταθεί μέχρι την Ιταλία.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ο σταθμός υγροποιημένου φυσικού αερίου στη Ρεβυθούσα

3.2.5 Πετρέλαιο

Κατά την περίοδο της Χούντας ξεκίνησαν στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Θάσου και Καβάλας τα πρώτα κοιτάσματα πετρελαίου. Τότε είχαν γίνει πολλές έρευνες και είχαν ανακαλυφθεί 5 πετρελαιοφόροι ορίζοντες⁴ εντός των Ελληνικών χωρικών υδάτων των 6 μιλίων και ένας εκτός των 6 μιλίων αλλά εντός της Ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Από τους πετρελαιοφόρους ορίζοντες εντός των 6 μιλίων, οι 2 ήταν άμεσα εκμεταλλεύσιμοι αλλά περιορισμένης περιεκτικότητας .

Την εποχή αυτή η Άγκυρα άρχισε να δείχνει το ενδιαφέρον της για την περιοχή αλλά το υψηλό κόστος εξόρυξης και διύλισης του πετρελαίου δεν είχε κινήσει την «πολεμική μηχανή» των Τούρκων αφού είχαν θέσει ως προτεραιότητα την περιοχή της Μοσούλης και τα κοιτάσματα πετρελαίου της Κύπρου!

Όταν έπεσε η Χούντα έγιναν μελέτες που οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι 3 περιοχές (μια στο Βόρειο Αιγαίο, μία στο Νότιο και μια ακόμη για την οποία δεν μπορεί κάποιος να καταλήξει με σαφήνεια για το που βρίσκεται) αποτελούσαν ίσως το μεγαλύτερο ανεκμετάλλευτο κοιτάσμα πετρελαίου παγκοσμίως. Το 1976 είχε αρχίσει να διαφαίνεται η επιθυμία των Ευρωπαίων για να ολοκληρωθεί η ένταξη της Ελλάδος στην τότε ΕΟΚ γεγονός που προκάλεσε την οργισμένη αντίδραση των ΗΠΑ και των Τούρκων οι οποίοι δεν έβλεπαν με «καλό μάτι» μια τέτοια κίνηση.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Το 1978, δηλαδή πριν μπει η Ελλάδα στην ΕΟΚ, πραγματοποιήθηκε μια μελέτη .Η μελέτη ανέφερε ότι 10 ναυτικά μίλια από το Ακρωτήριο Μπάμπουρας της Θάσου, υπάρχει ένα τεράστιο κοίτασμα πετρελαίου, άμεσα αξιοποιήσιμο, σε μικρό βάθος από την επιφάνεια και με κόστος ..Σύμφωνα με την έρευνα αυτή το συγκεκριμένο κοίτασμα προσφερόταν για μια παραγωγή που μπορούσε να φτάσει και τα 200.000 βαρέλια ημερησίως. Οι ευρωπαίοι είχαν αρχίσει να δείχνουν έντονο ενδιαφέρον για την Ελληνική συμμετοχή στην ΕΟΚ αφού προσδοκούσε από την Ελλάδα πολλά στον τομέα της Ενεργειακής Πολιτικής.

Γύρω στο 1996 οι Τούρκοι στρέφουν την προσοχή τους στη περιοχή της Δωδεκανήσου όπου Αμερικανικοί δορυφόροι είχαν εντοπίσει κηλίδες λαδιού κοντά σε 14 περιοχές που εκτείνονταν από την Ρόδο ως την Κω. Παράλληλα έκανε την εμφάνισή του ένας χάρτης με άλλες 20 περιοχές από τη Λήμνο ως την Σάμο που εμπλέκονταν σε διάφορα σενάρια ύπαρξης πετρελαίου.

Για να κατανοήσει κάποιος καλύτερα το μέγεθος των κοιτασμάτων που υπάρχουν στο Αιγαίο παραθέτουμε τις ακριβείς περιοχές όπου όχι απλά υπάρχουν ενδείξεις για την ύπαρξη πετρελαίου αλλά έχουν πραγματοποιηθεί μελέτες με θετικά αποτελέσματα.

1.Κοίτασμα της θέσης Μπάμπουρας: Περιεκτικότητα 1 με 1.1 δις βαρέλια
1.a. Κοίτασμα «Δομή EAST Θάσου» ανατολικά της Θάσου. Περιεκτικότητα 630.000.000 βαρέλια. Στη ίδια περίπου θέση βρίσκεται το κοίτασμα «Βόρειος Πρίνος, Νέα Πέραμος, Αθως».Περιεκτικότητα 400 εκ. βαρέλια, ποιότητας χαμηλού ειδικού βάρους.

1.b. Κοιτάσματα Επανομής-Σιθωνίας και Θερμαϊκού (80 εκατ. βαρέλια)

2 και 2.a. Πετρελαιοφόρος ορίζοντας Β.Α. Αιγαίου. Στις 3 περιοχές υπολογίζεται ότι υπάρχουν πάνω από 320.000.000 βαρέλια

3.. Κοίτασμα Ικαρίας Π 120.000.000 βαρέλια

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

4.. Κοίτασμα με άλλα 70.000.000 βαρέλια

5.. και 6.. Κοιτάσματα Κρήτης που ξεπερνούν το 1 δις βαρέλια. Ένα από αυτά βρίσκεται πολύ κοντά στη ΓΑΥΔΟ

7.. Κοίτασμα Δωδεκανήσου κοντά στο Καστελόριζο. 150.000.000 βαρέλια

8.. Κοίτασμα Κυκλάδες (100 εκατ. βαρέλια)

9.. Κοίτασμα Σκόπελος (60 εκατ. βαρέλια)

Επίσης Βόρεια και Νότια της Λέσβου υπάρχουν άλλα δύο κοιτάσματα που το 90% του πετρελαιοφόρου ορίζοντα βρίσκεται εντός της Τουρκικής επικράτειας.

3.3 Οικονομικά συμφέροντα γύρω από τον ορυκτό πλούτο της Ελλάδας

Στα τέλη του 2010, η ανακάλυψη κοιτασμάτων φυσικού αερίου στις ισραηλινές ακτές, πυροδότησε μια παρόμοια αναζήτηση από πλευράς όλων των γειτονικών κρατών. Το αποτέλεσμα αυτής της αναζήτησης ήταν η αποκάλυψη ότι ολόκληρη η Ανατολική Μεσόγειος πνίγεται κυριολεκτικά μέσα σε κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Παράλληλα, η ανακάλυψη αυτή προκαλεί μεγάλες γεωπολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις, και πολύ πιθανόν και στρατιωτικές. Οι προκαταρκτικές έρευνες επιβεβαιώνουν την ύπαρξη κοιτασμάτων στα εθνικά ύδατα της Ελλάδας, της Τουρκίας, της Κύπρου, και

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ίσως και της Συρίας. Μέσα στην δίνη της σοβαρής οικονομικής της κρίσης, η Ελλάδα ξεκίνησε νηφάλιες προσπάθειες για την εξερεύνηση των υδάτων της. Τον Δεκέμβριο του 2010, και ενώ όλα έδειχναν ότι η ελληνική κρίση μπορεί να ξεπεραστεί χωρίς την ανάγκη μιας μεγάλης διάσωσης, ή ιδιωτικοποιήσεων, το ελληνικό υπουργείο Ενέργειας σύστησε μια ειδική ομάδα, με σκοπό την εξερεύνηση των εθνικών της υδάτων. Οι γεωλογικές έρευνες έδειξαν ότι όντως υπάρχει πετρέλαιο (22 δισ. βαρέλια) στο Ιόνιο Πέλαγος, και στο Βόρειο Αιγαίο (4 δισ. βαρέλια) Μέχρι στιγμής δεν έχουν διεξαχθεί έρευνες στο Νότιο Αιγαίο, ή στο Κρητικό Πέλαγος, οπότε η ποσότητα μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτερη. Σε μια παλιότερη αναφορά του Εθνικού Συμβουλίου Ενεργειακής Πολιτικής, αναφέρεται ότι η Ελλάδα είναι η λιγότερο εξερευνημένη χώρα της Ευρώπης, όσον αφορά στην ύπαρξη υδρογονανθράκων. Σύμφωνα με τον αναλυτή Α. Βασιλάκη, οι μελέτες που έχουν γίνει, υπολογίζουν το φυσικό αέριο της χώρας να αγγίζει τα \$9 τρισεκατομμύρια! Αν μπορέσει λοιπόν η Ελλάδα να εκμεταλλευτεί έστω και ένα μικρό κλάσμα αυτών των κοιτασμάτων, θα αλλάξει η οικονομική της κατάσταση, αλλά ίσως και αυτή ολόκληρης της περιοχής.

Ο David Hynes του πανεπιστημίου Tulane, ανέφερε πρόσφατα σε ομιλία του στην Αθήνα, ότι η Ελλάδα μπορεί να ξεπεράσει την κρίση της, αν καταφέρει να εκμεταλλευτεί τον φυσικό αυτό πλούτο που διαθέτει. Οι συντηρητικές του εκτιμήσεις, για τα ήδη επιβεβαιωμένα κοιτάσματα, μιλάνε για €300 δισ μέσα στα επόμενα 25 χρόνια. Αντ' αυτού, η ελληνική κυβέρνηση πείστηκε να προχωρήσει σε απολύσεις δημ. υπαλλήλων, και να περικόψει μισθούς και συντάξεις, προκειμένου να εισπράξει το δεύτερο δάνειο σωτηρίας από την ΕΕ και το ΔΝΤ, το οποίο όμως θα την οδηγήσει σε περαιτέρω οικονομική παρακμή. Ένα σοβαρό πρόβλημα, πέρα από την απαίτηση για ιδιωτικοποιήσεις, είναι το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν έχει ακόμη ανακοινώσει δική της ΑΟΖ, όπως έχουν κάνει άλλες χώρες που ψάχνουν για πετρέλαιο.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Κάτι τέτοιο δεν χρειάζονταν ως τώρα. Σύμφωνα με το διεθνές θαλάσσιο δίκαιο (UNCLOS), που ισχύει από το 1994, μια χώρα μπορεί να κηρύξει δική της ΑΟΖ, έως και 200 ναυτικά μίλια από τις ακτές της, μέσα στην οποία μπορεί να εκμεταλλεύεται τα διάφορα κοιτάσματα κλπ. Αν η Ελλάδα ξεκινήσει έρευνες, και προχωρήσει σε αντλήσεις στο Αιγαίο, η Τουρκία έχει δηλώσει πως αυτό θα θεωρηθεί πράξη πολέμου. Μέχρι τώρα, η απειλή αυτή δεν είχε κάποια οικονομική συνέπεια, αφού δεν ήταν γνωστό αν υπήρχε φυσικός πλούτος στην εν λόγω περιοχή. Σήμερα όμως, η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική.

3.4 Η Αίγυπτος αμφισβητεί την ελληνική ΑΟΖ

Αιγυπτιακή τورπίλη απειλεί την Ελληνική ΑΟΖ, καθώς το Κάιρο κινητοποιείται μετά τις τελευταίες ανακαλύψεις μεγάλων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην περιοχή και επιδιώκει να υπάρξει συμφωνία οριοθέτησης με την Κύπρο και την Τουρκία, αποκλείοντας έτσι την Ελλάδα, με την πλήρη διαγραφή της επήρειας του Καστελόριζου.

Με αφορμή τις ανακοινώσεις για το μέγεθος του κοιτάσματος φυσικού αερίου στο Οικόπεδο 12 της Κυπριακής ΑΟΖ, ο Αιγύπτιος υπουργός Πετρελαίων Αμπντουλάχ Γκχοράμπ διαβεβαίωσε ότι το σημείο αυτό δεν

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

βρίσκεται σε αιγυπτιακές ζώνες, αλλά πρόσθετε ότι τα «σύνορα μεταξύ της Αιγύπτου, της Κύπρου και της Τουρκίας δεν είναι ακόμη συμφωνημένα».

Ο Αιγύπτιος υπουργός δήλωσε ακόμη ότι το διεθνές δίκαιο προβλέπει πως τα «τρία κράτη πρέπει να συμμετάσχουν στον καθορισμό των συνόρων», προσθέτοντας ότι η αιγυπτιακή κυβέρνηση εργάζεται ήδη στην κατεύθυνση αυτή», δήλωση με την οποία αποκλείει βεβαίως από την οριοθέτηση στη συγκεκριμένη περιοχή την Ελλάδα.

Τη στιγμή που η Ελλάδα επιχειρεί ένα πρώτο βήμα με την προκήρυξη διεθνούς διαγωνισμού για σεισμικές έρευνες σε περιοχή νοτίως της Κρήτης εντός των ορίων της Ελληνικής ΑΟΖ, που έχει υπολογιστεί με βάση τη «μέση γραμμή», η πρωτοβουλία αυτή από την αιγυπτιακή κυβέρνηση λειτουργεί υπονομευτικά, καθώς ουσιαστικά περιορίζει τις δυνατότητες χειρισμών της Ελλάδας και απειλεί να δημιουργήσει τετελεσμένα που θα επηρεάσουν και μελλοντικές οριοθετήσεις...

Είναι ενδεικτικό ότι η Αθήνα στον διεθνή διαγωνισμό έχει ορίσει ως όριο την κάθετη γραμμή η οποία διέρχεται από το ανατολικό άκρο της Κρήτης, αφήνοντας εκτός διαγωνισμού περιοχές για τις οποίες θα μπορούσε να εγείρει αμφισβητήσεις η Τουρκία.

Το θετικό είναι ότι μέχρι στιγμής δεν έχει υπάρξει επίσημη αντίδραση από τη Λιβύη και την Αίγυπτο, καθώς δεν έχει οριοθετηθεί η ΑΟΖ μεταξύ των δύο αυτών χωρών και της Ελλάδας, χωρίς αυτό βεβαίως να αποκλείει μελλοντικές αντιδράσεις όταν ξεκινήσουν οι έρευνες.

3.5 Οριοθέτηση και νησιά σε υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ

Όπως σημειώθηκε, σταθερή θέση της Ελλάδας είναι η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Εξετάζουμε λοιπόν, με τις αναφορές και τις σκέψεις που ακολουθούν, εάν και γιατί, στο ζήτημα του Αιγαίου η μετακίνηση από την υφαλοκρηπίδα στην ΑΟΖ θα ενίσχυε τη θέση της Ελλάδας στο πολιτικό και

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

στο νομικό επίπεδο, αλλά και ως προς το οικονομικό αντικείμενο των αντίστοιχων δικαιωμάτων.

Το μέγιστο εύρος της ΑΟΖ κάθε κράτους μπορεί να είναι 200 μίλια. Το ίδιο ισχύει, σύμφωνα με την ισχύουσα τώρα Σύμβ. Η.Ε., και για την υφαλοκρηπίδα. Τούτο σημαίνει ότι μόνο όπου η απόσταση των γραμμών από τις οποίες μετριέται το εύρος των χωρικών υδάτων αντίπερα χωρών είναι τουλάχιστον 400 μίλια, μπορεί κάθε κράτος να θεσπίσει ΑΟΖ χωρίς να γεννάται ζήτημα οριοθέτησης. Γι' αυτό τον λόγο το άρθρο 74 της Σύμβ. Η.Ε. καθορίζει τις διαδοχικές διαδικασίες με τις οποίες μπορεί να πραγματοποιηθεί η οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ κρατών με έναντι ή προσκείμενες ακτές.

Μήπως όμως αυτές οι ρυθμίσεις για την οριοθέτηση της ΑΟΖ είναι ευνοϊκότερες για την Ελλάδα, σε σύγκριση με εκείνες που διέπουν την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας; Η απάντηση είναι αρνητική. Οι σχετικές διατάξεις του άρθρου 74 για την ΑΟΖ είναι ταυτόσημες με εκείνες του άρθρου 83 για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας.

Το συμπέρασμα λοιπόν είναι ότι με τη θέσπιση ΑΟΖ το ζήτημα της οριοθέτησης στο Αιγαίο δεν ξεπερνιέται. Και με τις δύο εκδοχές, η οριοθέτηση και χάραξη της ΑΟΖ αντιμετωπίζονται υπό τις ίδιες γεωγραφικές προϋποθέσεις και με τις ίδιες διαδικασίες που ισχύουν και για την υφαλοκρηπίδα. Εξάλλου μπορεί να υποστηριχθεί ότι η γραμμή οριοθέτησης της ΑΟΖ δεν θα διέφερε από τη γραμμή οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας που τυχόν θα είναι προηγηθεί. Όπως σημειώθηκε, το κράτος της Τουρκίας, με τις πράξεις εκχώρησης σε δική του εταιρεία (ΤΡΑΟ) θαλάσσιων περιοχών στο Αιγαίο για έρευνα πετρελαίου, καθώς και με τους συνοδευόντες χάρτες, αγνοεί την υφαλοκρηπίδα των νησιών μας.

Η Τουρκία δεν υποστήριξε ευθέως κατά τις δεκαετίες 1970 και 1980, όταν δηλαδή η Ελλάδα δεν είχε ακόμα κυρώσει τη Σύμβ. Η.Ε. ότι τα νησιά του Αιγαίου δεν έχουν υφαλοκρηπίδα την οποία ρητά τους αναγνώριζε η Σύμβαση

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

της Γενεύης του 1958. Τοποθετούσε και τοποθετεί το ζήτημα ως ζήτημα ειδικών συνθηκών και ισορροπίας δικαιωμάτων και συμφερόντων, επικαλούμενη και την έννοια της ευθυδικίας.

Η αναγνώριση της υφαλοκρηπίδας των νησιών αποτελεί σταθερό κανόνα του διεθνούς δικαίου της θάλασσας. Αυτός ο κανόνας επιβεβαιώνεται και με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 και με τη Σύμβαση Η.Ε. Η διαφορά έγκειται στη διάκριση μεταξύ νήσων και βράχων στους οποίους η Σύμβ. Η.Ε. δεν αναγνωρίζει υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ, όπως και εγκαταλείπει το βάθος των 200 μ. για τον υπολογισμό του εύρους της υφαλοκρηπίδας.

Η νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου, σε ορισμένες περιπτώσεις, έχει λάβει υπόψη της ειδικές συνθήκες, όπως το μέγεθος νησιών με μικρότερο μήκος ακτών σε σύγκριση με εκείνες του άλλου διάδικου κράτους, ή νησιά απομονωμένα από την κύρια εδαφική περιοχή κράτους. Αυτές οι ειδικές συνθήκες αφορούν αποκλειστικά στον υπολογισμό του εύρους της υφαλοκρηπίδας. Απόφαση η οποία να μην αναγνωρίζει σε νησί υφαλοκρηπίδα δεν υπάρχει.

Στην περίπτωση όμως του Αιγαίου δεν πρόκειται για απομονωμένα νησιά. Έχουμε μια πυκνή και συνεχόμενη νησιωτική περιοχή η οποία καλύπτει σημαντικό τμήμα της εδαφικής έκτασης του ελληνικού κράτους, κατοικημένη από σημαντικό μέρος του πληθυσμού του. Σ' αυτές τις γεωγραφικές συνθήκες στο Αιγαίο στηρίζεται η έγκυρη εκτίμηση ότι "...τα κύρια ελληνικά νησιά όχι μόνο δεν θα αγνοηθούν, αλλά και θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην κατανομή της υφαλοκρηπίδας ανάμεσα στις δύο χώρες".

Η εύλογη επιφύλαξη ως προς τη διάκριση που υποδηλώνει η αναφορά σε "κύρια" νησιά δεν μειώνει τη σημασία αυτής της εκτίμησης: οριοθέτηση από το Δικαστήριο της Χάγης θα είναι πάντως και οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας των ελληνικών νησιών του Αιγαίου.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Το ερώτημα είναι εάν η θέσπιση από την Ελλάδα ΑΟΖ ισχυροποιεί τη θέση της ως προς τα νησιά. Το άρθρο 121 της Σύμβασης Η.Ε. αναγνωρίζει στα νησιά και ΑΟΖ. Είναι όμως η ίδια διάταξη (παρ. 2) με την οποία αναγνωρίζεται στα νησιά και η υφαλοκρηπίδα, όπως επίσης χωρικά ύδατα και συνορεύουσα ζώνη. Άρα η θέσπιση ΑΟΖ δεν προσφέρει πρόσθετη υποστήριξη στο ζήτημα των νησιών, σε σύγκριση με κείνη που μας προσφέρει η έννοια της υφαλοκρηπίδας.

Τα ειδικά κυριαρχικά δικαιώματα που έχει αναγνωρίσει το διεθνές δίκαιο στα παράκτια κράτη ασκούνται κατά κύριο λόγο στο πεδίο της οικονομίας. Όπως σημειώθηκε, η ΑΟΖ θεσπίζει κυριαρχικά δικαιώματα με αντικείμενο την εξερεύνηση, εκμετάλλευση, διαχείριση, ζωντανών και μη ζωντανών φυσικών πόρων από την επιφάνεια της θάλασσας έως τον βυθό και το υπέδαφός του. Αλλά για τα δικαιώματα με αντικείμενο τον βυθό και το υπέδαφός του, δηλαδή για κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου, δεν προβλέπονται ειδικές για την ΑΟΖ ρυθμίσεις - ισχύουν και εφαρμόζονται οι διατάξεις για την υφαλοκρηπίδα (Συμβ. Η.Ε., άρθρο 56, παρ. 3).

Το ζήτημα του Αιγαίου το δημιούργησε η Τουρκία με τις προαναφερθείσες πράξεις της περιόδου 1973-1974. Η εξαγγελία, τον Ιούνιο του 1974, ότι πραγματοποιήθηκαν έρευνες πετρελαίου δυτικά της Λέσβου από ένα μικρό υδρογραφικό σκάφος, το “Τσανταρλί”, ακατάλληλο για αξιόπιστες έρευνες πετρελαίου, επιβεβαιώνει ότι το πετρέλαιο χρησίμευσε ως πρόσχημα για να γεννηθεί ζήτημα Αιγαίου. Ούτε αυτή η έρευνα, ούτε όσες ακολούθησαν, ούτε οι πράξεις εκχώρησης και οι χάρτες, μπορούν να έχουν οιαδήποτε νομική συνέπεια επί της υφαλοκρηπίδας, εις βάρος της Ελλάδας και υπέρ της Τουρκίας. Η Τουρκία απέβλεψε και πέτυχε να ανοίξει το ζήτημα του Αιγαίου και να το καταστήσει ζήτημα υπαρκτό και προς επίλυση, εξαρτώμενη όμως αυτή από τη δική της συναίνεση διότι η προσφυγή στο Δικαστήριο της Χάγης προϋποθέτει συνυποσχετικό, δηλαδή συμφωνία και συνυπογραφή της Τουρκίας.

3.6 Η οικονομική εκμετάλλευση – Υδρογονάνθρακες

Πρακτική συνέπεια αυτής της εκκρεμότητας για την οριοθέτηση είναι η αδράνεια της Ελλάδας για έρευνες πετρελαίου σε όλη την έκταση της ελληνικής υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου. Οι ενδείξεις για την ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων σ' αυτή την περιοχή είναι σοβαρές. Η συστηματική έρευνα για τον ακριβή εντοπισμό τους, για το βάθος τους, για τις κατά προσέγγιση ποσότητες, για την ποιότητά τους, κοντολογίς η εκτίμηση αν είναι όχι μόνο υπαρκτά αλλά και επιδεκτικά συμφέρουσας εκμετάλλευσης, είναι ζήτημα ζωτικό για την οικονομία της Ελλάδας. Αυτή η εκτίμηση όμως προϋποθέτει ευχέρεια ερευνητικής δραστηριότητας, χωρίς περιορισμούς και διακρίσεις, σε όλη την έκταση της ελληνικής υφαλοκρηπίδας.

Είναι λοιπόν φανερό ότι η σημασία της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, με εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς δικαίου, δεν περιορίζεται στην ενεργοποίηση της ελληνικής κυριαρχίας επί της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου. Ανοίγει ενδεχομένως μια σημαντική προοπτική για τη διερεύνηση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας μας στον τομέα της ενέργειας. Η Τουρκία προτείνει και επιδιώκει να συμφωνηθεί συνεκμετάλλευση των κοιτασμάτων. Ουσιαστικά, προτείνει να αποδεχθούμε, αντί για οριοθέτηση, συγκυριαρχία της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο! Τα ειδικά κυριαρχικά δικαιώματα του παράκτιου κράτους, που η άσκησή τους προϋποθέτει τη θέσπιση ΑΟΖ, δηλαδή αυτά που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις για την υφαλοκρηπίδα, έχουν ως αντικείμενο υπερκείμενους του βυθού πόρους, με κυριότερους τους αλιευτικούς.

Η λεκάνη Ηροδότου της Μεσογείου κρύβει αποθέματα υδρογονανθράκων τριπλάσια της Αλάσκας

Το ανωτέρω γεγονός ανέφερε, στο ΤΕΙ Καβάλας (Τμήμα Τεχνολογίας Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου) ο Καθηγητής του Πολυτεχνείου Κρήτης και ομότιμος Ερευνητής της Γεωλογικής Υπηρεσίας της Καναδικής Κυβερνήσεως κ. Αντώνιος Φώσκολος σε διάλεξη την 14.3.2011, με θέμα «Οικονομία και

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Γεωπολιτική Σημασία των βεβαιωμένων αποθεμάτων Υδρογονανθράκων της Ελλάδας και της Ανατολικής Μεσογείου» (Εφημερίδα της Καβάλας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 15.3.2011 και Εφημερίδα της Καβάλας «ΞΥΡΑΦΙ», 17.3.2011).

Ο κ. Φώσκολος είπε: «Κάθε έρευνα για υδρογονάνθρακες στην ελληνική Επικράτεια σταμάτησε το 1989». Οι διεθνείς πετρελαϊκοί κολοσσοί, τόνισε ο Φώσκολος, έστειλαν εκπροσώπους στο Λονδίνο σε ειδική σύσκεψη της οποίας θέμα ήταν η έρευνα και η εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων της Ανατολικής Μεσογείου.

Σε πολλά σημεία του Ελληνικού χώρου, δήλωσε ο κ. Φώσκολος, υπάρχουν βεβαιωμένα κοιτάσματα υδρογονανθράκων, όπως στην Ήπειρο, στο Δελφινάκι, Ιόνιο, πιστοποιημένο κοιτάσμα το οποίο είναι συνέχεια του κοιτάσματος που υπάρχει στην Αλβανία στο κοιτάσμα «Αχιλλέας» και στο κοιτάσμα «Πύρρου» στα δυτικά της Κέρκυρας, στην Αδριατική, στα Γρεβενά και στη θαλάσσια περιοχή της Θάσου που είναι σύμφωνα με τον ομιλητή πολύ μικρότερα της Λεκάνης του Ηροδότου.

Ο κ. Φώσκολος επισήμανε ότι η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να κατοχυρώσει έξι «γραμμές» στην Ανατολική Μεσόγειο, οι οποίες έχουν ερευνηθεί και προκύπτει σχεδόν βέβαιη η εκεί ύπαρξη υδρογονανθράκων. Σημείωσε ότι έρευνες έχουν γίνει και από Νορβηγικά επιστημονικά σκάφη, ενώ η Νορβηγία συστηματικά αγοράζει ελληνικά ομόλογα, τονίζοντας επίσης ότι η Λεκάνη του Ηροδότου μοιράζεται γεωγραφικά μεταξύ Ελλάδας, Αιγύπτου, Κύπρου, Ισραήλ και Λιβάνου και κρύβει αποθέματα υδρογονανθράκων που ισοδυναμούν με την τριπλάσια παραγωγή της Αλάσκας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΟΛΥΤΙΜΟΙ ΛΙΘΟΙ – ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ ΧΡΥΣΟΣ ΑΣΗΜΙ

4.1 Ιστορία χρυσού

Τόσο αρχαιολογικά όσο και ιστορικά, υπάρχουν αναφορές και μαρτυρίες για το χρυσό ότι ήταν ένα από τα πρώτα μέταλλα που ο άνθρωπος χρησιμοποίησε και μάλιστα σε αυτοφυή μορφή. Το μέταλλο ο άνθρωπος το εντόπιζε στα ιζήματα των ποταμών. Η λάμψη που είχε καθώς και το έντονο χρώμα του θεωρείται βέβαιο ότι εντυπωσίαζαν τους ανθρώπους των πρωτόγονων κοινωνιών.

Ο χρυσός πολύ γρήγορα ξεχώρισε και επικράτησε λόγω των ιδιοτήτων που είχε ως μέταλλο, εκτός του ότι ήταν και σπάνιο να εντοπιστεί. Ο χρυσός είχε το πλεονέκτημα έναντι των υπόλοιπων μετάλλων ότι ήταν εύκολο να κατεργαστεί και επιπλέον ήταν και ανθεκτικός στη διάβρωση των οξέων με αποτέλεσμα να χρησιμοποιείται πιο εύκολα από τους ανθρώπους.

Κατά τη περίοδο της αρχαιότητας, ο χρυσός απέκτησε ιδιαίτερα σημασία για τους λαούς και ειδικά για τους αρχαίους Έλληνες. Η σπουδαιότητα που είχε ήταν τόσο μεγάλη που υπήρχαν μεγάλες εκδηλώσεις λατρείας γι' αυτόν που έφταναν ακόμα και σε περιπτώσεις πολέμου.

Οικονομική αιτία θεωρείται ότι υπήρχε πίσω και από την εκστρατεία των Ελλήνων στη Τροία. Η Τροία ήταν μία πόλη με πλούσια κοιτάσματα χρυσού ενώ τα μυκηναϊκά βασίλεια την ίδια περίοδο, είχαν έλλειψη του πολύτιμου μετάλλου.

Μία περιοχή για την οποία γίνεται αναφορά σχεδόν σε όλες τις ελληνικές ιστορικές περιόδους είναι αυτή του ΒΑ τμήματος της Χαλκιδικής. Η περιοχή αυτή είναι το δεύτερο μεγαλύτερο μεταλλευτικό κέντρο στην Ελλάδα, μετά το Λαύριο. Στη περιοχή αυτή και πιο συγκεκριμένα, στο Μεταγγίτσι, στις Μαύρες

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Πέτρες και στην Ολυμπιάδα, πιθανολογείται ότι υπήρχε εκμετάλλευση του χρυσού από την προϊστορική εποχή. Η δραστηριότητα αυτή συνεχίστηκε με έντονο ρυθμό και κατά τη διάρκεια της κλασικής εποχής, τη βυζαντινή και τη οθωμανική περίοδο. Αυτό σημαίνει ότι για να υπάρχει εκμετάλλευση για τόσους αιώνες, τα συγκεκριμένα κοιτάσματα ήταν ιδιαίτερα πλούσια.

4.2 Κοιτάσματα χρυσού

Το μεγαλύτερο μέρος του χρυσού που χρησιμοποιείται στην Ελλάδα προέρχεται από εισαγωγή όπως θα δούμε και παρακάτω, εντούτοις και στην Ελλάδα εντοπίζονται αρκετά κοιτάσματα χρυσού λόγω της γεωκτονικής και γεωολογικής της θέσης.

Τα πιο σημαντικά από αυτά τα κοιτάσματα εντοπίζονται κυρίως στη Θράκη και ειδικότερα στο Πέραμα Έβρου, στις περιοχές Κώνου, Οχιάς και Αγ. Δημητρίου Ροδόπης αλλά και στη Μακεδονία στις περιοχές Ολυμπιάδα, Μαύρες Πέτρες, Μαντέμ Λάκκος, Σκουριές Χαλκιδικής, Βάθη, Γερακαριό, Ποντοκερασιά Κιλκίς, Αλμωπία, Ορεινή, Βροντού, Άγγιστρο Σερρών, Παγγαίο, Σύμβολο, Παλιά Καβάλα, Λεκάνη Καβάλας και Φαρασινό Δράμας.

Κοιτάσματα χρυσού όμως εντοπίζονται και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας όπως στην Εύβοια, στη Σίφνο, στη Μήλο, στη Σάμο, στη Λέσβο και στη Λήμνο. Αποθέματα ιμμενίτη, σπάνιων γαίων και προσχωματικού χρυσού έχουν εντοπιστεί στα ιζήματα του Στρυμονικού Κόλπου.

Στις Σάπες, στα Πετρωτά Ροδόπης, στην Αισύμη, στη Κίρκη, στο Πέραμα, στα Πετρωτά Έβρου, στο Φακό Λήμνου και στο Προφήτη Ηλία της Μήλου, έχουν κάνει την εμφάνισή τους χρυσός επιθερμικού τύπου μέσα σε χαλαζιακές φλέβες. Στο Στανό Χαλκιδικής έχει εντοπιστεί θειούχος μεταλλοφορία με χρυσό.

4.3 Οικονομικά στοιχεία χρυσού

Στην Ελλάδα η χρήση χρυσού φτάνει περίπου τους 14 τόνους κάθε χρόνο, ο οποίος κυρίως χρησιμοποιείται για τη κατασκευή κοσμημάτων. Ο χρυσός αυτός είναι κυρίως εισαγόμενος από την Ελβετία.

Οι ανάγκες της χρυσοχοΐας που καλύπτει αυτή η ποσότητα δεν ήταν πάντα τόσο μεγάλη, αλλά αυξήθηκε μετά το 1950 που ο κλάδος αναπτύχθηκε λόγω του τουρισμού. Σήμερα, ο κλάδος θεωρείται ιδιαίτερα ανεπτυγμένος και σε αυτόν απασχολούνται με διάφορους τρόπους περίπου 40.000 άτομα.

Αναφορικά με τα αποθέματα χρυσού που έχει η Τράπεζα της Ελλάδος αυτά μετά το 200 φτάνουν τους 122 τόνους, μία ποσότητα που έχει διαμορφωθεί ύστερα από αίτημα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Αναμφίβολα, παγκοσμίως ο χρυσός σαν αξία είναι και σταθερή αλλά και ασφαλής. Ειδικά, οι περιοχές που έχουν κοιτάσματα χρυσού και μία σημαντική πηγή για την οικονομία τους έχουν αλλά και αποκτούν ιδιαίτερη σημασία γεωστρατηγικά.

Σε πολλές χώρες παγκοσμίως σήμερα λειτουργούν μεταλλεία χρυσού και απόπειρες γίνεται ώστε και η Ελλάδα να ακολουθήσει μία τέτοια κατεύθυνση όπως φαίνεται από το παρακάτω έργο:

Έργο Χρυσού Περάματος στη Θράκη

Η φύση ήταν γενναιόδωρη για την περιοχή της Θράκης όσον αφορά το κοιτάσμα χρυσού στο Πέραμα, το οποίο βρίσκεται γεωγραφικά σε ορεινή περιοχή απομακρυσμένη από αστικά κέντρα, χωρίς κάποια μορφή ανάπτυξης και προσιδιάζουσα για μεταλλευτική δραστηριότητα.

Η άμεση προτεινόμενη επένδυση εκτιμάται στο ποσό των 72 εκατ. Ευρώ, και σε βάθος δεκαετίας θα επενδυθούν στην περιοχή ακόμη 158 εκατ. Ευρώ. Οι άμεσες θέσεις εργασίας ανέρχονται σε 200, και η έμμεση απασχόληση θα ανέλθει σ' επιπλέον 800 θέσεις εργασίας. Το 70% των κεφαλαίων αυτών θα

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

επενδυθεί στην περιοχή της Θράκης, ενώ το Ελληνικό Δημόσιο θα έχει εισροές από την άμεση φορολογία της εταιρείας ύψους πάνω από 100 εκατ. Ευρώ.

Το έργο, σύμφωνα με μελέτη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, κρίθηκε ως κοινωνικά επωφελές και απολύτως θετικό για την ανάπτυξη της περιοχής και την βελτίωση της ευημερίας της τοπικής κοινωνίας. Να σημειωθεί πως η τοπική κοινωνία, σε πρόσφατη έρευνα γνώμης, τάσσεται υπέρ της υλοποίησης του έργου.

4.4 Ιστορία αργύρου

Ο άργυρος είναι το μέταλλο που είναι γνωστό στη καθημερινότητα ως ασήμι. Η λέξη ασήμι είναι προϊόν της έκφρασης «άσημος άργυρος» που σημαίνει άργυρος που δεν έχει σήμανση. Η λέξη άργυρος με τη σειρά της προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «αργός» που σημαίνει λαμπερός.

Ο άργυρος κατά τη περίοδο της κλασικής Ελλάδας είχε τον ίδιο ακριβώς ρόλο με αυτόν που έχει σήμερα ο χρυσός. Χρησιμοποιούνταν δηλαδή για τη δημιουργία νομισμάτων αλλά και για όλες τις οικονομικές συναλλαγές και υπολογισμούς.

Τη κλασική περίοδο επίσης, οι Αθηναίοι είχαν ορυχεία αργύρου που ήταν μοιρασμένα και ονομάζονταν αργυρεία. Τα πιο μεγάλα από αυτά ήταν του Λαυρίου που από εκεί εξάγονταν πολύ σημαντικό μέρος αργύρου και κατά συνέπεια, ήταν η βάση για την οικονομική ισχύ που υπήρχε στην Αθήνα. Η μεγάλη ταύτιση του αργύρου με τις οικονομικές συναλλαγές φαίνεται και από το γεγονός ότι τουλάχιστον σε 14 γλώσσες, η λέξη άργυρος και χρήματα συμπίπτουν. Το ίδιο συμβαίνει και στην ελληνική γλώσσα όπου σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχουν αναφορές στον άργυρο ως νόμισμα, όπως για παράδειγμα τα 30 αργύρια του Ιούδα.

Στην ιστορία όμως έχει καταγραφεί και μία άλλη χρήση του αργύρου και αυτή είναι στη παραγωγή φαρμάκων. Από την αρχαιότητα και μέχρι να

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ανακαλυφτούν τα αντιβιοτικά, πολλά από τα φάρμακα που οι άνθρωποι κατασκεύαζαν βασίζονταν σε άλατα ή οξείδια αργύρου.

Στην Ελλάδα, το ασήμι χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον και σε άλλες ιστορικές περιόδους πέρα από την αρχαιότητα. Μάλιστα, εκτός από κοσμήματα από ασήμι κατασκευάζονταν από τους τεχνίτες και άλλα αντικείμενα που είχαν χρηστική και διακοσμητική λειτουργία.

Από τη περίοδο της τουρκοκρατίας και ύστερα, στην Ελλάδα εκτός από τα κοσμήματα και όλα τα εκκλησιαστικά αντικείμενα παρασκευάζονταν σχεδόν αποκλειστικά από ασήμι.

4.5 Κοιτάσματα αργυρού

Όπως ήδη έχει αναφερθεί άργυρος υπήρχε στη περιοχή του Λαυρίου. Εκτός όμως από εκεί έχει εντοπιστεί και στη Κίρκη Έβρου, στη Θάσο, στη Ποντοκερασιά Κιλκίς, στη Στρατονίκη Χαλκιδικής, στους Μολάους Λακωνίας, στη Μύκονο, στη Μήλο και στη Σίφνο.

Για τα κοιτασματολογικά στοιχεία του αργύρου, η Μανουσάκη Ορφανουδάκη

αναφέρει ότι:

Το 90% των κοιτασμάτων Ag, στον κόσμο, είναι υδροθερμικής προέλευσης (επιθερμικά). Φιλοξενούνται μέσα σε φλέβες, οι οποίες διασχίζουν ηφαιστειακά πετρώματα (ανδεσίτες-δακίτες), τριτογενούς ηλικίας. Οι ηφαιστίτες αυτοί υφίστανται συνήθως, σερικιτίωση, χλωριτίωση, πυριτίωση, εκεί όπου γειτονεύουν με τις υδροθερμικές φλέβες.

4.6 Οικονομικά στοιχεία αργύρου

Ο άργυρος σήμερα έχει τη πιο χαμηλή τιμή συγκριτικά με τα υπόλοιπα πολύτιμα μέταλλα. Τα στοιχεία που υπάρχουν για την αγορά του αργύρου από το 2004 και έπειτα είναι τα κάτωθι:

Η πορεία του αργύρου στις διεθνείς αγορές κατά το 2004 ήταν έντονη δημιουργώντας διαδοχικά βραχυχρόνια μέγιστα ενώ τελικά διαπραγματεύθηκε λίγο πάνω από την περιοχή του ψυχολογικού ορίου των 6,50 δολαρίων ανά ουγγιά. Στη διάρκεια του 2005, το πολύτιμο μέταλλο κινήθηκε σε μεγαλύτερο εύρος τιμών της τάξεως των 6,39– 9,225 δολαρίων ανά ουγγιά. Στη διάρκεια του 2006, από τις αρχές του μηνός Ιανουαρίου, το μέταλλο εισήλθε σε μία ανοδική φάση, ως αποτέλεσμα και των κερδοσκοπικών κινήσεων που έλαβαν χώρα σε συνδυασμό πάντα με την ανοδική κίνηση του χρυσού, με την τιμή να ανέρχεται έως τα 14,94 δολάρια ανά ουγγιά το μήνα Ιούνιο.

Η μέση τιμή του μετάλλου για το 2006 διαμορφώθηκε στα 11,55 δολάρια, ενώ για το 2007, η μέση τιμή κινήθηκε πολύ υψηλότερα κοντά στα 13,5 δολάρια. Το 2008, η τιμή διαπραγματεύτηκε πάνω από τα 20 δολάρια. Αξίζει να τονιστεί ότι η πορεία της τιμής του αργύρου την παρούσα χρονική συγκυρία επηρεάζεται σημαντικά από το μίγμα που δημιουργεί, η συμπεριφορά του χρυσού και η πορεία του αμερικανικού νομίσματος αλλά και των επιτοκίων του στις διεθνείς αγορές. Τα επίπεδα στήριξης και αντίστασης για την τιμή του μετάλλου είναι δευτερεύουσας σημασίας, καθώς το momentum της τιμής έχει ξεπεράσει τις μέσες προβλέψεις των αναλυτών, καθιστώντας τη μελλοντική κίνηση των τιμών πολύ δύσκολη έως σχεδόν αδύνατη.

Η τιμή του μετάλλου κινείται ανοδικά από την αρχή του έτους, αλλά από τις αρχές του Απριλίου όπου ξεκίνησε στα 18 δολάρια ανά ουγγιά, η τιμή έχει κινηθεί σε ένα πτωτικό κύμα, παρασυρόμενη και από την πορεία του έτερου σημαντικού πολύτιμου μετάλλου του χρυσού.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Επισημαίνεται, ότι η πορεία της τιμής ανήλθε στη διάρκεια του 2007 έως τα επίπεδα των 15,82 δολαρίων ανά ουγγιά, ενώ η χαμηλότερη τιμή ήταν τα 11,67 δολάρια ανά ουγγιά, και στη διάρκεια του προηγούμενου έτους η μέση τιμή ήταν τα 13,38 δολάρια ανά ουγγιά. Πιο συγκεκριμένα, η τιμή στο προθεσμιακό συμβόλαιο λήξεως Μαΐου του 2008 στην αγορά της Νέας Υόρκης την Τρίτη 22 Απριλίου του 2008 έπειτα από διακύμανση στα επίπεδα των 17,07 – 17,85 δολαρίων ανά ουγγιά, έκλεισε στα 17,135 δολάρια ανά ουγγιά, μειωμένη κατά 0,575 δολάρια. Στο προθεσμιακό συμβόλαιο λήξεως Ιουνίου του 2008, η τιμή του μετάλλου έκλεισε στα 17,27 δολάρια ανά ουγγιά, μειωμένη κατά 0,497 δολάρια σε σχέση με το προηγούμενο κλείσιμο.

Τέλος, στα πιο μακροπρόθεσμα συμβόλαια λήξεως Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου του 2008, η τιμή του μετάλλου έκλεισε στα 17,39 και 17,445 δολάρια ανά ουγγιά, αντίστοιχα. Ανάλογα κινήθηκε το μέταλλο και στην αγορά πολύτιμων μετάλλων του Λονδίνου. Ο “αγοραστής” του μετάλλου στο 3μηνο προθεσμιακό συμβόλαιο έκλεισε στα 17,56 δολάρια ανά ουγγιά.. Για το μήνα Μάρτιο του 2008, στην αγορά του Λονδίνου, το μέταλλο κινήθηκε σε ένα εύρος τιμών της τάξεως 17,53 – 20,92 δολαρίων ανά ουγγιά, ενώ η μέση τιμή του συμβολαίου έκλεισε στα 19,50 δολάρια ανά ουγγιά.

Την παρούσα χρονική στιγμή, στο προθεσμιακό συμβόλαιο λήξεως Μαΐου, η τιμή του πολύτιμου μετάλλου κινείται κάτω από το βραχυχρόνιο κινητό μέσο όρο των 20 και των 30 ημερών. Η αγορά κινείται με γνώμονα την πορεία των αμερικάνικων επιτοκίων και συναρτήσσει της κίνησης του χρυσού και του δολαρίου. Η τιμή του μετάλλου κινείται γύρω από τη βάση των 17 δολαρίων ανά ουγγιά με την πάνω βάση του να αποτελεί πιθανώς το σημαντικό επίπεδο αντίστασης των 20 δολαρίων ανά ουγγιά.

Επισημαίνεται ότι η μεσοπρόθεσμη εικόνα του μετάλλου είναι πλέον περίπλοκη, καθώς η πλειοψηφία των τεχνικών δεικτών καταδεικνύουν νέα ανοδική τάση, αλλά στις επόμενες συνεδριάσεις δεν θα πρέπει να αποκλείεται η

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ενίσχυση της βραχυχρόνιας πτωτικής τάσης, καθώς το momentum της τιμής είναι αρκετά ισχυρό και βάσει των ανοικτών συμβολαίων.

4.7 Ιστορικά στοιχεία πολυτίμων και ημιπολύτιμων λίθων

Ήδη από τη Μεσολιθική περίοδο υπήρχε μεγάλο ενδιαφέρον για τους πολύτιμους και ημιπολύτιμους λίθους. Οι πολύτιμοι και ημιπολύτιμοι λίθοι αφού εξορύσσονταν, έπειτα επεξεργάζονταν και αυτή ήταν μία διαδικασία που συνέβαινε σε πολλές περιοχές.

Οι πληροφορίες που υπάρχουν για το συγκεκριμένο είδος είναι περισσότερες στην Ευρώπη ενώ στην Ελλάδα παρόλο που ήταν γνωστό, εντούτοις δεν υπήρχαν εξειδικευμένες γνώσεις επί του θέματος.

Κατά τη διάρκεια του 15ου και του 16ου αιώνα, και όσο προόδευε το εμπόριο και η επιστήμη, αναπτυσσόταν και το ενδιαφέρον για τους πολύτιμους και ημιπολύτιμους λίθους. Κατά τη διάρκεια του 18ου και του 19ου αιώνα, το ενδιαφέρον αυτό έγινε μεγαλύτερο γιατί ανακαλύφθηκαν και νέα κοιτάσματα.

Κορυφαίο ανάμεσα στους πολύτιμους και ημιπολύτιμους λίθους είναι το σμαράγδι. Ο λίθος αυτός ήταν γνωστός από τα αρχαία χρόνια και συνήθως χρησιμοποιούνταν για κοσμήματα, φυλακτά αλλά και θρησκευτικά αντικείμενα. Σμαράγδια έχουν εντοπιστεί στην Αίγυπτο, στους τάφους των Φαραώ, στη Πομπηία, στο Ερκολάνο και αναφορές για το συγκεκριμένο ορυκτό υπάρχουν ακόμα και στη Βίβλο.

Το ρουμπίνι είναι ένας άλλος λίθος της αρχαιότητας που θεωρούνταν ιδιαίτερα σημαντικός. Σύμφωνα με γραπτές αναφορές ορυχεία ρουμπινιών υπήρχαν στη Μπούρμα αλλά μέσω του εμπορίου έφτασαν και στην αρχαία Αίγυπτο και την Ελλάδα.

Το ρουμπίνι ήταν ιδιαίτερα προσφιλές στους Ρωμαίους οι οποίοι τα επεξεργάζονταν ώστε να πάρουν οβάλ σχήμα. Για το ρουμπίνι θεωρούσαν ότι

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

μπορεί να βοηθήσει στην ενδυνάμωση της καρδιάς και ότι μπορούσε να επαναφέρει τη ζωτικότητα στους ανθρώπους.

Τόσο στην αρχαιότητα όσο και στο Μεσαίωνα, υπήρχε η πεποίθηση ότι το ρουμπίνι είχε μαγικές δυνάμεις. Ειδικά το Μεσαίωνα, θεωρούσαν ότι το ρουμπίνι μπορεί να τους προστατεύσει τόσο από το σατανά όσο και από την πανώλη.

Το ήλεκτρον ή όπως είναι ευρέως γνωστό το κεχριμπάρι, πιθανολογείται ότι υπήρχε από τη παλαιολιθική εποχή αφού έχουν εντοπιστεί σε σπηλιές φυλακτά και χάνδρες που ήταν κατασκευασμένα από αυτό. Οι αρχαίοι Έλληνες το θεωρούσαν ως ιδιαίτερα σημαντικό γιατί πίστευαν ότι προστάτευε από τους ρευματισμούς, ενώ τη σκόνη αυτού την ανακάτευαν με λάδι και νερό γιατί θεωρούσαν ότι μπορούσε να αποτελέσει θεραπεία για μία σειρά ασθενειών.

Για το ζirkόνιο, υπήρχαν αναφορές στον Θεόφραστο και ήταν πολύ διαδεδομένο κατά τον 15ο και 16ο αιώνα. Ο Αριστοτέλης θεωρούσε ότι το ζirkόνιο μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να προφυλάξει τους ανθρώπους από το πόνο και από τα δηλητήρια. Επίσης, το Μεσαίωνα, το ζirkόνιο θεωρούνταν ο λίθος της σοφίας και ότι μπορούσε να προστατεύσει τους ανθρώπους από τα φαντάσματα αλλά και από τους εφιάλτες.

Το ζαφείρι, συγκέντρωνε το ενδιαφέρον των ανθρώπων από τα πρώτα ιστορικά χρόνια λόγω της ομορφιάς του αλλά και των ιδιοτήτων που θεωρούνταν ότι είχε.

Μέχρι και το 19ο αιώνα όσοι πολύτιμοι και ημιπολύτιμοι λίθοι ήταν μπλε τους ονόμαζαν ζαφείρια. Από εκεί και έπειτα όμως έγινε διαχωρισμός ανάμεσα στις κατηγορίες.

Το ζαφείρι θεωρούνταν ότι συμβόλιζε το πλούτο και ότι μπορούσε να ανακουφίσει από το πόνο και να προσφέρει προστασία από τη φιλονικία, δύναμη, τιμή και αθανασία σε αυτόν που το κατείχε. Κατά τη διάρκεια του

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Μεσαίωνα, το ζαφείρι ήταν γνωστό ως ο «λίθος του Επισκόπου», και αντιπροσώπευε τον ουρανό και τις μεγάλες πνευματικές αξίες.

Το διαμάντι έφτασε στην Ευρώπη τον 5ο και 6ο αιώνα π. Χ. Στο Λονδίνο, στο μουσείο φυσικής ιστορίας υπάρχει ένα ελληνικό γλυπτό, κατασκευασμένο από ορείχαλκο το οποίο φέρει πάνω του ακατέργαστα διαμάντια και του οποίου η χρονολόγηση συμφωνεί με τη παραπάνω χρονολογία. Αναφορές όμως στα διαμάντια υπήρχαν και από τον Πλίνιο το Πρεσβύτερο, δηλαδή περίπου το 23-79 μ. Χ.

Ο γρανάτης είναι ένας λίθος που ανήκει στη κατηγορία των ημιπολύτιμων. Αναφορές για κοσμήματα που ήταν κατασκευασμένα από αυτόν τον λίθου υπάρχουν από τη περίοδο των Σκυθών, δηλαδή από τον 6ο με 4ο αιώνα π.Χ.

Ο Πλίνιος ονόμαζε το γρανάτη *carbunculi*, μία ονομασία που έδινε σε όλους τους λίθους που είχαν κόκκινο χρώμα. Τον 16ο αιώνα στη Βοημία, χρησιμοποιούσαν το συγκεκριμένο λίθο ως όπλο ενάντια στη μαγεία. Άλλες ιδιότητες που απέδιδαν στο συγκεκριμένο λίθο ήταν ότι παρείχε προστασία, διέγερση της φαντασίας και ενδυνάμωση της αγάπης.

4.8 Οικονομικά στοιχεία πολύτιμων και ημιπολύτιμων λίθων

Το εμπόριο που γίνεται με τους πολύτιμους και τους ημιπολύτιμους λίθους έχει κάποιες ιδιομορφίες που καθορίζουν την αξία του προϊόντος. Πρώτα απ' όλα όμως πρέπει να αναφερθεί ότι στους πολύτιμους λίθους ο έλεγχος των τιμών γίνεται βάση του μονοπωλιακού συστήματος και ότι κάποιος για να μπορέσει να εμπορευτεί λίθους θα πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένος και κάτοχος ειδικής άδειας.

Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η περίπτωση του εμπορίου των διαμαντιών. Την αποκλειστική τους διακίνηση την έχει ο Κεντρικός Οργανισμός Πωλήσεων (Central Selling Organization). Έτσι, όλα τα διαμάντια που εξορύσσονται

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

πηγαίνουν στον οργανισμό και αυτός είναι αρμόδιος για να ελέγχει τις τιμές κρατώντας σε ισορροπία τόσο τη προσφορά όσο και τη ζήτηση.

Οι τιμές των πολύτιμων λίθων έχουν μία τάση ανάλογη με αυτή της χρηματιστηριακής. Αυτό σημαίνει ότι και οι τιμές των λίθων μεταβάλλονται με τον ανάλογο τρόπο που μεταβάλλονται και οι τιμές των μετοχών. Η διαφορά όμως ανάμεσα σε μία μετοχή και ένα λίθο είναι ότι ο δεύτερος δεν μπορεί να χάσει την αξία του και ακόμα και αν αυτή μειωθεί, δεν θα παύει να είναι σημαντική.

Οι λίθοι ανάλογα με το είδος τους έχουν και κάποια χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την αξία τους. Η διαμόρφωση όμως της τιμής τους γίνεται σύμφωνα με κάποια κριτήρια που ισχύουν για όλους τους λίθους και είναι τα εξής:

- Η προσφορά και η ζήτηση
- Η εμφάνιση του λίθου, δηλαδή η ποιότητα κοπής και η καθαρότητα του λίθου
- Η αντοχή του
- Η δυσκολία που έχει στην εξόρυξη του και στην κατεργασία του
- Η σπανιότητα του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

5.1 Γενικά στοιχεία

Οι οικονομίες κλίμακας και η βελτίωση της τεχνολογίας απέφεραν τα τελευταία έτη ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) απ' ό,τι είχε προβλεφθεί. Αυτή η εξέλιξη είναι ευπρόσδεκτη και ενδεικτική των θετικών αποτελεσμάτων της πολιτικής της ΕΕ για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές. Ανταποκρινόμενα σε αυτές τις εξελίξεις, τα κράτη μέλη έχουν μεταρρυθμίσει με αυξανόμενο ρυθμό τα καθεστώτα στήριξης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, ώστε να εξασφαλιστεί η οικονομική απόδοση και η ενσωμάτωσή τους στην αγορά. Μερικές από αυτές τις μεταρρυθμίσεις πραγματοποιήθηκαν με τρόπο που δεν ανταποκρινόταν στην ευρωπαϊκή βέλτιστη πρακτική, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί αβεβαιότητα στους επενδυτές σε όλη την Ευρώπη. Επιπλέον, λόγω της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, οι επενδυτές είναι διστακτικότεροι να επενδύσουν σε ενεργειακές αγορές έντασης κεφαλαίου, και ιδίως στον τομέα της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που εξαρτάται από την ασκούμενη πολιτική.

Υπό αυτές τις συνθήκες καθίσταται όλο και σαφέστερο ότι ο στόχος της ΕΕ για το 2020 όσον αφορά την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ενδεχομένως να μην επαρκεί από μόνος του για την προώθηση των αναγκαίων μακροπρόθεσμων επενδύσεων που θα καταστήσουν δυνατή την περαιτέρω μείωση του κόστους και την αύξηση του μεριδίου της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μετά το 2020. Ως εκ τούτου, η σαφήνεια σχετικά με τη μελλοντική κατεύθυνση της πολιτικής της ΕΕ καθίσταται όλο και σημαντικότερο θέμα για τους επενδυτές και την επιχειρηματική κοινότητα, προκειμένου να λάβουν σήμερα αποφάσεις για μακροπρόθεσμες επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Σύμφωνα με την οδηγία 2009/28/EK σχετικά με την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές («η οδηγία»), η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει χάρτη πορείας σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τη μετά το 2020 εποχή, αλλά όχι πριν το 2018, λαμβάνοντας υπόψη την τεχνολογική εξέλιξη και την πείρα από την εφαρμογή της οδηγίας. Επιπλέον, η οδηγία περιλαμβάνει την απαίτηση να επανεξετάσει η Επιτροπή το 2014 ορισμένες ειδικές διατάξεις της οδηγίας (συγκεκριμένα εκείνες που αφορούν τα ελάχιστα όρια εξοικονόμησης εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για τα βιοκαύσιμα και τα βιορευστά, τα μέτρα και τον αντίκτυπο των βιοκαυσίμων και των βιορευστών, καθώς και τους καλούμενους μηχανισμούς συνεργασίας). Ωστόσο, με δεδομένη την επενδυτική αβεβαιότητα που περιγράφεται ανωτέρω, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ενισχύεται η άποψη των άμεσα ενδιαφερομένων ότι χρειάζεται ήδη από τώρα να εξεταστεί ο προγραμματισμός για τη μετά το 2020 εποχή.

5.2 Τουρισμός και οικονομία

Ο τουρισμός αποτελεί σήμερα μια γιγάντια οικονομική δραστηριότητα. Η Ευρώπη είχε πάντοτε τη μερίδα του λέοντος στην παγκόσμια τουριστική κίνηση με ποσοστό γύρω στο 64%, το οποίο προβλέπεται να διατηρήσει, έστω και ελαφρά μειωμένο, τα επόμενα χρόνια. Μέσα στο έντονα αυτό ανταγωνιστικό περιβάλλον, η Ελλάδα κατέχει μια εξαιρετικά προνομιούχα θέση με μοναδικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Τα κυριότερα από αυτά είναι:

- Μια πολύ υψηλή και θετική αναγνωρισιμότητα. Η Ελλάδα ως χώρα είναι γνωστή και ευμενώς αποδεκτή σε μεγάλο ποσοστό κατοίκων του πλανήτη.
- Οι μοναδικές ιστορικές και πολιτισμικές καταβολές της, που ασκούν παγκόσμια γοητεία.
- Οι εξαιρετικές φυσικές ομορφιές και το ήπιο, φιλικό στον άνθρωπο, μεσογειακό κλίμα.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

- Τέλος η παρουσία της μέσα στην Ευρώπη, τον κύριο προορισμό του παγκόσμιου τουρισμού, και η άμεση γειτνίασή της με άλλες χώρες ιδιαίτερου τουριστικού ενδιαφέροντος.

Ο ελληνικός τουρισμός αποτελεί σήμερα μια από τις βασικότερες πηγές εσόδων για την ελληνική οικονομία. Ακολουθώντας, έναν εντυπωσιακό ρυθμό ανάπτυξης κατά τις δεκαετίες 1950 έως 1970, και μια σταθερά ανοδική πορεία το 1980, στη δεκαετία 1990-2000 παρουσιάζεται μία σημαντική μείωση του αριθμού αύξησης των εισπράξεων ενώ το 2001 παρουσιάζεται μια θετική μεταβολή, από το 2002-2003 υπάρχει μία μείωση των εισπράξεων. Έπειτα το 2004 λόγω των ολυμπιακών αγώνων παρουσιάζεται μια αισθητή αύξηση η οποία διατηρείται με χαμηλότερο ποσοστό μέχρι και το 2006. Το 2007 έχουμε μία μεγάλη μείωση του ποσοστού των εισπράξεων που συνεχίζεται με αποκορύφωμα την μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή του 2009.

Σήμερα, υπάρχουν νέες ευκαιρίες για τον ελληνικό τουρισμό, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν, με τα κατάλληλα βήματα. Για παράδειγμα η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, ο διαρκής εκσυγχρονισμός όλων των τουριστικών επιχειρήσεων και η ανάπτυξη μιας σειράς υποστηρικτικών τουριστικών υποδομών θα ευνοήσουν την εξέλιξη ειδικών μορφών τουρισμού και θα αμβλύνουν την έντονη εποχικότητα που χαρακτηρίζει τη ζήτηση για τη χώρα. Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς του τουρισμού, γεγονός που δεν οφείλεται αποκλειστικά στην ύπαρξη χιλιάδων νησιών στην Ελλάδα.

5.2.1 Τουριστική ανάπτυξη

Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται στην Ελλάδα μια σημαντική θετική μεταβολή του τουρισμού και ταυτόχρονα αυξημένη επιστημονική προσέγγιση, η οποία διερευνά τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες του φαινομένου αυτού. Στο πλαίσιο αυτό έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ο τρόπος που αναπτύσσεται ο τουρισμός.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ο τουρισμός για μια χώρα αποτελεί έναν πολύ σημαντικό κλάδο της οικονομίας καθότι καταφέρνει να ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη αυτής αλλά και την απασχόληση.

Θεωρείται δραστηριότητα η οποία αποτελεί την «ατμομηχανή» της ελληνικής οικονομίας, με συνεχώς μάλιστα αυξανόμενη σημασία. Οι τάσεις του τουρισμού σε κάθε χώρα διαφέρουν σε σχέση με κάποια άλλη ενώ ταυτόχρονα μεταβάλλονται με την πάροδο των ετών. Συνεπώς υπάρχουν χώρες οι οποίες είναι πολύ αναπτυγμένες τουριστικά, κάποιες άλλες δεν έχουν μεγάλη ανάπτυξη ενώ υπάρχουν και κάποιες χώρες οι οποίες δεν έχουν ακόμα καταφέρει να αναπτύξουν τον τουρισμό τους. Η συνεχώς αυξανόμενη σημασία του τουρισμού, τόσο για τις αναπτυγμένες όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες, τον κατέστησε αναπόσπαστο τμήμα της διεθνούς εξειδίκευσης, κατά τον ίδιο τρόπο με το διεθνές εμπόριο, τις άδηλες συναλλαγές ή την κίνηση κεφαλαίων. Η ανάλυση αυτών των καθοριστικών παραγόντων παρουσιάζει μεγάλη σπουδαιότητα, γιατί από την εξέλιξη, τη βαρύτητα και το ρόλο τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η θέση της Ελλάδας στο παγκόσμιο τουριστικό σκηνικό.

Για την ανάδειξη του τουρισμού και την προβολή μιας χώρας χρησιμοποιούνται διάφορα μέσα και πολιτικές, ωστόσο υπάρχουν ορισμένα προβλήματα τα οποία περιορίζουν την τουριστική ανάπτυξη σε ορισμένες χώρες όπως για παράδειγμα η εποχικότητα, η έλλειψη ποιότητας στις τουριστικές υπηρεσίες και η περιορισμένη ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού η οποία οδηγεί και στην έλλειψη κατάλληλων υποδομών.

Η χώρα μας για πολλούς αποτελεί έναν ελκυστικό τουριστικό προορισμό ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λόγω των πλούσιων φυσικών πόρων που διαθέτει αλλά και του συνδυασμού «ήλιος και θάλασσα».

Ωστόσο η χώρα μας έχει σημαντικά θέματα τα οποία χρίζουν άμεσης αντιμετώπισης προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη ανάπτυξη του

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

τουρισμού. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών οι εξελίξεις στην τουριστική οικονομία τα τελευταία χρόνια είναι οι εξής:

- Η τουριστική οικονομία, δηλαδή το σύνολο της προστιθέμενης αξίας που προσδιορίζεται αμέσως και εμμέσως από την τουριστική ζήτηση, κυμαίνεται στο επίπεδο 18 – 20% του ΑΕΠ.

- Η απασχόληση στον τουριστικό τομέα ανέρχεται σε 690.000 άτομα.

- Το συνάλλαγμα που αποκτάται φτάνει τα 9 δις. \$ και έχει αποδειχθεί ότι ο τουρισμός έχει καταφέρει να βελτιώσει την κατανομή του περιφερειακού εισοδήματος τα τελευταία 20 – 30 έτη.

- Το τουριστικό συνάλλαγμα είναι 2,5 φορές μεγαλύτερο από το συνάλλαγμα των βιομηχανικών εξαγωγών και 1,8 φορές μεγαλύτερο από το σύνολο των εξαγωγών.

- Το 1960 το τουριστικό ακαθάριστο προϊόν ήταν ίσο με 3% του ΑΕΠ, ενώ το 2000 έφτανε το 20% του ΑΕΠ. (Πηγή: ΙΤΕΠ, 2006)

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι ο τουρισμός έχει πάρει οριστικά τη σκυτάλη ως πρωταγωνιστής στην αναπτυξιακή διαδικασία. Καταφέρνει να ξεπερνά σημαντικά προβλήματα και να προσφέρει περισσότερη απασχόληση και έσοδα στην χώρα μας.

5.3 Πράσινες επενδύσεις κατά της οικονομικής κρίσης

Στην Αγγλία στο πανεπιστήμιο του Έξετερ και του Πλίμουθ, το 90% των φοιτητών, που παρακολουθούσαν μαθήματα σχετικά με τις καθαρές τεχνολογίες και το περιβάλλον, δεν μένουν άνεργοι για πολύ καιρό μετά την αποφοίτηση απορροφώνται, άμεσα, κάθε χρόνο στον τομέα της οικονομίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Στη Γερμανία, η αυτοκινητοβιομηχανία BMW στέλνει τους ηλεκτρολόγους και τους μηχανολόγους μηχανικούς της πίσω στα θρανία, προκειμένου να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους για να είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις νέες υβριδικές τεχνολογίες.

Και αυτό επειδή η πράσινη οικονομία γίνεται σταδιακά πράξη, χάρη – μεταξύ άλλων- και στα γενναιόδωρα πακέτα ‘πράσινων’ κινήτρων, ύψους δισεκατομμυρίων ευρώ, που οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις ενεργοποίησαν ήδη από πρόπερσι, σε μία προσπάθεια να περιορίσουν τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Τον δρόμο δείχνει η Γερμανία: το ύψος των πακέτων οικονομικών κινήτρων (Νοέμβριο του 2008 και Ιανουάριο 2009) ανέρχεται σε 100 δις ευρώ. Από αυτά, ποσοστό 13,2%, αφορά καθαρές πράσινες επενδύσεις για την πρόληψη της κλιματικής αλλαγής(δράσεις ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιρίων, αυτοκίνητα χαμηλών εκπομπών, φιλικότερα προς το περιβάλλον μέσα μαζικής μεταφοράς κτλ).

Η Γαλλία ενεργοποίησε κίνητρα ύψους 26 δις ευρώ, εκ των οποίων ποσοστό 21,2% κατευθύνεται σε δράσεις ενίσχυσης καθαρά πράσινων επενδύσεων, χρηματοδοτώντας μεταξύ άλλων το σιδηρόδρομο υψηλών ταχυτήτων, εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και υποδομές ηλεκτρισμού.

Στη Βρετανία προγράμματα ανάκαμψης ύψους 22,1 δις ευρώ που προέρχονται για την ενίσχυση της αυτοκινητοβιομηχανίας, περιλαμβάνονται και έργα αντιπλημμυρικής προστασίας.

Τη φορολογική οδό επέλεξε από την πλευρά της η Δανία. Έτσι αν και επισήμως δεν υφίσταται κάποιο πακέτων ‘πράσινων’ κινήτρων, οι φοροαπαλλαγές που σχετίζονται με περιβαλλοντικά φιλικές δράσεις, ανέρχονται σε περίπου 3 δις ευρώ. Στη δε Εσθονία πακέτο κινήτρων δεν ενεργοποιήθηκε ποτέ, αλλά πρόγραμμα, ύψους περίπου 390 εκατ. ευρώ που

αφορά την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και των κτιρίων και την ενίσχυση των εξαγωγών.

5.4 Αιολική ενέργεια

Για την εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας χρησιμοποιούνται ειδικές διατάξεις που εκθέτουν έναν δρομέα (πτερωτό τύπου έλικας) στο ρεύμα του ανέμου, λαμβάνοντας ένα μέρος της κινητικής ενέργειας του με αποτέλεσμα την περιστροφική κίνηση του δρομέα. Οι διατάξεις αυτές λέγονται αεροκινητήρες ή ανεμογεννήτριες. Η σημαντικότερη εφαρμογή των ανεμογεννητριών είναι η σύνδεση τους στο ηλεκτρικό δίκτυο μιας χώρας. Υπάρχει βέβαια και η δυνατότητα οι ανεμογεννήτριες να λειτουργούν αυτόνομα, για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε περιοχές που δεν ηλεκτροδοτούνται.

Η αιολική ενέργεια χρησιμοποιείται συνήθως για:

- Την παραγωγή ηλεκτρισμού σε περιοχές συνδεδεμένες στο δίκτυο είτε για την κάλυψη ίδιων αναγκών είτε για την πώληση του ρεύματος στην εταιρεία εκμετάλλευσης του δικτύου (ανεξάρτητη παραγωγή).
- Την παραγωγή ηλεκτρισμού σε περιοχές που δεν είναι συνδεδεμένες στο δίκτυο.
- Την θέρμανση πχ σε θερμοκήπια.

Τα τελευταία 20 χρόνια υπάρχει μεγάλη τεχνολογική εξέλιξη που στοχεύει στην ανάπτυξη νέων υλικών, στη βελτίωση της αεροδυναμικής των πτερυγίων ώστε να επιτυγχάνονται καλύτεροι βαθμοί απόδοσης και στη μείωση των θορύβων. Ειδικά ο θόρυβος που προκαλούν οι ανεμογεννήτριες έχει ελαττωθεί δραστικά. Σε απόσταση 500 μέτρων που είναι η ελάχιστη επιτρεπτή απόσταση από κατοικημένες περιοχές ο θόρυβος δεν γίνεται καν αντιληπτός και αυτό χάρις την βελτίωση του μηχανολογικού τους εξοπλισμού.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Μάλιστα το κόστος της σχετικής τεχνολογίας είναι πολύ κοντά σε εκείνο της παραγωγής ενέργειας από ορυκτά καύσιμα, γεγονός που ανοίγει το δρόμο για την εξάπλωση της αιολικής ενέργειας παγκοσμίως. Χάρης στην πρόοδο της τεχνολογίας το ειδικό κόστος παραγωγής αιολικής ενέργειας έχει ήδη πέσει στο ήμισυ από το 1990 και αναμένεται μείωση μεταξύ του κόστους παραγωγής αιολικής ενέργειας και του κόστους ενέργειας από ορυκτά καύσιμα.

Επίσης το περιβαλλοντικό όφελος είναι τεράστιο καθώς μία ανεμογεννήτρια ισχύος 1500KW που λειτουργεί επί 20 χρόνια απαλλάσσει την ατμόσφαιρα από 64000 τόνους CO₂ που θα εκλύονταν κατά την καύση λιγνίτη προκειμένου να παραχθεί ισοδύναμη ενέργεια.

5.4.1 Αιολική Ενέργεια στην Ελλάδα

Στην χώρα μας, οι προσπάθειες για την εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας για παραγωγή ηλεκτρισμού ξεκίνησαν στις αρχές της δεκαετίας του '80 από τη ΔΕΗ οπότε και εγκαταστάθηκε το πρώτο αιολικό πάρκο στην Κύθνο και στα μέσα της δεκαετίας του 1990 δόθηκε μεγάλη ώθηση στους ιδιώτες για τη διευκόλυνση τέτοιων επενδύσεων. Από τότε δεκάδες αιολικά πάρκα έχουν εγκατασταθεί σε περιοχές όπως η Άνδρος, η Λέσβος, η Χίος, η Σάμος και η Κρήτη. Η συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τη λειτουργία των 17 αιολικών πάρκων ανέρχεται σε 360 GWh ανά έτος.

Οι μελλοντικές προοπτικές για την ελληνική αγορά αιολικής ενέργειας είναι ιδιαίτερα ευοίωνες καθώς η κατασκευή ανεμογεννητριών αποτελεί αντικείμενο τεχνολογικά και οικονομικά προσιτό στη Μεταλλοβιομηχανίας μας χωρίς πρόσθετες επενδύσεις σε τεχνικό εξοπλισμό. Επίσης το αιολικό δυναμικό της χώρας μας είναι ιδιαίτερα προικισμένο και αν το εκμεταλλευτούμε σωστά μπορεί να συνεισφέρει ουσιαστικά στο ενεργειακό μας ισοζύγιο. Με απλές εκτιμήσεις η λειτουργία αιολικών μονάδων 3000 MW τόσο στην ενδοχώρα όσο και στο νησιωτικό σύμπλεγμα έχει τη δυνατότητα να καλύψει το 25-35% των αναγκών της χώρας σε ηλεκτρική ενέργεια.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Τα οφέλη υπέρ της τοπικής κοινωνίας.

Τα οφέλη που προκύπτουν δεν αφορούν μόνο το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον σε επίπεδο χώρας αλλά και σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα για ένα τυπικό αιολικό πάρκο 10MW απαιτούνται:

- 120 μήνες απασχόλησης ανθρώπινου δυναμικού στη φάση της κατασκευής του.
- 3-5 μόνιμοι εργαζόμενοι στη φάση λειτουργίας του, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι ντόπιοι.

Επίσης :

- Προσφέρει ένα μόνιμο και σημαντικό ετήσιο έσοδο στους τοπικούς δήμους.
- Κατασκευάζονται ή βελτιώνονται χωρίς κόστος για τους δημότες, σημαντικά έργα υποδομής στη ευρύτερη περιοχή (οδικό δίκτυο, τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρικό δίκτυο).
- Προωθούνται νέες εναλλακτικές και ιδιαίτερα κερδοφόρες μορφές τουρισμού στην περιοχή, όπως ο οικοτουρισμός.
- Συντελούν αποφασιστικά στην προστασία του περιβάλλοντος μιας περιοχής, αφού περιορίζουν σε σημαντικό βαθμό τις εκπομπές επιβλαβών για την υγεία ρυπαντικών ουσιών, που προκαλούνται από την καύση ορυκτών καυσίμων (άνθρακα, πετρελαίου).

5.5 Ηλιακή Ενέργεια

Ο ήλιος εκπέμπει τεράστια ποσότητα ενέργειας. Η ηλιακή ακτινοβολία αξιοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρισμού με δύο τρόπους: με θερμικά ηλιακά συστήματα και φωτοβολταϊκές εφαρμογές. Αν και όλη η γη δέχεται την

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ηλιακή ακτινοβολία, η ποσότητά της εξαρτάται κυρίως από τη γεωγραφική θέση, την ημέρα, την εποχή και τη νεφοκάλυψη. Για παράδειγμα, η έρημος δέχεται περίπου το διπλάσιο ποσό ηλιακής ενέργειας από άλλες περιοχές.

Στο μεγαλύτερο τμήμα της χώρα μας η ηλιοφάνεια διαρκεί περισσότερες από 2700 ώρες το χρόνο, ενώ στη νότια Κρήτη ξεπερνά τις 3100 ώρες ετησίως. Με αποτέλεσμα η ηλιακή ακτινοβολία να αντιστοιχεί σε ενέργεια από 130 με 170 λίτρα πετρέλαιο ανά τετραγωνικό και έτος (Νικόλαος Ζωγραφάκης, 2008).

Η ηλιακή/ φωτοβολταϊκή ενέργεια πρόκειται να αποτελέσει έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες του ενεργειακού προφίλ της Ελλάδας. Η Ελλάδα διαθέτει πλούσιο ηλιακό δυναμικό και εκτιμάται ότι η ηλιακή ενέργεια μπορεί να καλύψει το ένα τρίτο των ενεργειακών αναγκών της χώρας. Οι ειδικοί πιστεύουν ότι η αγορά θα αναπτυχθεί σημαντικά και η αξία της θα ξεπεράσει τα 4 δισεκατομμύρια Ευρώ στα επόμενα χρόνια.

Η Ελλάδα ενθαρρύνει την ανάπτυξη της ηλιακής θερμικής ενέργειας και μέχρι σήμερα πλήθος μικρών και μεσαίων εταιρειών έχουν επενδύσει στον τομέα αυτό. Ως αποτέλεσμα η σημερινή δυναμικότητα των φωτοβολταϊκών εγκαταστάσεων στη χώρα έχει φτάσει τα 340 MW, ενώ αναμένεται να φτάσει περί τα 2.200 MW μέχρι το έτος 2020.

Μεταξύ των εταιρειών που έχουν επενδύσει στον τομέα ηλιακής ενέργειας στην Ελλάδα είναι οι γερμανικές Conergy και WPD, η γαλλική EDF-EEN, η αυστραλιανή Babcock&Brown, η ελληνική ΔΕΗ και ο ελληνο-ισπανικός όμιλος Ρόκας-Iberdrola. Επίσης, έχουν δημιουργηθεί σε όλη τη χώρα 5 μονάδες παραγωγής φωτοβολταϊκών πάνελ για να τροφοδοτούν την αγορά με τον κατάλληλο εξοπλισμό καθώς και μια μονάδα επεξεργασίας πυριτίου που χρησιμοποιείται για την κατασκευή των πάνελς.

Οι επενδυτές αρχίζουν να διαπιστώνουν τις υψηλές προοπτικές της ηλιακής ενέργειας στην ελληνική αγορά. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες που η ένταση

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

της ακτινοβολίας βρίσκεται στο μέγιστο σημείο, αυξάνεται και η ζήτηση για ηλιακή ενέργεια, λόγω των εκατομμυρίων τουριστών. Επιπλέον, αυξάνονται οι ενεργειακές ανάγκες στις αγροτικές περιοχές και τα νησιά που είναι αναπτυσσόμενες περιοχές. Τέλος πολλοί κρατικοί φορείς, βιομηχανίες και τουριστικές μονάδες έχουν δείξει ενδιαφέρον για τη χρήση φωτοβολταϊκής ενέργειας.

5.6 Φυσικό αέριο

Το φυσικό αέριο που βρίσκεται στον θαλάσσιο χώρο της Ελλάδας μπορεί να αλλάξει τις τύχες της χώρας μας, σύμφωνα με μελέτη που κατατέθηκε στον πρωθυπουργό Αντώνη Σαμαρά και τον Ιούνιο και την οποία επικαλείται το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters.

Η έρευνα συνδυάζει επιστημονικά δεδομένα από διάφορες πηγές, υποστηρίζει πως υπάρχουν γεωλογικές ομοιότητες ανάμεσα στη Λεκάνη της Λεβαντίνης ανάμεσα στο Ισραήλ και την Κύπρο και εκείνη του Ηροδότου νοτίως της Κρήτης και υπολογίζει την αξία του κοιτάσματος στα 600 δισ. δολάρια (465 δισ. Ευρώ με τρέχουσες τιμές).

Ο όγκος του κοιτάσματος φυσικού αερίου νότια της Κρήτης εκτιμάται στα 3,5 τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα, ποσότητα ικανή να καλύψει τις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για έξι χρόνια και ισοδύναμη με 1,5 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου. Το δημοσίευμα του Reuters αναφέρεται στις σεισμικές έρευνες που θα διενεργηθούν οσονούπω στη Δυτική Ελλάδα από τη νορβηγική εταιρεία Petroleum Geo-Physical (PGS).

Τη μελέτη που επικαλείται το Reuters συνυπογράφουν οι κκ. Αντώνης Φώσκολος, Ηλίας Κονοφάγος και Νίκος Λυγερός. Οι τρεις επιστήμονες κάνουν λόγο για πλούτο 465 δισ. Ευρώ σε βάθος 25ετίας, νούμερο που χαρακτηρίζουν ως “συντηρητικό”. Σε διαφορετική έρευνα που δημοσιεύτηκε τον περασμένο Ιούνιο στην επιθεώρηση Journal of Environmental Science and

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Engineering γίνεται λόγος για κοιτάσματα 4 τρις. κ.μέτρων φυσικού αερίου και 3 δισ. βαρελιών πετρελαίου στον ελλαδικό χώρο.

Δεδομένου ότι το 5% του ΑΕΠ της Ελλάδας καταλήγει σε εισαγωγές ενέργειας, η επιβεβαίωση των παραπάνω θα σήμαινε απόσβεση -βραχυπρόθεση τουλάχιστον αν δεν αλλάξουν διάφορα στον τόπο- του χρέους και αποσόβηση του κινδύνου χρεοκοπίας. Ωστόσο, όπως επισημαίνουν οι γεωλόγοι, τα παραπάνω στοιχεία δεν σημαίνουν τίποτα αν δεν τα επιβεβαιώσει το “τρυπάνι” της εξόρυξης.

Το εγγύς μέλλον θα δείξει εάν τα παραπάνω ευσταθούν ή εάν πρόκειται για φρούδες ελπίδες και θησαυρό-άνθρακα όπως το -πρόχειρα σχεδιασμένο όπως αποδείχτηκε από τα γεγονότα- Πρόγραμμα “Ηλιος” ή ακόμα περισσότερο η τα 600 δισ. Ευρώ των ομογενών.

Κοιτάσματα φυσικού αερίου αξίας δύο και πλέον φορές το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν της Ελλάδας εκτιμά η γερμανική τράπεζα Deutsche Bank ότι υπάρχουν νότια της Κρήτης, αλλά δείχνει να ανησυχεί από το ενδεχόμενο να υπάρξει εκτροχιασμός του προγράμματος προσαρμογής λόγω ενθουσιασμού!

Συγκεκριμένα, στην Έκθεση της γερμανικής τράπεζας που δημοσιεύει το capital.gr, αναφέρονται οι εκτιμήσεις επιστημόνων από τις γεωλογικές μελέτες που μιλούν για κοιτάσματα φυσικού αερίου αξίας περίπου 430 δισ. ευρώ κάτω από το βυθό νότια της Κρήτης. Αν επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις αυτές, τότε θα πρόκειται για το 15ο μεγαλύτερο απόθεμα φυσικού αερίου στον κόσμο, χωρίς -τονίζεται- να υπολογίζονται τα κοιτάσματα που τυχόν υπάρχουν στο Ιόνιο ή στο Αιγαίο.

Οι συντάκτες προχωρούν σε λεπτομερείς υπολογισμούς για το τελικό κέρδος της Ελλάδας, τονίζοντας ότι το κόστος εξόρυξης φυσικού αερίου ανέρχεται στο 25% και άλλο ένα 25% είναι το κέρδος των εταιρειών που

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

κάνουν την εξόρυξη. Επομένως, συνεχίζει η Έκθεση, αν επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις τότε η Ελλάδα θα έχει κέρδος ίσο με το 50% της συνολικής αξίας των κοιτασμάτων (δηλαδή 215 δισ. ευρώ).

Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 107% του ΑΕΠ της Ελλάδας και, σύμφωνα με την Έκθεση, θα αρχίσει να εισρέει στα ταμεία της χώρας από το 2020 (δηλαδή το χρονικό όριο που έχει τεθεί για τη βιωσιμότητα του χρέους) καθώς η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι χρειάζονται 8-10 χρόνια για να αρχίσει η πλήρης εκμετάλλευση ενός κοιτάσματος.

Αν αποδειχθεί η ύπαρξη των κοιτασμάτων, υπογραμμίζουν οι συντάκτες, θα είναι πιο εύκολη η διαχείριση του ελληνικού χρέους. Επισημαίνουν όμως ότι η ύπαρξη κοιτασμάτων μπορεί να λειτουργήσει ως φρένο στην προσπάθεια αναδιάρθρωσης της οικονομίας, γιατί η ευφορία μπορεί αφενός να δώσει ώθηση σε στρατηγικές εξόδου από το ευρώ και αφετέρου να επαναφέρει πολιτικές που κρατούν χαμηλά την ανταγωνιστικότητα. Αναφέρεται μάλιστα ως παράδειγμα το Ολλανδικό Σύνδρομο, όταν η ανακάλυψη κοιτασμάτων από την Ολλανδία το 1959 κράτησε την ανταγωνιστικότητα της χώρας χαμηλά.

5.7 Υδροηλεκτρική Ενέργεια

Η υδροηλεκτρική τεχνολογία είναι μια από τις κύριες ενεργειακές τεχνολογίες καθώς καλύπτει περί το 20% των παγκόσμιων αναγκών σε ηλεκτρισμό, ενώ στις αναπτυσσόμενες χώρες φθάνει το 40%. Η δυναμικότητα των μεγάλων υδροηλεκτρικών σχημάτων μπορεί να είναι πολλαπλάσια αυτής των συμβατικών σταθμών. Οι υδροηλεκτρικοί σταθμοί είναι ιδιαίτερα αποδοτικοί, αξιόπιστοι και με μεγάλο χρόνο ζωής. Είναι ρυθμιζόμενοι και εισάγουν ένα στοιχείο αποθήκευσης στο σύστημα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Εξ' ορισμού, ένας υδροηλεκτρικός σταθμός αποτελεί ένα έργο απόλυτα συμβατό με το περιβάλλον, που μπορεί να συμβάλει ακόμη και στη δημιουργία νέων υδροβιοτόπων μικρής κλίμακας. Το σύνολο των επί μέρους συνιστωσών του έργου μπορεί να ενταχθεί αισθητικά και λειτουργικά στα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος, αξιοποιώντας τα τοπικά υλικά με παραδοσιακό τρόπο και αναβαθμίζοντας το γύρω χώρο.

Άλλωστε το κύριο κριτήριο για την κατασκευή ή όχι ενός υδροηλεκτρικού εργοστασίου δεν είναι μόνο η δυνατότητα παραγωγής φτηνής και καθαρής για το περιβάλλον ενέργειας, αλλά η σωστότερη, οικολογική επέμβαση στη φύση για διατήρηση της φύσης της περιοχής και τη σωστή περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας.

Τα υδροηλεκτρικά έργα παρουσιάζουν σημαντικά πλεονεκτήματα όπως είναι η δυνατότητα άμεσης σύνδεσης - απόζευξης στο δίκτυο, ή η αυτόνομη λειτουργία τους, η αξιοπιστία τους, η παραγωγή ενέργειας αρίστης ποιότητας χωρίς διακυμάνσεις, η άριστη διαχρονική συμπεριφορά τους, η μεγάλη διάρκεια ζωής, ο προβλέψιμος χρόνος απόσβεσης των αναγκαίων επενδύσεων που οφείλεται στο πολύ χαμηλό κόστος συντήρησης και λειτουργίας και στην ανυπαρξία κόστους πρώτης ύλης. Πρέπει να σημειωθεί εδώ, ότι ενώ η ηλεκτρική ενέργεια παράγεται τη στιγμή που απαιτείται από τους καταναλωτές, το νερό το οποίο αποταμιεύεται σε ταμιευτήρες για μελλοντική χρήση για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για άρδευση κατά τη διάρκεια ξηρών περιόδων, σαν απόθεμα νερού, εμπλουτισμό .

5.7.1 Αξιοποίηση της υδροηλεκτρικής ενεργείας στην Ελλάδα

Στην χώρα μας έχουν αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό τα υδροηλεκτρικά έργα, τουλάχιστον για τις περιοχές που εμφανίζουν υψηλό δυναμικό. Έτσι η ΔΕΗ έχει εγκαταστήσει υδροηλεκτρικές μονάδες συνολικής ισχύος 3.052,4 MW ώστε πλέον σημαντικό ενδιαφέρον και δυναμική εμφανίζουν τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ωστόσο η πρόσφατη νομοθεσία παρέχει την δυνατότητα και στον ιδιωτικό τομέα να παράγει ηλεκτρική ενέργεια και επιδιώκει να ενισχύσει σημαντικά το ενδιαφέρον επενδυτών στον τομέα των υδροηλεκτρικών. Πολλές Κοινότητες αλλά και ιδιώτες έχουν εκφράσει το ενδιαφέρον τους για την κατασκευή και εκμετάλλευση μικρών υδροηλεκτρικών εργοστασίων. Επιπρόσθετα, συνήθως τέτοιες επενδύσεις επιχορηγούνται και συγχρηματοδοτούνται από το Ελληνικό Κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ ο αναπτυξιακός νόμος 2601 του 1998 επιχορηγεί με 40% του συνολικού κόστους του έργου.

Παρόλα αυτά ένα μεγάλο μέρος του υδροηλεκτρικού δυναμικού της χώρας παραμένει αναξιοποίητο και εντοπίζεται κυρίως στην ηπειρωτική Ελλάδα. Σε αυτήν την περιοχή βρίσκεται σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις το 30% τους συνολικού δυναμικού της χώρας. Αυτό το δυναμικό θα μπορούσε να καλύψει σημαντικό ποσοστό της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης. Όλοι οι ποταμοί της Ηπείρου έχουν τις πηγές τους στην οροσειρά της Πίνδου. Η οροσειρά της Πίνδου έχει σημαντικές βροχοπτώσεις και εδαφολογία τέτοια ώστε να μπορούμε να εκμεταλλευτούμε το υδάτινο δυναμικό από μεγάλες υψομετρικές διαφορές, ενώ από την άλλη πλευρά το έδαφος της οροσειράς είναι τέτοιο που ευνοεί τη δημιουργία τεχνητών λιμνών και δεξαμενών ύδατος.

5.8 Ενέργεια από Βιομάζα

Ως βιομάζα νοείται η ανανεώσιμη ενεργειακή πηγή που προέρχεται από οργανική υλη. Αυτή η οργανική υλη περιλαμβάνει το ξύλο, τα υπολείμματα από αγροτικές και δασικές δραστηριότητες, τα υπολείμματα από τις αγροτικές βιομηχανίες, τα προϊόντα ενεργειακών καλλιεργειών, καθώς και κάθε άλλο υλικό που διαθέτει οργανικό φορτίο, όπως είναι τα υπολείμματα κτηνοτροφικών ομάδων και ιλύς από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού.

Σκοπός της ενεργειακής αξιοποίησης της βιομάζας είναι η παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού. Ανάλογα με την εκάστοτε διαθέσιμη πρώτη υλη επιλέγεται και η κατάλληλη διεργασία για τη βέλτιστη ενεργειακή της

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

αξιοποίηση. Οι διεργασίες που είναι διαθέσιμες για την ενεργειακή αξιοποίηση της βιομάζας διακρίνονται σε δυο κατηγορίες: τις θερμοχημικές και τις βιοχημικές. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει την καύση, την αεριοποίηση και την πυρόλυση. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει την αναερόβια χώνευση και την αλκοολική ζύμωση.

Η βιομάζα αποτελεί μια σημαντική, ανεξάντλητη και φιλική προς το περιβάλλον πηγή ενέργειας, η οποία είναι δυνατόν να συμβάλλει σημαντικά στην ενεργειακή επάρκεια, αντικαθιστώντας τα συνεχώς εξαντλούμενα αποθέματα ορυκτών καυσίμων. Η χρήση της ως πηγή ενέργειας δεν είναι νέα. Σ αυτήν εξάλλου συγκαταλέγονται τα καυσόξυλα και οι ξυλάνθρακες που μέχρι το τέλος του περασμένου αιώνα, κάλυπταν το 97% των ενεργειακών αναγκών της χώρας μας.

5.8.1 Εφαρμογές βιομάζας στην Ελλάδα

Η βιομάζα στην χώρα μας έχει μια πληθώρα εφαρμογών που αφορούν:

(α) Την κάλυψη των αναγκών θέρμανσης –ψύξης η και ηλεκτρισμού σε γεωργικές και άλλες βιομηχανίες

(β) Την τηλεθέρμανση κατοικημένων περιοχών

(γ) την θέρμανση θερμοκηπίων

(δ) Την παραγωγή υγρών καυσίμων με διάφορες διαδικασίες (θερμοχημικές, βιοχημικές). Ως πρώτη υλη σε αυτές τις περιπτώσεις χρησιμοποιούνται υποπροϊόντα της βιομηχανίας ξύλου, ελαιοπυρηνοξυλα, κουκούτσια ροδάκινων και άλλων φρούτων, τσόφλια αμυγδάλων, βιομάζα δασικής προέλευσης, άχυρο σιτηρών, υπολείμματα εκκοκκισμού κ.α

Όμως το μεγαλύτερο μέρος της βιομάζας στην χώρα μας δυστυχώς παραμένει αναξιοποίητο. Από πρόσφατη απογραφή έχει εκτιμηθεί ότι το

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

σύνολο της άμεσα διαθέσιμης βιομάζας στην Ελλάδα συνίσταται από 7.500.000 τόνους υπολειμμάτων γεωργικών καλλιεργειών (σιτηρών, αραβοσίτου, βαμβακιού, καπνού, ηλίανθου, κληματίδων, πυρηνόξυλου) και από 2.700.000 τόνους δασικών υπολειμμάτων υλοτομίας (κλάδοι, φλοιοί κ.α).

Από τις παραπάνω ποσότητες βιομάζας το ποσοστό τους εκείνο που προκύπτει σε μορφή υπολειμμάτων κατά τη δευτερογενή παραγωγή προϊόντων είναι άμεσα διαθέσιμο, δεν παρουσιάζει προβλήματα μεταφοράς και μπορεί να τροφοδοτήσει απ ευθείας διάφορα συστήματα παραγωγής ενέργειας. Μπορεί δηλαδή η εκμετάλλευσή του να καταστεί οικονομικά συμφέρουσα.

Παράλληλα με την αξιοποίηση των διαφόρων γεωργικών και δασικών υπολειμμάτων, σημαντικές ποσότητες βιομάζας είναι δυνατόν να ληφθούν από τις ενεργειακές καλλιέργειες. Σε κάποιες περιοχές της Ελλάδας όπου υπάρχουν

μονοκαλλιέργειες (πχ βαμβακιού) εμφανίζεται το πρόβλημα των γεωργικών πλεονασμάτων . Εξαιτίας της εξειδίκευσης αυτής της περιοχής στην παραγωγή ενός μόνο προϊόντος αυξάνεται το γεωργικό πλεόνασμα με αποτέλεσμα να μειώνεται η τιμή του γεωργικού προϊόντος που βρίσκεται σε αφθονία και να υποβαθμίζεται το περιβάλλον λόγω της εκτεταμένης χρήσης χημικών και φυτοφαρμάκων και της συνεχούς άδρευσης.

Όμως η αντικατάσταση ενός μέρους της καλλιεργήσιμης γης με ενεργειακές καλλιέργειες για την παραγωγή βιομάζας μπορεί να λύσει το οικονομικό πρόβλημα λόγω των πλεονασμάτων και να παρέχει δυνατότητες για την αύξηση της χρήσης της βιομάζας στην χώρα μας. Η αγριαγκινάρα είναι ένα φυτό κατάλληλο για ενεργειακή αξιοποίηση το οποίο προσαρμόζεται θαυμάσια στις ελληνικές συνθήκες, αναπτύσσεται μονάχα με το νερό των βροχοπτώσεων συνεπώς δεν απαιτείται άρδευση άλλα ούτε και φυτοφάρμακα οπότε βελτιώνεται η παραγωγική δυναμικότητα του εδάφους της περιοχής.

5.9 Εξέλιξη Νομικού πλαισίου - Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας

Ένα κρίσιμο σημείο που καθορίζει τις οικονομικές συνθήκες στον κλάδο της ηλεκτροπαραγωγής αποτελεί το ζήτημα του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων παραγωγής και διανομής. Από την αρχή υπήρξε ένα θέμα μακράς συζήτησης, αναφορικά με το κατά πόσον ο πλήρης κρατικός έλεγχος, στηριζόμενος στη μονοπωλιακή δύναμη, μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος του καταναλωτή ή εάν οι νόμοι μιας ελεύθερης αγοράς μπορούν να αυξήσουν την αποδοτικότητα του τομέα, με ευεργετούμενο τελικά τον καταναλωτή.

Παρότι, λοιπόν, το θέμα της ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής και διανομής αποτέλεσε για μεγάλο διάστημα σημείο τριβής, επί δεκαετίες ο κρατικός παράγοντας ήταν αυτός που ασκούσε τον έλεγχο της όλης διαδικασίας. Από τις αρχές όμως της δεκαετίας του '80, οπότε και πρώην μονοπωλιακές αγορές τέθηκαν στο καθεστώς της απελευθέρωσης, αντίστοιχες εξελίξεις άρχισαν να δρομολογούνται και για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Μεγάλη ώθηση προς αυτή την κατεύθυνση έδωσε η πτώση της τιμής του φυσικού αερίου, ενθαρρύνοντας ιδιωτικές επιχειρήσεις να πραγματοποιήσουν επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα.

Έτσι, το Φεβρουάριο του 1999, η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε τα θεμέλια για την απελευθέρωση της ενεργειακής αγοράς, δίνοντας τη δυνατότητα σε μεγάλους καταναλωτές (βιομηχανίες με κατανάλωση άνω των 40 MWh το χρόνο) να διαλέγουν οι ίδιοι τον προμηθευτή τους, χωρίς να δεσμεύονται από την κρατική εταιρεία. Αυτό συνεπάγεται ότι η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας διαμορφώνεται πλέον από τον ελεύθερο ανταγωνισμό μεταξύ ανεξάρτητων παραγωγών. Η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας αποτέλεσε ισχυρό παράγοντα στην Ευρώπη ώστε να στραφεί το επενδυτικό ενδιαφέρον των ιδιωτών στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στην Ελλάδα η πρώτη προσπάθεια για μια απελευθερωμένη αγορά ενέργειας που θα προσέλκυε επενδύσεις σε

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΑΠΕ έγινε με τον νόμο Ν.1559/85 με τον οποίο δόθηκε η δυνατότητα σε αυτοπαραγωγούς (ΟΤΑ) να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ μέχρι το τριπλάσιο της ισχύος των εγκαταστάσεών τους και την πώληση της περίσσειας στη ΔΕΗ.

Ο νόμος αυτός σίγουρα μπορεί να θεωρηθεί πρωτοποριακός για την εποχή του αφού καθόριζε ρυθμίσεις στα θέματα ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. ωστόσο εμφάνισε αρκετές τεχνικές αδυναμίες αφού έδωσε την ευκαιρία στον γραφειοκρατικό χαρακτήρα της ΔΕΗ να καθυστερήσει τις εφαρμογές των ΑΠΕ στη χώρα μας με την παροχή δικαιοδοσίας καθορισμού χαμηλών τιμών πώλησης της περίσσειας ενέργειας προς αυτήν. Το γεγονός αυτό θα έπρεπε να είχε προβλεφθεί καθώς η ίδια η ΔΕΗ αποτελούσε παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας. Συνεπώς η διοίκηση της επιχείρησης δεν είχε κανένα εκείνη την περίοδο θεσπιστήκαν αναπτυξιακά κίνητρα (Επιχειρησιακό πρόγραμμα ενέργειας, Αναπτυξιακός νόμος) τα οποία περιλάμβαναν επιδοτήσεις των δαπανών εγκατάστασης ΑΠΕ και συνέβαλλαν στην περαιτέρω προώθηση των ΑΠΕ.

Το 1999 ψηφίζεται ένας νέος νόμος που επιχειρεί έμμεσα να αποδυναμώσει το ευνοϊκό τιμολογιακό καθεστώς των ΑΠΕ (περιέργως) δίνοντας ουσιαστικά την ευκαιρία στον υπουργό Ανάπτυξης να ζητά την μείωση των εγγυημένων τιμών αφού αυτές πλέον θεωρούνταν ως οι «μέγιστες» και άρα θα μπορούσαν να υποστούν εκπτώσεις. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει περίτρανα πως μερικά από τα εμπόδια εισόδου των ΑΠΕ στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ήταν κατά καιρούς και νομοθετικού περιεχομένου.

Παράλληλα ο νόμος αυτός είχε ένα θετικό στοιχείο και αφορούσε την επιβολή 2% επί των πωλήσεων ανανεώσιμης ενέργειας υπέρ των οικείων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Αρκετές νομοθετικές αλλαγές ακλούθησαν τα επόμενα χρόνια, όμως η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας δεν άνοιξε ποτέ πραγματικά, στον ανταγωνισμό. Οι επόμενοι νόμοι κυρίως

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

προέβλεπαν διατάξεις που αφορούσαν το χωροταξικό πλαίσιο και την σχέση των ΑΠΕ με την χρήση γης. Δεν υπήρξε όμως ποτέ ουσιαστικά ένας νόμος που να καταργεί το μονοπώλιο της ΔΕΗ. Αν αυτό είχε συμβεί τότε κάθε νοικοκυριό θα είχε την δυνατότητα να επιλέξει άλλες εταιρείες εναλλακτικά της ΔΕΗ. Ωστόσο υπήρξαν κάποια θετικά στοιχεία αυτό το διάστημα όπως η δημιουργία διάφορων θεσμικών μηχανισμών που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα και παίζουν καθοριστικό ρόλο στην λειτουργία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ. Τέτοιοι θεσμικοί μηχανισμοί είναι:

- 1) Η ρυθμιστική αρχή Ενέργειας
- 2) Ο διαχειριστής συστήματος/δικτύου
- 3) Το Κέντρο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΚΑΠΕ.)

Ο ρόλος του κέντρου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Η ίδρυση του κέντρου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έγινε με σκοπό την προώθηση των ΑΠΕ, την εξοικονόμηση και την ορθολογική χρήση της ενέργειας καθώς και την κάθε είδους υποστήριξη δραστηριοτήτων στους εν λόγω τομείς. Το ΚΑΠΕ λειτουργεί ως εθνικό συντονιστικό κέντρο των παραπάνω δραστηριοτήτων και διαθέτει εργαστήρια πιστοποίησης τεχνολογιών ΑΠΕ. Ταυτόχρονα εκπονεί μελέτες προσδιορισμού του φυσικού και οικονομικού δυναμικού των ΑΠΕ και συμμετέχει ενεργά στην αξιολόγηση και παρακολούθηση των επενδύσεων του χώρου περιλαμβανομένου του τομέα εξοικονόμησης ενέργειας.

Ο ρόλος της ρυθμιστικής αρχής ενέργειας

Ιδρύθηκε με τον νόμο του 1999 και λειτουργεί ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή επιφορτισμένη με την παρακολούθηση και έλεγχο της λειτουργίας της αγοράς ενέργειας και τη διατύπωση εισηγήσεων για την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού και την προστασία των καταναλωτών. Επιπλέον η ΡΑΕ

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

διατυπώνει γνωμοδοτήσεις προς τον Υπουργό Ανάπτυξης για την αδειοδότηση εγκαταστάσεων ανανεώσιμης ηλεκτροπαραγωγής και μετά την έκδοση αδειών παρακολουθεί την εξέλιξη της πορείας υλοποίησης έργων ΑΠΕ μέσω τριμηνιαίων δελτίων και εισηγείται την εκκαθάριση του χώρου από επενδυτές που επιδεικνύουν αδικαιολόγητη βραδύτητα. Στην ουσία η αξιολόγηση του συνόλου των αιτήσεων για επενδύσεις σε ΑΠΕ γίνεται από την ΡΑΕ με την τεχνική υποστήριξη του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας με βάση τα κριτήρια του άρθρου 9 του Κανονισμού Αδειών που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν 2773/1999

Ο ρόλος του Διαχειριστή Συστήματος δικτύου

Η δημιουργία του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας προβλέφθηκε με τις διατάξεις του νόμου του 1999 και η σύσταση του έγινε με σκοπό τη διευθέτηση των αποκλίσεων παραγωγής και ζήτησης ενέργειας. Στο διαχειριστή συστήματος ανατίθεται η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου που αποβλέπουν στη δημιουργία συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στη βάση μιας περισσότερο απελευθερωμένης και ευέλικτης ημερήσιας αγοράς. Έτσι μειώνεται ο επιχειρηματικός κίνδυνος και διασφαλίζεται η είσοδος νέων παικτών στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής μικρής κλίμακας. Περαιτέρω ο Διαχειριστής του Συστήματος είναι υποχρεωμένος να διασφαλίζει σε μακροχρόνια βάση περιθώριο δυναμικού εγχώρια παραγόμενης ενέργειας ώστε να καθίσταται δυνατή η αντιμετώπιση ελλείψεων ενέργειας στο μέλλον. Έτσι ο παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ δεν θα χρειάζεται να λάβει πρόσθετα μέτρα για τον έλεγχο της παραγωγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

6.1 Γενικά στοιχεία για την Ελληνική κρίση

Η πραγματικότητα είναι ότι ο μύθος όμως αυτός δεν ανάκυψε μόνο από τη παρούσα κρίση, αλλά καλλιεργείται από χρόνια τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο, από νεοφιλελεύθερους και σοσιαλφιλελεύθερους, ως τμήμα της ιδεολογίας της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης που εκφράζει το ανώτερο στάδιο της αγοραιοποίησης της καπιταλιστικής οικονομίας. δηλαδή, το στάδιο όπου οι κοινωνικοί έλεγχοι πάνω στις αγορές ελαχιστοποιούνται (αν δεν καταργούνται ολοσχερώς), με δήθεν στόχο τη μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα, αλλά πραγματικό στόχο τη μεγιστοποίηση του ιδιωτικού κέρδους, ιδιαίτερα των πολυεθνικών που οδήγησαν στη σημερινή παγκοσμιοποίηση και τώρα ελέγχουν την παγκόσμια παραγωγή και το εμπόριο. Η επέκταση των πολυεθνικών αναγκαστικά περνούσε μέσα από την ιδιωτικοποίηση κάθε οικονομικής δραστηριότητας, πράγμα που συνεπαγόταν τη δραστική συρρίκνωση του δημοσίου τομέα, καθώς και από την «απελευθέρωση» των αγορών που σήμερα, χάρη στην τρούικα, ολοκληρώνεται και στη χώρα μας..(Φωτόπουλος Τ. 2010)

Αναντίρρητα, ο δημόσιος τομέας δεν εξυπηρετούσε πάντα το γενικό συμφέρον, ιδιαίτερα όταν οι εθνικοποιημένες επιχειρήσεις άρχισαν να λειτουργούν με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, προσθέτοντας έτσι στο βασικό πρόβλημα που χαρακτηρίζει τον δημόσιο τομέα (γραφειοκρατία και έλλειψη αυτοδιαχείρισης από τους εργαζομένους και τους πολίτες γενικότερα) το κύριο πρόβλημα από το οποίο πάσχει ο ιδιωτικός τομέας (εξυπηρέτηση του ατομικού συμφέροντος σε βάρος του γενικού).

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Στην Ελλάδα, μάλιστα, όπως και σε κάθε χώρα στην περιφέρεια και ημιπεριφέρεια, ο δημόσιος τομέας φορτώθηκε και με επιπλέον προβλήματα που απέρρεαν από τον βαθμό οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της χώρας (εκτεταμένη διαφθορά, «φακελάκια» κ.λπ.).(Handler H. 2005) Όμως, ενώ η επέκταση του δημοσίου τομέα στις μητροπολιτικές χώρες, όπου ο ιδιωτικός τομέας ήταν καπιταλιστικά αναπτυγμένος και οικονομικά αποτελεσματικός, οφειλόταν κυρίως στις πολιτικές των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος και την προστασία της κοινωνίας από την αγορά, στις περιφερειακές χώρες, όπως η Ελλάδα, η επέκταση του δημοσίου τομέα - πολιτική που ακολούθησαν μεταπολεμικά όλα τα κόμματα εξουσίας είχε άλλο βασικά στόχο: την αναπλήρωση ενός μη ανταγωνιστικού και αποτυχημένου ιδιωτικού τομέα που ήταν ανίκανος να απορροφήσει το πλεονάζον εργατικό δυναμικό.

6.2 Οικονομική Κρίση Και η διόγκωση Του Ελληνικού Χρέους

Η οικονομική κρίση βρήκε την χώρα μας εντελώς απροετοίμαστη. Η γύμνια της σε όλα τα επίπεδα την οδήγησε να μην μπορεί πλέον να δανειστεί από τις αγορές ώστε να χρηματοδοτήσει τους ελλειμματικούς προϋπολογισμούς. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Δ.Ν.Τ. και η ελληνική κυβέρνηση συμφώνησαν να δανείσουν την Ελλάδα ώστε να μην χρεοκοπήσει και να μην κηρύξει στάση πληρωμών. Σε αντάλλαγμα βεβαία συμφώνησαν μέτρα αύξησης των εσόδων και μείωσης των δαπανών. Ήταν ο δανεισμός μονόδρομος; Η απάντηση δεν είναι απλή.

Η αλήθεια είναι ότι η μονομερής χρεοκοπία θα είχε χειρότερα αποτελέσματα, γιατί θα είχε πολύ μεγαλύτερες άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στο βιοτικό επίπεδο του λαού. Όμως η κυβέρνηση δεν διαπραγματεύτηκε καθόλου και τα ψιλά γράμματα στο μνημόνιο όπως οι εγγυήσεις που έχουν δοθεί καθώς και τα ζητήματα εθνικής κυριαρχίας που πλέον τίθενται υπό

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

συζήτηση είναι αυτά που εξοργίζουν όσους έχουν μελετήσει το μνημόνιο. Προφανώς η κυβέρνηση δεν μπήκε καν στην διαδικασία να το μελετήσει.

Για κάποιους οικονομολόγους η προβολή αιτημάτων ουσιαστικής αναδιάρθρωσης των δημόσιων υπηρεσιών και διεύρυνσης της δημοκρατίας για ένα καλύτερο κοινωνικό κράτος είναι καλύτερη τακτική σε σχέση με την πολέμια τακτική κατά του ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης. Αυτό ακούγεται ωραίο όμως στην σημερινή Ελλάδα που ουσιαστικά χαρακτηρίζεται από μια λεύκη απεργία στον δημόσιο τομέα. Τα τελευταία χρόνια είναι εφαρμόσιμο; είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο τις αναποτελεσματικότητες του δημόσιου τομέα καθώς και τα αίτια της. Η αναδιάρθρωση των δημόσιων υπηρεσιών είναι καλύτερη αντιμετώπιση από τη χρεοκοπία της χώρας για τη βελτίωση της κατανομής του εισοδήματος, μετά τη διαπίστωση των τελευταίων ετών, που οι φορολογικές ελαφρύνσεις των επιχειρήσεων δεν βοήθησαν την ανάπτυξη, γιατί οι ιδιωτικές επενδύσεις μειώθηκαν στο ίδιο χρονικό διάστημα. Εμείς θα διαφωνήσουμε με αυτές τις απόψεις καθώς σε ένα κράτος τόσο διεφθαρμένο σε όλα τα επίπεδα δεν μπορείς καν να συζητήσεις για δημόσια υπηρεσία.

Η ανάκαμψη της διεθνούς οικονομίας θα βοηθούσε στην έξοδο από την κρίση, αλλά χωρίς την ύπαρξη σοβαρών ρυθμιστικών παρεμβάσεων στις αγορές, αυτό δεν είναι τόσο απλό. Όταν τέθηκε το θέμα για να ζητήσει η Ελλάδα τις γερμανικές αποζημιώσεις όλοι σιώπησαν. Και για μην ξεχνάμε από τα 250 δις ευρώ που είναι

Συνολικά το σημερινό χρέος της Ελλάδας τα 200 δις είναι πανωτόκια. εν μπορούσε κάποιος Έλληνας υπουργός να διαπραγματευτεί το χρέος; η απάντηση είναι προφανής.

6.3 Πως ο ορυκτός πλούτος μπορεί να βοηθήσει στην Ελληνική κρίση

«Η αξιοποίηση του ορυκτού μας πλούτου πρέπει να αποτελέσει εθνική επιλογή, στα πλαίσια των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης. Ο ελληνικός εξορυκτικός κλάδος έχει και δυναμική και ισχυρό μέλλον και μπορεί να αποτελέσει μοχλό που θα βοηθήσει το ξεπέρασμα της φοβερής κρίσης που μαστίζει τη χώρα μας».

Η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες της ΕΕ που διαθέτει σημαντικό ορυκτό πλούτο, τόσο σε ποιότητα, όσο και σε ποσότητα και ποικιλία ορυκτών και μεταλλευμάτων, με μεγάλο βιομηχανικό ενδιαφέρον και ποικιλία εφαρμογών. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τις ανάγκες σε ΟΠΥ της ευρωπαϊκής αλλά και της διεθνούς κοινότητας προσφέρει συγκριτικά πλεονεκτήματα για την οικονομία της χώρας.

Σ' ότι αφορά την άμεση εφαρμογή της Εθνικής Πολιτικής κατά προτεραιότητα θεωρούμε ότι πρέπει να υπάρξει: α) κατάλληλος χωροταξικός σχεδιασμός που να διασφαλίζει τη δυνατότητα πρόσβασης σε κοιτάσματα ΟΠΥ και να επιλύει τα θέματα ανταγωνισμού των χρήσεων γης και β) ευέλικτο, σύγχρονο, απλοποιημένο και κωδικοποιημένο νομικό πλαίσιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων γ) μέτρα τόνωσης της ανταγωνιστικότητας του κλάδου.

Σ' ότι αφορά το πρώτο, επειδή βρισκόμαστε σε φάση αναθεώρησης των Περιφερειακών Χωροταξικών Σχεδίων, πρέπει να προσεχθεί η χωροταξική επιβίωση της εκμετάλλευσης του Ορυκτού Πλούτου της χώρας.

Εμείς είμαστε ανέκαθεν υπέρ της δημιουργίας Ειδικού Χωροταξικού για τις Ορυκτές Πρώτες Ύλες κάτι που εναρμονίζεται και με τις καλές πρακτικές που υλοποιούνται και από άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. στα πλαίσια της «Πρωτοβουλίας για τις Πρώτες ύλες».

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Σ' ότι αφορά το δεύτερο χρειάζεται άμεση υλοποίηση του νέου νόμου 4014/2011 «περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης» ο οποίος ενώ έχει πολλά θετικά στοιχεία, η πλήρης εφαρμογή του εμποδίζεται από το γεγονός ότι πρέπει να εκδοθούν πολλές και σημαντικές ΥΑ προκειμένου να εξειδικευτεί και να λειτουργήσει.

Σ' ότι αφορά το τρίτο, θεωρούμε ως θέμα αιχμής την αναθεώρηση του άρθρου 63 του νόμου 4042/2012 «περί ρύθμισης δικαιωμάτων μεταλλειοκτησίας» με το οποίο διπλασιάζονται τα μισθώματα δημόσιων μεταλλευτικών χώρων δημιουργώντας μεγάλα προβλήματα επιβίωσης σε μεταλλευτικές εταιρείες, σε μία εποχή έντονου διεθνούς ανταγωνισμού, με πτώση τιμών και αβεβαιότητα αγορών.

Ο ελληνικός εξορυκτικός κλάδος αποτελεί σημαντικό τομέα της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, Συμμετέχει 3 με 5% στο ΑΕΠ αν συμπεριληφθεί και ο συσχετιζόμενος μεταποιητικός τομέας. Ο εξορυκτικός κλάδος τροφοδοτεί με ορυκτές πρώτες ύλες την παραγωγή ενέργειας, την τσιμεντοβιομηχανία, την βιομηχανία δομικών υλικών, την βιομηχανία μη σιδηρούχων μετάλλων όπως αλουμίνιο και νικέλιο, την βιομηχανία ανοξειδώτου χάλυβα κ.ά. Η αξιοποίηση του ορυκτού μας πλούτου πρέπει να αποτελέσει εθνική επιλογή, στα πλαίσια των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης αλλά και της νέας ευρωπαϊκής πολιτικής στο θέμα των Ο.Π.Υ.

Ο κλάδος μας μπορεί να ενισχύσει ακόμη περισσότερο τη θέση του εξασφαλίζοντας σε βάθος χρόνου αναγκαίες πρώτες ύλες για τις ανάγκες της Ελληνικής & Ευρωπαϊκής Βιομηχανίας, συνεισφέροντας ουσιαστικά και στην παγκόσμια αγορά. Ο ελληνικός εξορυκτικός κλάδος έχει και δυναμική και ισχυρό μέλλον και μπορεί να αποτελέσει μοχλό που θα βοηθήσει το ξεπέρασμα της φοβερής κρίσης που μαστίζει τη χώρα μας.

Ο ελληνικός εξορυκτικός κλάδος, αποτελεί σημαντικό τομέα της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας μας (συμμετοχή 3-5% στο ΑΕΠ αν

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

συμπεριληφθεί και ο συσχετιζόμενος μεταποιητικός τομέας) ο οποίος τροφοδοτεί με πρώτες ύλες μια σειρά άλλων επίσης σημαντικών κλάδων όπως η παραγωγή ενέργειας, η τσιμεντοβιομηχανία, η οικοδομική/κατασκευαστική βιομηχανία, η βιομηχανία μη σιδηρούχων μετάλλων (αλουμινίου, νικελίου, κλπ), η βιομηχανία ανοξείδωτου χάλυβα κ.ά.

Πρέπει να τονιστεί ότι η χώρα μας διαθέτει επάρκεια σε αδρανή δομικά υλικά ενώ παράλληλα είναι σημαντική παραγωγός βασικών μετάλλων αλλά και βιομηχανικών ορυκτών, ορισμένων με μεγέθη αποθεμάτων και ύψη παραγωγής που κατέχουν υψηλότετη θέση στη παγκόσμια κατάταξη. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η Ελλάδα, σε παγκόσμια κλίμακα, είναι η μοναδική χώρα παραγωγής χουντίτη-υδρομαγνησίτη, πρώτη χώρα παραγωγής περλίτη, δεύτερη χώρα παραγωγής κίσηρης (ελαφρόπετρας) και μπεντονίτη καθώς και πρώτη στην εξαγωγή προϊόντων λευκόλιθου/μαγνησίτη στην ΕΕ. Όλα τα παραπάνω ορυκτά είναι μοναδικά σε ποιότητα, με ευρεία χρήση σε πάρα πολλές βιομηχανικές και περιβαλλοντικές εφαρμογές.

Ακόμη η χώρα διαθέτει αξιοσημείωτα κοιτάσματα λιγνίτη, με ετήσια παραγωγή που υπερβαίνει τα 50 εκ. τόνους (5η παραγωγός στον κόσμο) χάρις στην οποία καλύπτεται το μεγαλύτερο ποσοστό των αναγκών της στο τομέα της ηλεκτροπαραγωγής.

Ο εξορυκτικός κλάδος, είναι ισχυρά εξωστρεφής, αφού οι εξαγωγές πρωτογενών και επεξεργασμένων υλικών αντιπροσωπεύουν πάνω από το 65% των πωλήσεών του, ενώ παράλληλα εταιρείες του κλάδου κατέχουν ηγετικές θέσεις στην Ευρωπαϊκή αλλά και στην διεθνή αγορά σε προϊόντα όπως βωξίτης, αλουμίνα, αλουμίνιο, νικέλιο, καυστική μαγνησία, μπεντονίτης, περλίτης, ελαφρόπετρα και μάρμαρα.

Την τελευταία δεκαετία, υπάρχει στροφή στην αξιοποίηση βιομηχανικών ορυκτών σε καινοτόμες, εξειδικευμένες χρήσεις που έχουν περιβαλλοντικό προσανατολισμό και υψηλή προστιθέμενη αξία (πχ. μπεντονίτης, περλίτης,

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ατταπουλγίτης αμφιβολίτης, ολιβινίτης, ανθρακικό ασβέστιο, βιομηχανικοί άργιλοι ειδικών χρήσεων κλπ).

Σ' ότι αφορά τους κλασικούς τομείς εκμετάλλευσης μεταλλευμάτων της χώρας αναφέρουμε τα εξής:

- Στον τομέα του βωξίτη, που αποτελεί την πρώτη ύλη παραγωγής αλουμινίου, η χώρα μας κατέχει παγκοσμίως την 8η θέση μεταξύ των χωρών με τα μεγαλύτερα αποθέματα βωξίτη και είναι η μεγαλύτερη βωξιτοπαραγωγός χώρα της ΕΕ (σταθερά πάνω από 2 εκατ. τόνους ετησίως). Με την παραγωγή αυτή καλύπτει το σύνολο των αναγκών σε πρώτη ύλη της πολύ σημαντικής εγχώριας βιομηχανίας αλουμίνας-αλουμινίου, ενώ παράλληλα, ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής χρησιμοποιείται σε άλλες χρήσεις (τσιμέντο, χάλυβα, χυτήρια κλπ) είτε στην Ελλάδα, είτε στο εξωτερικό.

- Στον τομέα του νικελίου, η παραγωγή σιδηρονικελίου (FeNi) από τη ΛΑΡΚΟ Γ.Μ.Μ. Α.Ε, καλύπτει το 7% σχεδόν των αναγκών της ευρωπαϊκής αγοράς (2-3% του δυτικού κόσμου), καθιστώντας την μια από τις μεγαλύτερες παραγωγούς της Ευρώπης και μάλιστα τη μοναδική παραγωγό εντός ΕΕ από ίδιες (εγχώριες) πρώτες ύλες (ελληνικά σιδηρονικελιούχα κοιτάσματα-λατερίτες). Το σύνολο δε της παραγωγής (17-20 χιλιάδες τόνοι νικελίου στο κράμα) εξάγεται στις ευρωπαϊκές βιομηχανίες ανοξείδωτου χάλυβα κι αυτό γιατί το κύριο προϊόν δηλ. το νικέλιο, αποτελεί τη βασική πρώτη ύλη, μαζί με το σιδηροχρώμιο, για την παραγωγή του ανοξείδωτου χάλυβα.

- Στον τομέα του λευκολίθου και της παραγωγής μαγνησιακών προϊόντων η χώρα μας πραγματοποιεί σημαντικές εξαγωγές, κατέχοντας μία από τις υψηλότερες θέσεις παγκοσμίως.

Σε ότι αφορά τον παραδοσιακό κλάδο του μαρμάρου η χώρα μας συνεχίζει να κρατά την ηγετική της θέση στις διεθνείς αγορές, χάρις στην ποιότητα και

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

την πλούσια ποικιλία χρωμάτων και τύπων των ελληνικών μαρμάρων, ιδιαίτερα των λευκών και ανοιχτόχρωμων.

Παρά τις αντίξοες συνθήκες των τελευταίων χρόνων λόγω έντονου διεθνούς ανταγωνισμού, κρίσης στον οικοδομικό και κατασκευαστικό τομέα αλλά και απαιτήσεων που σχετίζονται με θέματα περιβάλλοντος και αδειοδότησης, συνεχίζουν να λειτουργούν σε όλη τη χώρα 190 περίπου λατομεία, με συνολική ετήσια παραγωγή μαρμαρικών προϊόντων 1 εκ. τόνων.

Πρέπει να τονιστεί ότι η χώρα μας διαθέτει σημαντικά κοιτάσματα μεικτών θειούχων (μόλυβδος, ψευδάργυρος, χαλκός που περιέχουν άργυρο και χρυσό) αλλά και επιθερμικού χρυσού, σε πολλές περιοχές της Βορείου Ελλάδος (Χαλκιδική, Έβρος, Ροδόπη, Κιλκίς) που αποτελούν ουσιαστική προοπτική για το μεταλλευτικό κλάδο.

Η αξία των περιεχομένων μετάλλων στα βεβαιωμένα πολυμεταλλικά αποθέματα όπως και του χρυσού – αργύρου ανέρχεται σε 20 δισ ευρώ. Οι εκτιμώμενες ποσότητες χρυσού ανέρχονται σε 8,5 εκατομμύρια ουγγιές, και οι αντίστοιχες αργύρου σε 65 εκατομμύρια ουγγιές.

Η εκμετάλλευση μόνο των βεβαίων αποθεμάτων χρυσού – αργύρου της Β. Ελλάδος μπορεί να καταστήσει τη χώρα μας μία από τις μεγαλύτερες χώρες παραγωγής πολύτιμων μετάλλων στην Ε.Ε.

Επίσης σημαντική εκμετάλλευση διενεργείται στον τομέα αδρανών – δομικών υλικών όπου τα τελευταία χρόνια η ετήσια παραγωγή κυμαίνεται από 50 - 90 εκατ. τόνους. Μακροπρόθεσμος στόχος της αξιοποίησης του ορυκτού πλούτου της χώρας είναι η εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας και περαιτέρω ανάπτυξης ενός εγχώριου εξορυκτικού κλάδου ώστε να είναι υγιής και δυναμικός, να καλύπτει τις εγχώριες ανάγκες σε πρώτες ύλες, να είναι παγκόσμια ανταγωνιστικός με δυνατότητες επίτευξης σημαντικών εξαγωγών, να υποστηρίζει την εθνική και περιφερειακή ανάπτυξη, να εκμεταλλεύεται

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ορθολογικά τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους, να περιορίζει το περιβαλλοντικό του αποτύπωμα και να διαθέτει την κοινωνική αποδοχή του έργου του.

Όπως τεκμηριώνεται από τα παραπάνω, ο ελληνικός εξορυκτικός κλάδος χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά δυναμική παρουσία σε διαχρονική βάση, στηριζόμενος στο ικανοποιητικό μέγεθος των βέβαιων και πιθανών εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων ορυκτών και μεταλλευμάτων της χώρας, στις υποδομές και τα σημαντικά υπάρχοντα εξορυκτικά έργα, στις αξιόλογες για ευρωπαϊκά δεδομένα εμπειρίες και στην τεχνογνωσία εξορυκτικών διαδικασιών και μεθόδων εκμετάλλευσης αλλά και στο υπάρχον εξειδικευμένο προσωπικό και τον χρησιμοποιούμενο εξελιγμένο εξοπλισμό στα ήδη λειτουργούντα έργα. Άρα η ελληνική εξορυκτική βιομηχανία έχει και δυναμική και ισχυρό μέλλον. Μπορεί να συμβάλει καθοριστικά για το ξεπέρασμα της οικονομικής κρίσης τη χώρας.

Βασική προϋπόθεση η εφαρμογή της Εθνικής Πολιτικής Αξιοποίησης του Ορυκτού Πλούτου μέσω της οποίας θα ξεπεραστούν αγκυλώσεις και προβλήματα που προαναφέρθηκαν και μέσω της οποίας θα γίνει προσπάθεια αλλαγής νοοτροπιών και πρακτικών όλων των εμπλεκόμενων. Εδώ λοιπόν χρειάζεται πολιτική ηγεσία όχι να διαχειριστεί προβλήματα αλλά να εμπνεύσει αλλαγές και τομές στην ελληνική κοινωνία.

6.4 Προοπτικές της Ελληνικής Οικονομίας

Προκειμένου να εξυγιανθεί η ελληνική οικονομία, με δεδομένο ότι δεν μπορεί να οδηγηθεί σε υποτίμηση του νομίσματος της, πρέπει πρώτον να γίνουν σημαντικές αναδιαρθρώσεις και δομικές αλλαγές στον τρόπο που λειτουργεί η οικονομία και η κοινωνία και η δεύτερον ότι αυτοί που ενδιαφέρονται εξίσου πολύ με τους πολίτες της χώρας για την ασφαλή έξοδο της από την κρίση είναι οι ίδιοι της οι πιστωτές, οι οποίοι ενδιαφέρονται να ακολουθηθεί μια πολιτική ασφαλούς εξόδου από την κρίση γιατί διακυβεύουν

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

τεράστια κεφάλαια, τα οποία σε περίπτωση χρεοκοπίας θα τα χάσουν είτε συνολικά είτε εν μέρει.

Τέλος, θα πρέπει ευ εξής προκειμένου να περιοριστούν οι πιθανότητες κρίσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης -να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός στήριξης των ελλειμματικών χωρών με τη μεταφορά πλούτου από τις πλεονασματικές οικονομίες όχι μέσω δανείων όπως συνέβαινε επί το πλείστον μέχρι σήμερα, αλλά μέσω επενδύσεων (αύξηση ξένων άμεσων επενδύσεων – F.D.I.), έτσι ώστε να ωφεληθούν και οι δυο ομάδες χωρών και η επίτευξη της πολυαναμενόμενης σύγκλισης να επιτευχθεί με πραγματικές συνθήκες και όχι με τεχνητά μέσα (εικονική ανάπτυξη των ελλειμματικών οικονομιών). (Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ιούλιος 2009))

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχουν περάσει ήδη δύο χρόνια από τότε που εμφανίστηκε η οικονομική κρίση, η οποία όπως βλέπουμε καθημερινά είχε δυσάρεστες συνέπειες για τη χώρα μας και κυρίως για την οικονομική της κατάσταση. Από τότε όσες πολιτικές και μέτρα και αν έχουν εφαρμοστεί δεν επαρκούν ώστε να επανέλθει η χώρα μας στην κατάσταση των προηγούμενων ετών.

Η έλλειψη έλεγχου από τον κρατικό μηχανισμό ήταν η κύρια αιτία για να φτάσουμε στο σημείο που βρισκόμαστε σήμερα. Συνέπεια αυτού ήταν να πραγματοποιούνται τεράστιες άσκοπες σπατάλες με χρήματα του δημοσίου, οι οποίες ουσιαστικά δεν πρόσφεραν τίποτα στον ελληνικό λαό όπως και θα έπρεπε παρά μόνο την εξυπηρέτηση ατομικών συμφερόντων. Επίσης βλέπουμε καθημερινά να έρχονται στο φως της δημοσιότητας όλο και περισσότερα περιστατικά φαινομένων φοροδιαφυγής κυρίως από κρατικά ιδρύματα όπως είναι τα νοσοκομεία.

Επίσης με το να προσπαθεί η πολιτική ηγεσία τις χώρες μας να καλύψει το έλλειμμα αλλάζει συνεχώς το σύστημα φορολόγησης. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην μπορούν οι περισσότερες επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, να απολύουν καθημερινά εργαζόμενους, να μην πραγματοποιούν επενδύσεις και κάποια στιγμή να φτάσουν στο σημείο να κλείσουν. Χρειάζονται λοιπόν μέτρα που να στηρίζουν τις ελληνικές επιχειρήσεις στηρίζοντας με αυτό τον τρόπο το προϊόν και την απασχόληση.

Όσο αναφορά βέβαια και το ίδιο το άτομο μην ξεχνάμε ότι τα τελευταία χρόνια είχε εμφανιστεί και στη χώρα μας το μοντέλο της υπερκατανάλωσης, που οδήγησε ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων, σχεδόν τους περισσότερους δηλαδή, στο να ξοδεύουν τα χρήματα τους άσκοπα και έφτασαν στο σημείο να είναι σήμερα όλοι υπερχρεωμένοι σε δάνεια και πιστωτικές κάρτες, αδυνατώντας όμως να καλύψουν τις απαιτήσεις τους.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Επίσης, το κάθε άτομο ξεχωριστά πρέπει να αποκτήσει μια φορολογική συνείδηση και να καταλαβαίνει ότι με το να φοροδιαφεύγει δε κλέβει μόνο το κράτος αλλά και τους ίδιους τους πολίτες. Καθώς στερεί πόρους από το κράτος που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για έργα κοινής ωφέλειας όπως κατασκευή νέου σχολείου, δρόμων.

Ευχόμαστε λοιπόν όλοι η σημερινή κατάσταση της χώρας μας να μας γίνει μάθημα χωρίς άλλα παθήματα. Θα πρέπει λοιπόν να παρθούν ώριμες αποφάσεις, να ακολουθηθούν σωστές πολιτικές με γνώμονα πάντα το δημόσιο συμφέρον και να υπάρχει διαφάνεια σε όλες τις διαδικασίες με συνεχής ελέγχους. Επίσης κρίνεται αναγκαίο να ενισχυθούν οι ελληνικές επιχειρήσεις με παροχή κινήτρων σε αυτές στο να πραγματοποιούν επενδύσεις συμβάλλοντας επίσης με αυτό τον τρόπο στην καταπολέμηση της ανεργίας.

Με σωστά μέτρα λοιπόν θα μπορέσει η χώρα μας και συγκεκριμένα η οικονομία μας να αντιμετωπίσει τις παθογένειες της, να ακολουθήσει δικές της πολιτικές και να μην εξαρτάται από τις αποφάσεις άλλων κρατών. Έτσι θα υπάρχει μεγαλύτερη αισιοδοξία για το μέλλον της σημερινής γενιάς αλλά και των επόμενων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ø Μακρυδημήτρης Α., (1999) Ο « Μεγάλος Ασθενής » ,Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ø Μπουραντάς ., (2002) « Μάνατζμεντ » Αθήνα : Εκδόσεις Μπένου.
- Ø Φωτόπουλος Τάκης «Η Ελλάδα ως προτεκτοράτο της υπερεθνικής ελίτ Η ανάγκη για άμεση έξοδο από την Ε.Ε. και για μια αυτοδύναμη Οικονομία» (υπό έκδοση, Γόρδιος, Σεπτέμβρης, 2010)
- Ø Οικονομική. , Samuelson, Paul A. , Καραγεωργας, Διονύσιος , Παπαμάργαρης, Χ. Εκδόσεις Παπαζήσης 1975
- Ø Δημόσια οικονομία. , Duverger, Maurice , Τότσης, Νικόλαος Χ. , Εκδόσεις Παμισός, 1979
- Ø Ο ενεργειακός πλούτος της Ελλάδας εργασία 9ου Γ.Λ.Π., 2012
- Ø (Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ιούλιος 2009)

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ø Daron Acemoglu, Simon Johnson, and James A. Robinson American Economic Review, 95(3), June 2005: pp. 546-579.
- Ø Aghion, Philippe and Peter Howitt Growth with Quality-Improving Innovations: An Integrated Framework Handbook of Economic Growth, Volume 1A edited by Philippe Aghion and Steven N. Durlauf Amsterdam, North-Holland, 2005, 67-110.
- Ø Simeon Djankov & Rafael La Porta & Florencio Lopez-de-Silanes & Andrei Shleifer, 2009. "Disclosure by Politicians," NBER Working Papers 14703, National Bureau of Economic Research, Inc.
- Ø King, Robert G. & Levine, Ross, 1993. "Finance and growth : Schumpeter might be right," Policy Research Working Paper Series 1083, The World Bank.
- Ø OECD, Economic Surveys, 1986-87.

Ο ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ø World Bank, World Development Indicators 2010

Ø Papandreou, N., «Finance and industry: the case of Greece»,
International Review of Applied Economics, vol. 5/1 (1991).

INTEPNET

(<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>)

www.wikipedia.com

www.greekmoney.gr

www.capital.gr

www.minsin.gr

www.euro2day.gr

<http://el.wikipedia.org/wiki>

<http://www.econews.gr/2012/10/04/fysiko-aerio-ellada-xreokopia/>

<http://www.faros24.gr/apopsis/poioi-mplokaroun-tin-ekmetalleisi-tou-oriktou-ploutou-tis-xoras.html>

(<http://www.transparency.org>)

ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

(Εφημερίδα της Καβάλας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 15.3.2011 και Εφημερίδα της Καβάλας «ΕΥΡΑΦΙ», 17.3.2011).